

RAPORT KOŃCOWY

z prac powołanego przez Wojewodę Dolnośląskiego Zespołu
do spraw miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie
województwa dolnośląskiego

Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu

kwiecień 2024 r.

Spis treści:

1. Podstawa prawna powołania Zespołu	3
2. Skład Zespołu do spraw miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego	3
3. Cel powołania Zespołu do spraw miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego	3
4. Termin rozpoczęcia i zakończenia prac Zespołu do spraw miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego	3
5. Zakres przedmiotowy i podmiotowy badanego obszaru	3
6. Data sporządzenia raportu	4
7. Stan prawny obowiązujący w obszarze miejsc nielegalnego składowania odpadów	4
8. Przyczyny powstawania miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego	10
9. Miejsca nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego ...	11
10. Zadania i kompetencje organów administracji rządowej i samorządowej w odniesieniu do miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego	12
10.1. Zadania bezpośrednio związane z miejscami nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego	12
– Wojewódzki inspektor ochrony środowiska	12
– Regionalny dyrektor ochrony środowiska	14
– Marszałek województwa	16
– Starosta (prezydent miasta na prawach powiatu)	20
– Wójt (burmistrz, prezydent miasta)	22
10.2. Zadania Wojewody pośrednio związane z miejscami nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego	23
– Wojewoda	24
11. Zadania komórek organizacyjnych Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu jako aparatu pomocniczego Wojewody Dolnośląskiego w odniesieniu do miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego	25
12. Realizacja spraw związanych z miejscami nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego przez Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu	26
12.1. Uwagi wstępne	26
12.2. Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego	26
12.3. Wydział Prawny, Nadzoru i Kontroli	31
12.4. Wydział Nieruchomości, Rolnictwa i Środowiska	33
12.5. Wydział Finansów i Budżetu	34
12.6. Biuro Wojewody	35
12.7. Wydział Organizacji i Rozwoju	35
13. Finansowanie zadań związanych z usuwaniem odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich gromadzenia	35
14. Rekomendacje	38
14.1. Współdziałanie z Wojewódzką Inspekcją Ochrony Środowiska	38
14.2. Zarządzanie kryzysowe	39
14.3. Działalność kontrolna Wojewody	40
14.4. Pozostałe zagadnienia	40

1. Podstawa prawna powołania Zespołu.

Zespół do spraw miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego został powołany Zarządzeniem Nr 9 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 10 stycznia 2024 r., na podstawie art. 17 w związku z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190).

2. Skład Zespołu do spraw miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego.

Zespół został powołany spośród pracowników Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu i funkcjonował w następującym składzie:

- 1) Daniel Kruszyński – przewodniczący Zespołu, Zastępca Dyrektora w Wydziale Nieruchomości, Rolnictwa i Środowiska;
- 2) Mirosław Startek – zastępca przewodniczącego Zespołu, kierownik Oddziału Rolnictwa i Środowiska w Wydziale Nieruchomości, Rolnictwa i Środowiska;
- 3) Beata Merenda – ekspert w Biurze Wojewody (obecnie Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu);
- 4) Oliwia Heine – audytor wewnętrzny w Zespole audytu wewnętrznego;
- 5) Krzesimir Kubisiak – inspektor wojewódzki w Wydziale Nieruchomości, Rolnictwa i Środowiska;
- 6) Mirosław Gierczak – kierownik Oddziału Bezpieczeństwa i Ochrony Ludności w Wydziale Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego;
- 7) Katarzyna Szponarska – kierownik Oddziału Budżetu i Planowania w Wydziale Finansów i Budżetu;
- 8) Rafał Szydłowski – kierownik Oddziału Programów Współpracy Transgranicznej w Wydziale Organizacji i Rozwoju;
- 9) Irena Wlazło – radca prawny w Wydziale Prawnym, Nadzoru i Kontroli.

3. Cel powołania Zespołu do spraw miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego.

Celem Zespołu była identyfikacja regulacji prawnych o charakterze powszechnym i wewnętrznym, określających kompetencje Wojewody Dolnośląskiego i komórek organizacyjnych Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu oraz innych organów w zakresie dotyczącym miejsc nielegalnego składowania odpadów przez pryzmat dotychczasowych zadań Urzędu wraz z wnioskami co do dalszego funkcjonowania przyjętych rozwiązań.

4. Termin rozpoczęcia i zakończenia prac Zespołu do spraw miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego.

Zespół rozpoczął prace w dniu 10 stycznia 2024 r., a zakończył w dniu 30 kwietnia 2024 r.

5. Zakres przedmiotowy i podmiotowy badanego obszaru.

Prace Zespołu dotyczyły zjawiska występowania na terenie województwa dolnośląskiego miejsc nielegalnego składowania odpadów, rozumianych jako miejsca niezgodnego z prawem nagromadzenia odpadów, niezależnie od ich rodzaju (odpady komunalne, odpady niebezpieczne, odpady inne niż niebezpieczne). Powołane miejsca to

nieruchomości bądź ich części, nieprzeznaczone do magazynowania, zbierania, składowania, przetwarzania czy podejmowania innego rodzaju zgodnych z prawem czynności mających za przedmiot odpady, przez podmiot do tego uprawniony. Do ich powstania dochodzi wskutek cofnięcia, stwierdzenia nieważności, uchylecia lub wygaśnięcia przewidzianego prawem zezwolenia/pozwolenia, a w szczególności – w następstwie nagromadzenia odpadów przez podmiot do tego nieuprawniony, w nieprzeznaczonym do tego miejscu, bez uprzedniego uzyskania niezbędnego zezwolenia/pozwolenia właściwego organu administracji publicznej.

Analizą objęto akty prawa powszechnie obowiązującego określające zadania i kompetencje organów administracji publicznej w opisanym zakresie, ze szczególnym uwzględnieniem przepisów regulujących usuwanie odpadów z miejsc do tego nieprzeznaczonych.

Przeprowadzono analizę regulacji wewnętrznych w Dolnośląskim Urzędzie Wojewódzkim we Wrocławiu, w tym Statutu oraz Regulaminu. Pozyskano i poddano badaniu informacje i dokumenty zebrane przez komórki organizacyjne zaangażowane, w sposób mniej lub bardziej pośredni, w problematykę. Opisanym badaniem objęto przede wszystkim okres od dnia 6 września 2019 r., tj. od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1579 ze zm.), wprowadzającej zmiany w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r., poz. 1587 ze zm.), w tym m.in. art. 26a dotyczący niezwłocznego usunięcia odpadów.

Ponadto, dokonano analizy w zakresie źródeł i kryteriów finansowania zadań polegających na usunięciu odpadów, realizowanych przez właściwe organy jednostek samorządu terytorialnego, ze szczególnym uwzględnieniem programów i naborów przeprowadzanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz możliwości dofinansowania ze środków Unii Europejskiej.

W ograniczonym zakresie, wynikającym z celu i przedmiotu badania, dokonano analizy działań podejmowanych w odniesieniu do badanego zjawiska przez inne aniżeli Wojewoda Dolnośląski organy administracji publicznej, a także przyczyn powstawania miejsc nielegalnego nagromadzenia odpadów oraz możliwych działań przeciwdziałających zjawisku, w zakresie wykraczającym poza kompetencje Wojewody Dolnośląskiego.

6. Data sporządzenia raportu.

Raport został sporządzony w dniach 17 – 30 kwietnia 2024 r.

7. Stan prawny obowiązujący w obszarze miejsc nielegalnego składowania odpadów.

Wykaz podstawowych aktów prawa powszechnie obowiązującego dotyczących bezpośrednio lub pośrednio badanego obszaru zawiera Załącznik nr 1 do niniejszego Raportu.

Do najważniejszych spośród nich należą:

- ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r., poz. 1587 ze zm.), zwana dalej „ustawą o odpadach”;

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54), zwana dalej „ustawą Prawo ochrony środowiska”;

- ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o inspekcji ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 425), zwana dalej „ustawą o inspekcji ochrony środowiska”;

- ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190), zwana dalej „ustawą o wojewodzie”;

- ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 122), zwana dalej „ustawą o zarządzaniu kryzysowym”.

Ustawa o odpadach określa środki służące ochronie środowiska, życia i zdrowia ludzi przez zapobieganie powstawaniu odpadów i zmniejszenie ich ilości oraz negatywnego wpływu wytwarzania odpadów i gospodarowania nimi, a także przez zmniejszenie całkowitego wpływu użytkowania zasobów oraz poprawę efektywności takiego użytkowania, w celu przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym (art. 1 ustawy o odpadach).

Ustawa o odpadach zawiera kluczowe regulacje dotyczące usuwania odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich gromadzenia.

I tak, zgodnie z art. 47 ustawy o odpadach, jeżeli posiadacz odpadów, który uzyskał zezwolenie na zbieranie odpadów lub zezwolenie na przetwarzanie odpadów, narusza przepisy ustawy w zakresie działalności objętej zezwoleniem, w sposób istotny narusza wymagania dotyczące ochrony przeciwpożarowej lub działa niezgodnie z wydanym zezwoleniem, właściwy organ wzywa go do niezwłocznego zaniechania naruszeń, wyznaczając termin usunięcia nieprawidłowości. W przypadku gdy posiadacz odpadów, o którym mowa wyżej, mimo wezwania nadal narusza przepisy ustawy, działa niezgodnie z wydanym zezwoleniem, narusza wymagania dotyczące ochrony przeciwpożarowej, właściwy organ cofa to zezwolenie, w drodze wydanej z urzędu decyzji, bez odszkodowania, określając termin jej wykonania. Cofnięcie zezwolenia powoduje zakończenie działalności objętej tym zezwoleniem. Decyzji właściwy organ może nadać rygor natychmiastowej wykonalności, uwzględniając potrzebę bezpiecznego dla środowiska zakończenia działalności. Posiadacz odpadów, któremu cofnięto zezwolenie, jest obowiązany do usunięcia odpadów i negatywnych skutków w środowisku lub szkód w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, w ramach prowadzonej działalności objętej tym zezwoleniem, na własny koszt, w terminie wskazanym w decyzji. Jeżeli posiadacz odpadów nie posiada tytułu prawnego do nieruchomości, z której jest obowiązany usunąć odpady, władający powierzchnią ziemi jest obowiązany umożliwić posiadaczowi odpadów, za wynagrodzeniem, usunięcie odpadów z tej nieruchomości, a w przypadku wykonania zastępczego decyzji - organowi egzekucyjnemu. Obowiązki analogiczne jak w przypadku cofnięcia zezwolenia wywołuje dla posiadacza odpadów stwierdzenie nieważności, uchylenie lub wygaśnięcie zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów.

Usuwanie odpadów poświęcony jest w całości Rozdział 8 ustawy o odpadach. Zawiera on podstawy prawne do wydania dwóch różnych decyzji związanych z usuwaniem odpadów: pierwszą, unormowaną w art. 26 oraz drugą, określoną w art. 26a.

I tak, zgodnie z art. 26 ustawy o odpadach, posiadacz odpadów jest obowiązany do niezwłocznego usunięcia odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania. Z zastrzeżeniem art. 26a, w przypadku nieusunięcia odpadów wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze decyzji wydawanej z urzędu, nakazuje posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania, z wyjątkiem przypadku, gdy obowiązek usunięcia odpadów jest skutkiem wydania decyzji o cofnięciu decyzji związanej z gospodarką odpadami, stwierdzenia nieważności, uchylenia lub wygaśnięcia decyzji związanej z gospodarką odpadami. Nakaz usunięcia odpadów z terenów zamkniętych oraz z nieruchomości, którymi gmina włada jako władający powierzchnią ziemi, a niebędących w posiadaniu innego podmiotu - wydaje właściwy regionalny dyrektor ochrony środowiska. Decyzję, o której mowa wydaje się w stosunku do wszystkich posiadaczy odpadów odpowiedzialnych za gospodarowanie odpadami, przy czym za wykonanie obowiązków wskazanych w decyzji posiadacze odpadów odpowiedzialni są solidarnie. Co więcej, jeżeli po wydaniu ostatecznej decyzji nakazującej usunięcie odpadów właściwy organ stwierdzi, że za gospodarowanie odpadami odpowiedzialny jest również inny posiadacz odpadów, może wydać decyzję o nałożeniu obowiązku wykonania ostatecznej decyzji przez

tęgo posiadacza odpadów; odpowiedzialność posiadaczy odpadów za wykonanie decyzji jest i w tym przypadku solidarna. Dalej przepisy omawianego artykułu przewidują, że właściwy organ może zmienić, bez odszkodowania, sposób wykonania decyzji, w przypadku gdy wykonanie decyzji w sposób w niej wskazany okaże się niemożliwe lub może stwarzać zagrożenia dla życia, zdrowia lub środowiska lub inny sposób wykonania jest bardziej racjonalny ze względu na wymagania ochrony środowiska lub ze względów ekonomicznych przy zachowaniu właściwego poziomu ochrony życia, zdrowia ludzi i środowiska. Natomiast w sytuacji, gdy posiadacz odpadów nie posiada tytułu prawnego do nieruchomości, z której jest obowiązany usunąć odpady, władający powierzchnią ziemi jest obowiązany umożliwić posiadaczowi odpadów, za wynagrodzeniem, usunięcie odpadów z tej nieruchomości, a w przypadku wykonania zastępczego decyzji - organowi egzekucyjnemu. W decyzji nakazującej usunięcie odpadów określa się w szczególności: 1) termin usunięcia odpadów; 2) rodzaj odpadów; 3) sposób usunięcia odpadów.

Inny, kwalifikowany charakter posiadają przesłanki do wydania decyzji na podstawie art. 26a ustawy o odpadach. Mianowicie, w przypadku gdy ze względu na zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska konieczne jest niezwłoczne usunięcie odpadów, właściwy organ podejmuje działania polegające na usunięciu odpadów i gospodarowaniu nimi. Właściwym organem w powyższych sprawach jest:

- 1) w przypadku terenów zamkniętych oraz nieruchomości, którymi gmina włada jako władający powierzchnią ziemi - regionalny dyrektor ochrony środowiska;
- 2) w przypadku gdy obowiązek usunięcia odpadów powstał w związku z wydaniem decyzji o cofnięciu decyzji związanej z gospodarką odpadami, stwierdzeniem nieważności, uchycieniem lub wygaśnięciem decyzji związanej z gospodarką odpadami - organ właściwy do wydania tej decyzji;
- 3) w pozostałych przypadkach - wójt, burmistrz lub prezydent miasta.

W celu wykonania obowiązków usunięcia odpadów i gospodarowania nimi właściwy organ określa, w drodze decyzji skierowanej do władającego powierzchnią ziemi:

- 1) zakres i termin udostępnienia przez niego powierzchni ziemi, obiektów lub innych miejsc, w których znajdują się odpady;
- 2) zakres i sposób przeprowadzenia działań mających na celu usunięcie odpadów przez ten organ;
- 3) termin rozpoczęcia i zakończenia działań, o których mowa w pkt 2.

Decyzja, o której mowa, podlega natychmiastowemu wykonaniu. Możliwość wstrzymania wykonania decyzji przez sąd administracyjny została wyłączona. Decyzję wydaje się po zasięgnięciu opinii w sprawie spełnienia przesłanek konieczności niezwłocznego usunięcia odpadów:

- 1) wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska;
- 2) odpowiednio organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej albo organu Wojskowej Inspekcji Sanitarnej stosownie do ich właściwości miejscowej w odniesieniu do:
  - a) oceny występowania znaczącego zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi w związku z obecnością tych odpadów,
  - b) zanieczyszczenia w ujęciach wody przeznaczonej do spożycia w związku z obecnością tych odpadów;
- 3) regionalnego dyrektora ochrony środowiska, z wyjątkiem przypadku gdy decyzję wydaje ten organ;
- 4) komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej.

Właściwy organ żąda od posiadacza odpadów odpowiedzialnego za gospodarowanie odpadami zwrotu poniesionych przez siebie kosztów działań polegających na usunięciu odpadów i gospodarowaniu nimi. Posiadacz odpadów jest obowiązany zwrócić te koszty w terminie 14 dni od dnia doręczenia żądania. Właściwy organ może odstąpić od żądania

zwrotu całości lub części kosztów działań polegających na usunięciu odpadów i gospodarowaniu nimi, jeżeli:

- 1) wobec posiadacza odpadów nie można wszcząć postępowania egzekucyjnego lub egzekucja okazała się bezskuteczna;
- 2) koszt postępowania egzekucyjnego jest wyższy niż kwota możliwa do odzyskania.

Po bezskutecznym upływie terminu zwrotu kosztów, w stosunku do posiadacza odpadów, który ustanowił zabezpieczenie roszczeń, o którym mowa w art. 48a ust. 1 ustawy o odpadach, właściwy organ wydaje decyzję o przeznaczeniu środków z tego zabezpieczenia na pokrycie kosztów usunięcia, określając w decyzji wysokość tych kosztów. W przypadku gdy wysokość ustanowionego zabezpieczenia roszczeń jest niewystarczająca na pokrycie kosztów, właściwy organ w decyzji nakłada na posiadacza odpadów także obowiązek zwrotu różnicy między wysokością tych kosztów a wysokością tego zabezpieczenia, określając wysokość tej różnicy oraz sposób i termin jej uiszczenia. Natomiast w stosunku do posiadacza odpadów, który nie ustanowił zabezpieczenia roszczeń, o którym mowa w art. 48a ust. 1 ustawy o odpadach, po bezskutecznym upływie terminu zwrotu kosztów, właściwy organ, w drodze decyzji, nakłada na posiadacza odpadów obowiązek zwrotu kosztów oraz określa wysokość tych kosztów oraz sposób i termin ich uiszczenia.

Omawianego rozwiązania z art. 26a nie stosuje się, w przypadku gdy:

- 1) odpady są składowane:
  - a) na eksploatowanym lub zamkniętym składowisku odpadów,
  - b) w miejscu, w którym przed dniem 1 października 2001 r. były składowane odpady;
- 2) odpady są przemieszczane na podstawie przepisów o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów;
- 3) zastosowanie ma art. 16 pkt 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.

Ustawa **Prawo ochrony środowiska** zawiera m.in. regulacje z zakresu wydawania, wygaszania, cofania i ograniczania pozwoleń na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii (art. 180-229), w tym przede wszystkim pozwoleń zintegrowanych (art. 201-219), organów ochrony środowiska i ich kompetencji (art. 376-385) oraz finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej (art. 400-401a).

W myśl art. 181 ust. 1 ustawy organ ochrony środowiska może udzielić pozwolenia: zintegrowanego, na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz na wytwarzanie odpadów. Pozwolenia zintegrowanego wymaga prowadzenie instalacji, której funkcjonowanie, ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej w niej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości, z wyłączeniem instalacji lub ich części stosowanych wyłącznie do badania, rozwoju lub testowania nowych produktów lub procesów technologicznych. W pozwoleniu zintegrowanym określa się m.in. warunki wytwarzania i sposoby postępowania z odpadami na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, niezależnie od tego, czy dla instalacji wymagane byłoby uzyskanie pozwolenia na wytwarzanie odpadów.

Zgodnie z art. 376 ust. 1 ustawy Organami ochrony środowiska, obok organów Inspekcji Ochrony Środowiska, są:

- wójt, burmistrz lub prezydent miasta;
- starosta;
- sejmik województwa;
- marszałek województwa;
- wojewoda;
- minister właściwy do spraw klimatu;
- Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska;
- regionalny dyrektor ochrony środowiska;

zaś ich właściwość została szczegółowo uregulowana w art. 378 ustawy.

Minister właściwy do spraw klimatu, marszałek województwa, starosta oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów. Do wykonywania funkcji kontrolnych minister właściwy do spraw klimatu może upoważnić pracowników obsługującego go urzędu, zaś marszałek województwa, starosta oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta mogą upoważnić pracowników podległych im urzędów marszałkowskich, powiatowych, miejskich lub gminnych lub funkcjonariuszy straży gminnych. Kontrolujący, wykonując kontrolę, jest uprawniony do:

- 1) wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren nieruchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, a w godzinach od 6 do 22 - na pozostały teren;
- 2) przeprowadzania badań lub wykonywania innych niezbędnych czynności kontrolnych;
- 3) żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwania osób w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego;
- 4) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli.

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta, marszałek województwa, minister właściwy do spraw klimatu lub osoby przez nich upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska.

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta, marszałek województwa lub minister właściwy do spraw klimatu występują do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.

Natomiast finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej obejmuje szereg przedsięwzięć szczegółowo wymienionych w art. 400a ust. 1 ustawy, w tym przede wszystkim koszty usunięcia odpadów i gospodarowania nimi w przypadku, o którym mowa w art. 26a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (pkt 8c), przy czym ustawa precyzuje, które z tych przedsięwzięć są finansowane z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (art. 400b ust. 1) oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (art. 400b ust. 2), a które przez powiaty (art. 403 ust. 1) oraz gminy (art. 403 ust. 2).

Zgodnie z **ustawą o inspekcji ochrony środowiska** Inspekcja Ochrony Środowiska jest powołana do kontroli przestrzegania przepisów o ochronie środowiska oraz badania i oceny stanu środowiska, zaś jej zadania zostały określone w art. 2 ust. 1 i 1a ustawy. Organami Inspekcji Ochrony Środowiska jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska oraz wojewódzki inspektor ochrony środowiska jako organ rządowej administracji zespolonej w województwie. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska, kierując działalnością Inspekcji Ochrony Środowiska na obszarze województwa:

- 1) wykonuje jej zadania, z wyłączeniem prowadzenia państwowego monitoringu środowiska oraz prowadzenia działalności laboratoryjnej, zgodnie z ogólnymi kierunkami działania, zaleceniami i wytycznymi oraz poleceniami Głównego Inspektora Ochrony Środowiska;
- 2) ustala, w porozumieniu z wojewodą, kierunki działania oraz roczne plany pracy Inspekcji Ochrony Środowiska w województwie, których elementem są roczne plany działalności kontrolnej;
- 3) dokonuje na obszarze województwa analiz i ocen przestrzegania przepisów, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy;

4) przedkłada Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska informacje o realizacji zadań Inspekcji Ochrony Środowiska na obszarze województwa za dany rok w terminie do 15 lutego roku następnego oraz na żądanie, w każdym czasie.

Inspekcja Ochrony Środowiska prowadzi kontrole planowe i pozaplanowe. Kontrole planowe planuje się, uwzględniając potrzebę zapewnienia systematycznej oceny zagrożeń życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, w szczególności wynikających z działalności podmiotów korzystających ze środowiska, i ustala w planach kontroli. Do kontroli pozaplanowych zalicza się kontrole przeprowadzane na wniosek organów administracji publicznej lub podmiotów, o ile przepisy szczególne przewidują możliwość występowania z takim wnioskiem oraz kontrole interwencyjne (przeprowadzane w związku z rozpatrywaniem skarg i interwencji dotyczących zanieczyszczenia środowiska lub podejrzenia wystąpienia takiego zanieczyszczenia, wystąpienia poważnych awarii lub w celu przeciwdziałania popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia).

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska mogą zwrócić się do każdego organu administracji publicznej lub Policji z wnioskiem o udzielenie informacji lub udostępnienie dokumentów i danych związanych z ochroną środowiska, zaś w razie stwierdzenia nieprawidłowości w działaniach organów administracji publicznej w zakresie ochrony środowiska organ Inspekcji Ochrony Środowiska może skierować wystąpienie o wyjaśnienie przyczyn nieprawidłowości lub o ich usunięcie oraz zwrócić się o wszczęcie postępowania administracyjnego, wnieść skargę do sądu administracyjnego, a także uczestniczyć w tych postępowaniach - na prawach przysługujących prokuratorowi.

Ustawa o wojewodzie i administracji rządowej w województwie określa zakres działania oraz zasady funkcjonowania wojewody. Zgodnie z nią wojewoda jest m.in. przedstawicielem Rady Ministrów w województwie, zwierzchnikiem rządowej administracji zespolonej w województwie, organem nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego i ich związków pod względem legalności (kontroluje pod względem legalności, gospodarności i rzetelności wykonywanie przez organy samorządu terytorialnego zadań z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez nie na podstawie ustawy lub porozumienia z organami administracji rządowej) oraz organem administracji rządowej w województwie, do którego właściwości należą wszystkie sprawy z zakresu administracji rządowej w województwie niezastrzeżone w odrębnych ustawach do właściwości innych organów tej administracji.

Wojewoda sprawuje nadzór nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na zasadach określonych w odrębnych ustawach oraz odpowiada za wykonywanie polityki Rady Ministrów w województwie, w tym w szczególności zapewnia współdziałanie wszystkich organów administracji rządowej i samorządowej działających w województwie i kieruje ich działalnością w zakresie zapobiegania zagrożeniu życia, zdrowia lub mienia oraz zagrożeniom środowiska, bezpieczeństwa państwa i utrzymania porządku publicznego, ochrony praw obywatelskich, a także zapobiegania klęskom żywiołowym i innym nadzwyczajnym zagrożeniom oraz zwalczania i usuwania ich skutków, na zasadach określonych w odrębnych ustawach oraz wykonuje i koordynuje zadania w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa oraz zarządzania kryzysowego, wynikające z odrębnych ustaw.

Wojewoda może wydawać polecenia obowiązujące wszystkie organy administracji rządowej działające w województwie, a w sytuacjach nadzwyczajnych, obowiązujące również organy samorządu terytorialnego, zaś w zakresie zadań administracji rządowej realizowanych w województwie ma prawo żądania od organów administracji rządowej działających w województwie bieżących informacji i wyjaśnień o ich działalności, w tym w sprawach prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego.

Ponadto wojewoda kontroluje wykonywanie przez organy rządowej administracji zespolonej w województwie zadań wynikających z ustaw i innych aktów prawnych wydanych na podstawie upoważnień w nich zawartych, ustaleń Rady Ministrów oraz wytycznych i poleceń Prezesa Rady Ministrów, jak również wykonywanie przez organy samorządu terytorialnego i inne podmioty zadań z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez nie na podstawie ustawy lub porozumienia z organami administracji rządowej, zaś w szczególnie uzasadnionych przypadkach może kontrolować sposób wykonywania przez organy niezespolonej administracji rządowej działające w województwie zadań wynikających z ustaw i innych aktów prawnych wydanych na podstawie upoważnień w nich zawartych.

Zgodnie z ustawą o zarządzaniu kryzysowym wojewoda jest organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie województwa, do zadań którego należy przede wszystkim kierowanie monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie województwa. Natomiast do zadań komórki organizacyjnej właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego w urzędzie wojewódzkim należy w szczególności gromadzenie i przetwarzanie danych oraz ocena zagrożeń występujących na obszarze województwa, monitorowanie, analizowanie i prognozowanie rozwoju zagrożeń na obszarze województwa oraz dostarczanie niezbędnych informacji dotyczących aktualnego stanu bezpieczeństwa dla wojewódzkiego zespołu zarządzania kryzysowego, zespołu zarządzania kryzysowego działającego w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz Rządowego Centrum Bezpieczeństwa. Z kolei do zadań wojewódzkiego zespołu zarządzania kryzysowego w szczególności należy ocena występujących i potencjalnych zagrożeń mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo publiczne i prognozowanie tych zagrożeń oraz przygotowywanie propozycji działań i przedstawianie wojewodzie wniosków dotyczących wykonania, zmiany lub zaniechania działań ujętych w wojewódzkim planie zarządzania kryzysowego.

8. Przyczyny powstawania miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego.

Miejsca nielegalnego składowania odpadów stanowią istotny problem społeczny, generując zagrożenie nie tylko dla środowiska, ale także dla życia i zdrowia ludzi. Przenikanie zanieczyszczeń do powietrza, ziemi, wód gruntowych, a nawet wód płynących powoduje, że na negatywne oddziaływanie odpadów dotkniętych postępującą degradacją narażeni są nie tylko mieszkańcy bezpośredniego otoczenia, ale mieszkańcy całych gmin, a nawet regionów. Miejsca te stanowią również istotne źródło zagrożenia pożarowego.

Do przyczyn powstawania miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego należy zaliczyć w szczególności:

- wysokie ceny utylizacji – przetwarzania, unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych;
- wielomateriałowy skład odpadów powoduje wysokie koszty lub brak możliwości ich zagospodarowania;
- wysokie koszty recyklingu, przekraczające wartość materiału odpadowego; brak efektywnych technologii recyklingu, zwłaszcza surowcowego; brak wystarczającej wydajności instalacji recyklingu przy dużej masie wytwarzanych odpadów do unieszkodliwiania;
- rzadziej brak możliwości znalezienia firmy unieszkodliwiającej odpady niebezpieczne danego rodzaju, przede wszystkim dotyczy to odpadów płynnych;
- lokalizacja regionu, tj. bliskość przy granicy, co powoduje przywóz odpadów z zagranicy (działalność bardzo dochodowa, z uwagi na koszty unieszkodliwiania odpadów, liczne grupy trudniące się przewozem nielegalnym odpadów);

- obecność licznych wyrobisk poeksploatacyjnych, które mogą być wypełniane odpadami danego rodzaju, a następnie wypełnianie wyrobisk w sposób niezgodny z przepisami lub posiadanym pozwoleniem polegające na przywozie odpadów innych niż dozwolone, lub porzucanie odpadów w wyrobiskach;
- brak świadomości mieszkańców, osób wynajmujących nieruchomości bądź ich części jak hale, magazyny, place; niedostateczna kontrola działalności podmiotów korzystających z nieruchomości przez wynajmujących, czy właścicieli nieruchomości.

9. Miejsca nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego.

Zgodnie z opracowanym przez Wojewódzką Inspekcję Ochrony Środowiska we Wrocławiu wykazem lokalizacji miejsc nielegalnego magazynowania/składowania odpadów, które mogą zagrażać lokalnej społeczności, według stanu na dzień 28 lutego 2024 r., na terenie województwa dolnośląskiego zidentyfikowano 37 tego typu miejsc (wykaz zawiera 40 pozycji, ale 3 z nich zostały określone jako „zakończone”). Wykaz stanowi Załącznik nr 2 do Raportu.

W wykazie opisano charakter odpadów nagromadzonych w poszczególnych miejscach, dzieląc je na: odpady palne, odpady niebezpieczne, odpady inne niż niebezpieczne stwarzające zagrożenie dla środowiska. Określono także rodzaj odpadów cechujących wymienione w wykazie „składowiska”. Struktura nagromadzonych odpadów jest bardzo zróżnicowana i obejmuje: tworzywa sztuczne, opony samochodowe, odpady budowlane, odpady płynne o nieznanym składzie, sproszkowane substancje o nieznanym składzie, zmieszane odpady komunalne, odpady tekstylne, odpady opakowaniowe, odpady wielkogabarytowe, osady ściekowe, paliwo alternatywne, mieszanki bitumiczne, produkty smołowe, pojazdy wycofane z eksploatacji, odpady pochodzące z demontażu pojazdów.

Ze względu na zagrożenie, determinujące konieczność usunięcia odpadów, 16 lokalizacji zostało zakwalifikowanych jako generujące wysokie zagrożenie, 4 jako średnie, 16 jako niskie, zaś jedna nie została zaklasyfikowana.

Lokalizacja tych miejsc przedstawia się następująco:

L.P.	POWIAT	GMINA	MIEJSCOWOŚĆ/ OBRĘB	LICZBA NIELEGALNYCH SKŁADOWISK O WYSOKIM ZAGROŻENIU	LICZBA NIELEGALNYCH SKŁADOWISK O ŚREDNIM ZAGROŻENIU	LICZBA NIELEGALNYCH SKŁADOWISK O NISKIM ZAGROŻENIU	LICZBA NIELEGALNYCH SKŁADOWISK OGÓLEM
1.	bolesławiecki	Bolesławiec	Bolesławiec	2	-	-	2
2.	bolesławiecki	Bolesławiec	Łąka	1	-	-	1
3.	bolesławiecki	Bolesławiec	Trzebień	-	-	1	1
4.	bolesławiecki	Bolesławiec	Trzebień Mały	-	-	1	1
5.	bolesławiecki	Gromadka	Ośla	1	-	-	1
6.	głogowski	Głogów	Głogów	1	-	-	1
7.	górowski	Jemielno	Osłowice	-	-	1	1
8.	jaworski	Jawor	Jawor	-	1	1	2
9.	jaworski	Wądroże Wielkie	Sobolew	1	-	-	1
10.	Jelenia Góra	Jelenia Góra	Cieplice	1	-	-	1
11.	karkonoski	Jeżów Sudecki	Chrośnica	-	-	1	1
12.	karkonoski	Jeżów Sudecki	Jeżów Sudecki	-	-	1	1
13.	karkonoski	Kowary	Kowary	1	-	-	1
14.	karkonoski	Mysłakowice	Kostrzyca	1	-	-	1
15.	karkonoski	Mysłakowice	Mysłakowice	-	-	1	1

16.	karkonoski	Stara Kamienica	Rybnica	1	-	-	1
17.	legnicki	Chojnów	Czernikowice	-	-	1	1
18.	lubański	Leśna	Świecie	1	-	-	1
19.	lubański	Olszyna	Nowa Świdnica	-	-	1	1
20.	lubiński	Lubin	Kłopotów	1	-	-	1
21.	oleśnicki	Dobroszyce	Strzelce	-	-	1	1
22.	oleśnicki	Międzybórz	Bukowina Sycowska	1	-	-	1
23.	strzeliński	Strzelin	Strzelin	-	1	-	1
24.	średzki	Malczyce	Malczyce	-	-	1	1
25.	świdnicki	Strzegom	Strzegom	1	-	-	1
26.	świdnicki	Świdnica	Witoszów Dolny	-	-	1	1
27.	Wałbrzych	Wałbrzych	Biały Kamień	-	-	1	1
28.	wałbrzyski	Głuszycza	Głuszycza	1	-	-	1
29.	wołowski	Wołów	Piotroniowice	?	?	?	?
30.	wołowski	Wołów	Uskorz Mały	-	-	1	1
31.	wołowski	Wołów	Wróblewo	-	-	1	1
32.	wrocławski	Kąty Wrocławskie	Czerńczyce	-	1	-	1
33.	wrocławski	Siechnice	Zębice	-	1	-	1
34.	zgorzelecki	Bogatynia	Bogatynia	1	-	-	1
35.	złotoryjski	Złotoryja	Wilków	-	-	1	1
ŁĄCZNIE				16	4	16	36

Zespół poddał ocenie zawartość wykazu, której wyniki zostaną przedstawione w dalszej części Raportu.

10. Zadania i kompetencje organów administracji rządowej i samorządowej w odniesieniu do miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego.

10.1. Zadania bezpośrednio związane z miejscami nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego.

Wojewódzki inspektor ochrony środowiska:

- może zatrzymać pojazd wraz z odpadami jeżeli w trakcie kontroli transportu odpadów ujawniono naruszenie szczegółowych wymagań dla transportu odpadów, przemieszczanie odpadów do nieuprawnionego odbiorcy, naruszenie przepisów o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów (art. 24a ust. 1 ustawy o odpadach);
- wydaje opinię w sprawie spełnienia przesłanek konieczności niezwłocznego usunięcia odpadów ze względu na zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska (art. 26a ust. 5 pkt 1 ustawy o odpadach);
- może, w drodze decyzji, kierując się stopniem zagrożenia dla środowiska, życia lub zdrowia ludzi, wstrzymać działalność posiadacza odpadów w przypadku naruszenia hierarchii sposobów postępowania z odpadami, polegającego na niewysegregowaniu odpadów nadających się do odzysku spośród odpadów przeznaczonych do unieszkodliwiania, wbrew art. 18 ust. 7 ustawy o odpadach, zakazu dotyczącego postępowania z odpadami niebezpiecznymi, o którym mowa w art. 21 ustawy

- o odpadach, zakazów określonych w art. 23 ust. 2 ustawy o odpadach, obowiązku określonego w art. 27 ust. 2 ustawy o odpadach, wymagań dotyczących eksploatacji instalacji lub urządzeń do przetwarzania odpadów, o których mowa w art. 29 ust. 2 ustawy o odpadach oraz zakazu przetwarzania odpadów poza instalacjami lub urządzeniami, o którym mowa w art. 30 ust. 1 ustawy o odpadach (art. 32 ust. 1 ustawy o odpadach);
- wstrzymuje, w drodze decyzji, działalność posiadacza odpadów, w przypadku gdy posiadacz ten zbiera lub przetwarza odpady bez wymaganego zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów (art. 32 ust. 1a ustawy o odpadach);
  - jeżeli w okresie 3 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym decyzja o wymierzeniu administracyjnej kary pieniężnej za naruszenie polegające na gospodarowaniu odpadami niezgodnie z posiadaniem zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwoleniem na przetwarzanie odpadów stała się ostateczna, posiadaczowi odpadów została wymierzona po raz drugi administracyjna kara pieniężna za naruszenie polegające na gospodarowaniu odpadami niezgodnie z posiadaniem zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwoleniem na przetwarzanie odpadów, wstrzymuje, w drodze decyzji, działalność tego posiadacza odpadów (art. 32 ust. 1b ustawy o odpadach);
  - przeprowadza kontrolę instalacji lub jej części, obiektu budowlanego lub jego części lub miejsc magazynowania odpadów, w których ma być prowadzone przetwarzanie odpadów lub zbieranie odpadów, w zakresie spełniania wymagań określonych w przepisach ochrony środowiska, poprzedzając wydanie zezwolenia na zbieranie odpadów, zezwolenia na przetwarzanie odpadów oraz pozwolenia na wytwarzanie odpadów uwzględniające zbieranie lub przetwarzanie odpadów (art. 41a ust. 1 ustawy o odpadach), a po przeprowadzeniu kontroli niezwłocznie wydaje postanowienie w przedmiocie spełnienia wymagań określonych w przepisach ochrony środowiska (art. 41a ust. 3 ustawy o odpadach);
  - wydaje decyzję o wstrzymaniu użytkowania składowiska odpadów w przypadku stwierdzenia niedopełnienia przez zarządzającego składowiskiem odpadów obowiązków, o których mowa w art. 138 ustawy o odpadach, lub niewykonania obowiązków wynikających z decyzji, o której mowa w art. 139 ust. 2 ustawy o odpadach (art. 140 ust. 1 ustawy o odpadach);
  - w przypadku niewykonania przez zarządzającego spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów obowiązków, o których mowa w art. 155-160 ustawy o odpadach, kierując się stopniem niewykonania obowiązków oraz zagrożeniem dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, może wydać decyzję o wstrzymaniu termicznego przekształcania odpadów w tej spalarni lub współspalarni (art. 161 ust. 1 ustawy o odpadach);
  - wykonuje zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa Prawo ochrony środowiska tak stanowi (art. 377 ustawy Prawo ochrony środowiska);
  - jest organem Inspekcji Ochrony Środowiska kierującym działalnością Inspekcji Ochrony Środowiska na obszarze województwa (art. 3 pkt. 2 i art. 5 ust. 1 ustawy o inspekcji ochrony środowiska), który: wykonuje jej zadania, z wyłączeniem zadań, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 i 2a ustawy o inspekcji ochrony środowiska, zgodnie z ogólnymi kierunkami działania, zaleceniami i wytycznymi oraz poleceniami Głównego Inspektora Ochrony Środowiska; ustala, w porozumieniu z wojewodą, kierunki działania oraz roczne plany pracy Inspekcji Ochrony Środowiska w województwie, których elementem są roczne plany działalności kontrolnej; dokonuje na obszarze województwa analiz i ocen przestrzegania przepisów, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy o inspekcji ochrony środowiska oraz przedkłada Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska informacje o realizacji zadań Inspekcji Ochrony Środowiska na

- obszarze województwa za dany rok w terminie do 15 lutego roku następnego oraz na żądanie, w każdym czasie (art. 5 ust. 4 ustawy o inspekcji ochrony środowiska);
- prowadzi kontrole planowe (uwzględniając potrzebę zapewnienia systematycznej oceny zagrożeń życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, w szczególności wynikających z działalności podmiotów korzystających ze środowiska) i pozaplanowe (przeprowadzane na wniosek organów administracji publicznej lub podmiotów, o ile przepisy szczególnie przewidują możliwość występowania z takim wnioskiem oraz interwencyjne, przez które rozumie się kontrole przeprowadzane w związku z rozpatrywaniem skarg i interwencji dotyczących zanieczyszczenia środowiska lub podejrzenia wystąpienia takiego zanieczyszczenia, wystąpienia poważnych awarii lub w celu przeciwdziałania popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia (art. 9 ust. 1, ust. 1a, ust. 1b i ust. 1c ustawy o inspekcji ochrony środowiska);
  - przysługują mu uprawnienia oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciwko środowisku, także wtedy, gdy wniosek o ukaranie za wykroczenie złożył inny uprawniony oskarżyciel (art. 14 ustawy o inspekcji ochrony środowiska);
  - kieruje do organu powołanego do ścigania przestępstw zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, dołączając dowody dokumentujące podejrzenie, w razie stwierdzenia, że działanie lub zaniechanie kierownika jednostki organizacyjnej, jej pracownika lub innej osoby fizycznej wyczerpuje znamiona przestępstwa przeciwko środowisku (art. 15 ustawy o inspekcji ochrony środowiska);
  - może zwrócić się do każdego organu administracji publicznej lub Policji z wnioskiem o udzielenie informacji lub udostępnienie dokumentów i danych związanych z ochroną środowiska, zaś w razie stwierdzenia nieprawidłowości w działaniach organów administracji publicznej w zakresie ochrony środowiska może: skierować wystąpienie o wyjaśnienie przyczyn nieprawidłowości lub o ich usunięcie oraz zwrócić się o wszczęcie postępowania administracyjnego, wnieść skargę do sądu administracyjnego, a także uczestniczyć w tych postępowaniach - na prawach przysługujących prokuratorowi (art. 16 ust. 1 i ust. 3 ustawy o inspekcji ochrony środowiska);
  - organem wyższego stopnia w rozumieniu ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego w stosunku do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska jest Generalny Inspektor Ochrony Środowiska (art. 8 ustawy o inspekcji ochrony środowiska).

Regionalny dyrektor ochrony środowiska:

- w przypadku zbierania na terenach zamkniętych zakaźnych odpadów medycznych lub zakaźnych odpadów weterynaryjnych, których zbieranie jest konieczne ze względów bezpieczeństwa lub w celu zapewnienia ciągłości ich odbioru, może zezwolić, w drodze decyzji, na ich zbieranie (art. 23 ust. 5 ustawy o odpadach);
- w drodze decyzji wydawanej z urzędu, nakazuje posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania stanowiących tereny zamknięte oraz nieruchomości, którymi gmina włada jako władający powierzchnią ziemi, a niebędących w posiadaniu innego podmiotu, z wyjątkiem przypadku, gdy obowiązek usunięcia odpadów jest skutkiem wydania decyzji o cofnięciu decyzji związanej z gospodarką odpadami, stwierdzenia nieważności, uchylecia lub wygaśnięcia decyzji związanej z gospodarką odpadami (art. 26 ust. 3 ustawy o odpadach);
- w przypadku gdy ze względu na zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska konieczne jest niezwłoczne usunięcie odpadów z terenów zamkniętych oraz z nieruchomości, którymi gmina włada jako władający powierzchnią ziemi, podejmuje działania polegające na usunięciu odpadów i gospodarowaniu nimi, zaś w celu

wykonania przedmiotowego obowiązku określa, w drodze decyzji skierowanej do władającego powierzchnią ziemi zakres i termin udostępnienia przez niego powierzchni ziemi, obiektów lub innych miejsc, w których znajdują się odpady, zakres i sposób przeprowadzenia działań mających na celu usunięcie odpadów przez ten organ oraz termin rozpoczęcia i zakończenia ww. działań, a ponadto żąda od posiadacza odpadów odpowiedzialnego za gospodarowanie odpadami zwrotu poniesionych przez siebie kosztów działań polegających na usunięciu odpadów i gospodarowaniu nimi, zaś po bezskutecznym upływie 14 dniowego terminu od dnia doręczenia żądania, w stosunku do posiadacza odpadów, który ustanowił zabezpieczenie roszczeń, wydaje decyzję o przeznaczeniu środków z tego zabezpieczenia na pokrycie kosztów, określając w decyzji wysokość tych kosztów, a w przypadku gdy wysokość ustanowionego zabezpieczenia roszczeń jest niewystarczająca na pokrycie tych kosztów, w decyzji nakłada na posiadacza odpadów także obowiązek zwrotu różnicy między wysokością tych kosztów a wysokością tego zabezpieczenia, określając wysokość tej różnicy oraz sposób i termin jej uiszczenia, natomiast w stosunku do posiadacza odpadów, który nie ustanowił zabezpieczenia roszczeń, właściwy organ, w drodze decyzji, nakłada na posiadacza odpadów obowiązek zwrotu kosztów oraz określa wysokość tych kosztów oraz sposób i termin ich uiszczenia (art. 26a ust. 2 pkt 1 w związku z art. 26a ust. 1, ust. 3, ust. 6, ust. 7 i ust. 8 ustawy o odpadach);

- wydaje opinię w sprawie spełnienia przesłanek konieczności niezwłocznego usunięcia odpadów ze względu na zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska, z wyjątkiem przypadku gdy sam wydaje decyzję (art. 26a ust. 5 pkt 3 ustawy o odpadach);
- wydaje, w drodze decyzji, zezwolenie na zbieranie odpadów i zezwolenie na przetwarzanie odpadów na terenach zamkniętych (art. 41 ust. 4 ustawy o odpadach);
- jeżeli posiadacz odpadów, który uzyskał wydane przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska zezwolenie na zbieranie odpadów lub zezwolenie na przetwarzanie odpadów, narusza przepisy ustawy w zakresie działalności objętej zezwoleniem, w sposób istotny narusza wymagania dotyczące ochrony przeciwpożarowej lub działa niezgodnie z wydanym zezwoleniem, wzywa go do niezwłocznego zaniechania naruszeń, wyznaczając termin usunięcia nieprawidłowości (art. 47 ust. 1 ustawy o odpadach), zaś w przypadku, gdy posiadacz odpadów mimo wezwania nadal narusza przepisy ustawy, działa niezgodnie z wydanym zezwoleniem, narusza wymagania dotyczące ochrony przeciwpożarowej, cofa to zezwolenie, w drodze decyzji, bez odszkodowania, określając termin jej wykonania (art. 47 ust. 2 ustawy o odpadach), natomiast posiadacz odpadów, któremu cofnięto zezwolenie, jest obowiązany do usunięcia odpadów i negatywnych skutków w środowisku lub szkód w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, w ramach prowadzonej działalności objętej tym zezwoleniem, na własny koszt, w terminie wskazanym w decyzji, o której mowa w art. 47 ust. 2 (art. 47 ust. 5 ustawy o odpadach), przy czym przedmiotowy przepis znajduje odpowiednie zastosowanie w przypadku stwierdzenia nieważności, uchylecia lub wygaśnięcia zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów (art. 47 ust. 8 ustawy o odpadach);
- określa w drodze postanowienia formę i wysokość zabezpieczenia roszczeń wobec posiadacza odpadów obowiązującego do uzyskania zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów, w wysokości umożliwiającej pokrycie kosztów wykonania zastępczego decyzji nakazującej posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania, o której mowa w art. 26 ust. 2 ustawy o odpadach oraz obowiązku wynikającego z art. 47 ust. 5 ustawy o odpadach, w tym usunięcia odpadów i ich zagospodarowania łącznie z odpadami

stanowiącymi pozostałości z akcji gaśniczej lub usunięcia negatywnych skutków w środowisku lub szkód w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie w ramach prowadzonej działalności polegającej na zbieraniu lub przetwarzaniu odpadów (art. 48a ust. 7 w związku z art. 48a ust. 1 ustawy o odpadach), przechowuje złożone przez posiadacza odpadów dokumenty potwierdzające wniesienie zabezpieczenia roszczeń przez cały okres obowiązywania zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów (art. 48a ust. 12 ustawy o odpadach), w razie stwierdzenia, że zabezpieczenie roszczeń nie zostało ustanowione lub zostało ustanowione niezgodnie z postanowieniem, w szczególności w wysokości niższej niż wymagana, odmawia wydania zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów (art. 48a ust. 13 ustawy o odpadach), w razie stwierdzenia po wydaniu zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów, że zabezpieczenie roszczeń nie zostało ustanowione lub zostało ustanowione niezgodnie z postanowieniem, w szczególności w wysokości niższej niż wymagana, cofa to zezwolenie (art. 48a ust. 14 ustawy o odpadach), w razie stwierdzenia, że posiadacz odpadów, wbrew obowiązkowi, nie utrzymuje ustanowionego zabezpieczenia roszczeń, cofa zezwolenie na zbieranie odpadów lub zezwolenie na przetwarzanie odpadów (art. 48a ust. 15 ustawy o odpadach), przy czym ww. regulacje stosuje się również do pozwoleń na wytwarzanie odpadów uwzględniających zbieranie lub przetwarzanie odpadów oraz do pozwoleń zintegrowanych uwzględniających zbieranie lub przetwarzanie odpadów (art. 48a ust. 23 ustawy o odpadach);

- wydaje decyzję zatwierdzającą instrukcję prowadzenia składowiska odpadów w przypadku przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych (art. 129 ust. 1 ustawy o odpadach) oraz odmawia, w drodze decyzji, zatwierdzenia instrukcji prowadzenia składowiska odpadów w przypadku przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych (art. 134 ustawy o odpadach);
- wydaje, w drodze decyzji, zgodę na wydobywanie odpadów z zamkniętego składowiska odpadów nieposiadającego instrukcji prowadzenia składowiska odpadów oraz ze zwałowiska odpadów w przypadku przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych (art. 144 ust. 3 w związku z art. 144 ust. 1 i art. 129 ust. 1 ustawy o odpadach);
- wydaje, w drodze decyzji, zgodę na zamknięcie składowiska odpadów lub jego wydzielonej części w przypadku przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych (art. 146 ust. 2 w związku z art. 146 ust. 1 i art. 129 ust. 1 ustawy o odpadach);
- jest organem ochrony środowiska właściwym w sprawach przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych ustalonych przez Ministra Obrony Narodowej (art. 378 ust. 2 w związku z art. 376 pkt 6 ustawy Prawo ochrony środowiska);
- wydaje w zakresie swojej właściwości, w drodze decyzji, pozwolenia: zintegrowane, na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz na wytwarzanie odpadów oraz orzeka o wygaśnięciu, cofnięciu oraz ograniczeniu pozwoleń (art. 183 ust. 1 i ust. 2 w związku z art. 181 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska);
- organem wyższego stopnia w rozumieniu ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego w stosunku do regionalnego dyrektora ochrony środowiska jest Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska (art. 127 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko).

Marszałek województwa:

- wydaje decyzje zatwierdzające zmianę klasyfikacji odpadów niebezpiecznych na odpady inne niż niebezpieczne oraz decyzje o wyrażeniu sprzeciwu (art. 8 ust. 5 ustawy o odpadach);

- przekazuje ministrowi właściwemu do spraw klimatu kopie zgłoszeń zmiany kwalifikacji odpadów niebezpiecznych na odpady inne niż niebezpieczne wraz z kopiami wyników badań właściwości odpadów - w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji oraz zbiorczą informację za dany rok o liczbie zgłoszeń, decyzji zatwierdzających zmianę klasyfikacji odpadów niebezpiecznych na odpady inne niż niebezpieczne oraz decyzji o wyrażeniu sprzeciwu - w terminie do dnia 31 marca następnego roku (art. 9 ust. 1 ustawy o odpadach);
- jeżeli ze względów bezpieczeństwa lub w celu zapewnienia ciągłości odbioru zakaźnych odpadów medycznych lub zakaźnych odpadów weterynaryjnych, zbieranie tych odpadów jest konieczne może zezwolić, w drodze decyzji, na ich zbieranie (art. 23 ust. 4 ustawy o odpadach);
- w przypadku gdy ze względu na zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska konieczne jest niezwłoczne usunięcie odpadów, w przypadku gdy obowiązek usunięcia odpadów powstał w związku z wydaniem przez marszałka decyzji o cofnięciu decyzji związanej z gospodarką odpadami, stwierdzeniem nieważności, uchyleciem lub wygaśnięciem decyzji związanej z gospodarką odpadami, podejmuje działania polegające na usunięciu odpadów i gospodarowaniu nimi, zaś w celu wykonania przedmiotowego obowiązku określa, w drodze decyzji skierowanej do władającego powierzchnią ziemi zakres i termin udostępnienia przez niego powierzchni ziemi, obiektów lub innych miejsc, w których znajdują się odpady, zakres i sposób przeprowadzenia działań mających na celu usunięcie odpadów przez ten organ oraz termin rozpoczęcia i zakończenia ww. działań, a ponadto żąda od posiadacza odpadów odpowiedzialnego za gospodarowanie odpadami zwrotu poniesionych przez siebie kosztów działań polegających na usunięciu odpadów i gospodarowaniu nimi, zaś po bezskutecznym upływie 14 dniowego terminu od dnia doręczenia żądania, w stosunku do posiadacza odpadów, który ustanowił zabezpieczenie roszczeń, wydaje decyzję o przeznaczeniu środków z tego zabezpieczenia na pokrycie kosztów, określając w decyzji wysokość tych kosztów, a w przypadku gdy wysokość ustanowionego zabezpieczenia roszczeń jest niewystarczająca na pokrycie tych kosztów, w decyzji nakłada na posiadacza odpadów także obowiązek zwrotu różnicy między wysokością tych kosztów a wysokością tego zabezpieczenia, określając wysokość tej różnicy oraz sposób i termin jej uiszczenia, natomiast w stosunku do posiadacza odpadów, który nie ustanowił zabezpieczenia roszczeń, właściwy organ, w drodze decyzji, nakłada na posiadacza odpadów obowiązek zwrotu kosztów oraz określa wysokość tych kosztów oraz sposób i termin ich uiszczenia (art. 26a ust. 2 pkt 2 w związku z art. 26a ust. 1, ust. 3, ust. 6, ust. 7 i ust. 8 ustawy o odpadach);
- w Biuletynie Informacji Publicznej prowadzi listę funkcjonujących instalacji spełniających wymagania dla instalacji komunalnych, które zostały oddane do użytkowania i posiadają wymagane decyzje pozwalające na przetwarzanie odpadów, o których mowa w art. 35 ust. 6 ustawy o odpadach oraz instalacji komunalnych planowanych do budowy, rozbudowy lub modernizacji oraz dokonuje wpisów na listę oraz w drodze decyzji odmawia wpisów na listę i dokonuje wykreśleń z listy (art. 38b ust. 1, ust. 3 ust. 5 i ust. 6 ustawy o odpadach);
- wydaje, w drodze decyzji, zezwolenie na zbieranie odpadów i zezwolenie na przetwarzanie odpadów dla przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, dla odpadów innych niż niebezpieczne poddawanych odzyskowi w procesie odzysku polegającym na wypełnianiu terenów niekorzystnie przekształconych, jeżeli ilość umieszczanych w wyrobisku lub zapadlisku

odpadów jest nie mniejsza niż 10 Mg na dobę lub całkowita pojemność wyrobiska lub zapadliska jest nie mniejsza niż 25 000 Mg, dla instalacji komunalnych oraz do wydania zezwolenia na zbieranie odpadów, w przypadku gdy maksymalna łączna masa wszystkich rodzajów odpadów magazynowanych w okresie roku przekracza 3000 Mg (art. 41 ust. 3 pkt 1 w związku z art. 41 ust. 2 ustawy o odpadach);

- jeżeli posiadacz odpadów, który uzyskał wydane przez marszałka województwa zezwolenie na zbieranie odpadów lub zezwolenie na przetwarzanie odpadów, narusza przepisy ustawy w zakresie działalności objętej zezwoleniem, w sposób istotny narusza wymagania dotyczące ochrony przeciwpożarowej lub działa niezgodnie z wydanym zezwoleniem, wzywa go do niezwłocznego zaniechania naruszeń, wyznaczając termin usunięcia nieprawidłowości (art. 47 ust. 1 ustawy o odpadach), zaś w przypadku, gdy posiadacz odpadów mimo wezwania nadal narusza przepisy ustawy, działa niezgodnie z wydanym zezwoleniem, narusza wymagania dotyczące ochrony przeciwpożarowej, cofa to zezwolenie, w drodze decyzji, bez odszkodowania, określając termin jej wykonania (art. 47 ust. 2 ustawy o odpadach), natomiast posiadacz odpadów, któremu cofnięto zezwolenie, jest obowiązany do usunięcia odpadów i negatywnych skutków w środowisku lub szkód w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, w ramach prowadzonej działalności objętej tym zezwoleniem, na własny koszt, w terminie wskazanym w decyzji, o której mowa w art. 47 ust. 2 ustawy o odpadach (art. 47 ust. 5 ustawy o odpadach), przy czym przedmiotowy przepis znajduje odpowiednie zastosowanie w przypadku stwierdzenia nieważności, uchylecia lub wygaśnięcia zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów (art. 47 ust. 8 ustawy o odpadach);
- określa w drodze postanowienia formę i wysokość zabezpieczenia roszczeń wobec posiadacza odpadów obowiązującego do uzyskania zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów, w wysokości umożliwiającej pokrycie kosztów wykonania zastępczego decyzji nakazującej posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania, o której mowa w art. 26 ust. 2 ustawy o odpadach oraz obowiązku wynikającego z art. 47 ust. 5 ustawy o odpadach, w tym usunięcia odpadów i ich zagospodarowania łącznie z odpadami stanowiącymi pozostałości z akcji gaśniczej lub usunięcia negatywnych skutków w środowisku lub szkód w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie w ramach prowadzonej działalności polegającej na zbieraniu lub przetwarzaniu odpadów (art. 48a ust. 7 w związku z art. 48a ust. 1 ustawy o odpadach), przechowuje złożone przez posiadacza odpadów dokumenty potwierdzające wniesienie zabezpieczenia roszczeń przez cały okres obowiązywania zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów (art. 48a ust. 12 ustawy o odpadach), w razie stwierdzenia, że zabezpieczenie roszczeń nie zostało ustanowione lub zostało ustanowione niezgodnie z postanowieniem, w szczególności w wysokości niższej niż wymagana, odmawia wydania zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów (art. 48a ust. 13 ustawy o odpadach), w razie stwierdzenia po wydaniu zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów, że zabezpieczenie roszczeń nie zostało ustanowione lub zostało ustanowione niezgodnie z postanowieniem, w szczególności w wysokości niższej niż wymagana, cofa to zezwolenie (art. 48a ust. 14 ustawy o odpadach), w razie stwierdzenia, że posiadacz odpadów, wbrew obowiązkowi, nie utrzymuje ustanowionego zabezpieczenia roszczeń, cofa zezwolenie na zbieranie odpadów lub zezwolenie na przetwarzanie odpadów, a w przypadku zakończenia obowiązywania zezwolenia, niezwłocznie wszczyna

egzekucję wykonania obowiązku, o którym mowa w art. 47 ust. 5 ustawy o odpadach, zgodnie z ustawą z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (art. 48a ust. 15 ustawy o odpadach), w przypadkach, o których mowa w art. 48a ust. 1 ustawy o odpadach, orzeka, w drodze decyzji, o przeznaczeniu środków z zabezpieczenia roszczeń zgodnie z art. 48a ust. 1 ustawy o odpadach, o ile posiadacz odpadów wszystkich tych działań nie wykonał w całości i o ile nie wykonał ich na własny koszt (art. 48a ust. 17 ustawy o odpadach), przy czym ww. regulacje stosuje się również do pozwoleń na wytwarzanie odpadów uwzględniających zbieranie lub przetwarzanie odpadów oraz do pozwoleń zintegrowanych uwzględniających zbieranie lub przetwarzanie odpadów (art. 48a ust. 23 ustawy o odpadach);

- prowadzi rejestr, o którym mowa w art. 49 ust. 1 ustawy o odpadach oraz dokonuje wpisów do rejestru (art. 49 ust. 1 i ust. 3 ustawy o odpadach), zaś w drodze decyzji wykreśla podmioty z rejestru (art. 60 ust. 2 i art. 64 ust. 1 ustawy o odpadach) oraz odmawia wpisu do rejestru (art. 62 ustawy o odpadach);
- weryfikuje informacje zawarte w sprawozdaniach, o których mowa w art. 73, art. 74a i art. 75 ustawy o odpadach, za poprzedni rok kalendarzowy, w terminie do dnia 30 września następnego roku, natomiast jeżeli z weryfikacji wynika, że informacje zawarte w sprawozdaniu są niezgodne ze stanem faktycznym, za pośrednictwem Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami do korekty sprawozdania, określając termin przekazania korekty nie dłuższy niż 14 dni od dnia otrzymania wezwania, zaś w przypadku niedokonania korekty sprawozdania w wyznaczonym terminie, uznaje się, że posiadacz odpadów nie wykonał obowiązku przekazania sprawozdania (art. 77 ustawy o odpadach);
- prowadzi i aktualizuje Bazę danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami, w tym rejestr, przetwarza dane i informacje gromadzone w BDO oraz zapewnia bezpieczeństwo przetwarzanych danych, informacji oraz dokumentów, które otrzymał w związku z prowadzeniem BDO, zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych, niezwłocznie weryfikuje informacje, o których mowa w art. 79 ust. 2 ustawy o odpadach, na podstawie rocznych sprawozdań, o których mowa w art. 73, art. 74a i art. 75 ustawy o odpadach, decyzji, o których mowa w art. 79 ust. 2 pkt 8 i pkt 9 ustawy o odpadach oraz odrębnych przepisów ustawowych o umieszczaniu informacji w BDO, jak również zamieszcza w BDO kopie ostatecznych decyzji w zakresie gospodarki odpadami, o których mowa w art. 79 ust. 2 ustawy o odpadach (art. 80 ust. 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy o odpadach);
- wydaje decyzję zatwierdzającą instrukcję prowadzenia składowiska odpadów (art. 129 ust. 1 ustawy o odpadach) oraz odmawia, w drodze decyzji, zatwierdzenia instrukcji prowadzenia składowiska odpadów (art. 134 ustawy o odpadach);
- wydaje, w drodze decyzji, zgodę na wydobywanie odpadów z zamkniętego składowiska odpadów nieposiadającego instrukcji prowadzenia składowiska odpadów oraz ze zwałowiska odpadów (art. 144 ust. 3 w związku z art. 144 ust. 1 i art. 129 ust. 1 ustawy o odpadach);
- wydaje, w drodze decyzji, zgodę na zamknięcie składowiska odpadów lub jego wydzielonej części (art. 146 ust. 2 w związku z art. 146 ust. 1 i art. 129 ust. 1 ustawy o odpadach);
- zadania, o których mowa w art. 8 ust. 5, art. 23 ust. 4, art. 31 ust. 1, art. 41 ust. 3 pkt 1 i ust. 6, art. 46, art. 47 ust. 1, 1a, 2, 4 i 7, art. 48a ust. 10-13 oraz 15, art. 102b ust. 1 i 4, art. 102c ust. 1, art. 129 ust. 1, art. 130, art. 131 ust. 4, art. 133, art. 134, art. 135 ust. 3 i 4, art. 144 ust. 3, art. 146 ust. 2 i 5, art. 148 ust. 1, 3 i 4, art. 151 ust. 8, art. 165 ust. 1 i art. 167 ust. 2 ustawy o odpadach, są zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej (art. 168 ustawy o odpadach);

- organem wyższego stopnia w prowadzonych postępowaniach administracyjnych jest samorządowe kolegium odwoławcze, chyba że ustawy szczególne stanowią inaczej (art. 17 pkt 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego);
- w sprawach, o których mowa w art. 11 ust. 4 i art. 168 ustawy o odpadach, z wyjątkiem spraw określonych w art. 165 ust. 1 i art. 167 ust. 2 ustawy o odpadach, organem wyższego stopnia jest minister właściwy do spraw klimatu (art. 169 ustawy o odpadach);
- jest organem ochrony środowiska właściwym w sprawach: przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zakładów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko; przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, realizowanego na terenach innych niż ww.; pozwolenia na wytwarzanie odpadów i pozwolenia zintegrowanego dla instalacji komunalnych, o których mowa w art. 38b ust. 1 pkt 1 ustawy o odpadach oraz o których mowa w art. 237 i art. 362 ust. 1–3 ustawy Prawo ochrony środowiska, w zakresie dróg innych niż autostrady i drogi ekspresowe, usytuowanych w miastach na prawach powiatu, które są zadaniami z zakresu administracji rządowej (art. 378 ust. 2a w związku z art. 376 pkt 2b i art. 378 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska);
- wydaje w zakresie swojej właściwości, w drodze decyzji, pozwolenia: zintegrowane oraz na wytwarzanie odpadów oraz orzeka o wygaśnięciu, cofnięciu oraz ograniczeniu pozwoleń (art. 183 ust. 1 i ust. 2 w związku z art. 181 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska);
- w sprawach, o których mowa w art. 95 ust. 1 oraz w art. 378 ust. 2a i 2aa ustawy Prawo ochrony środowiska, organem wyższego stopnia jest minister właściwy do spraw klimatu (art. 377a ustawy Prawo ochrony Środowiska);
- sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie swojej właściwości (art. 379 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska);
- jest uprawniony do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska (art. 379 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska);
- występuje do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli stwierdzi naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy (art. 379 ust. 5 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Starosta (prezydent miasta na prawach powiatu):

- w przypadku gdy ze względu na zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska konieczne jest niezwłoczne usunięcie odpadów, w przypadku gdy obowiązek usunięcia odpadów powstał w związku z wydaniem przez starostę decyzji o cofnięciu decyzji związanej z gospodarką odpadami, stwierdzeniem nieważności, uchyleciem lub wygaśnięciem decyzji związanej z gospodarką odpadami, podejmuje działania polegające na usunięciu odpadów i gospodarowaniu nimi, zaś w celu wykonania przedmiotowego obowiązku określa, w drodze decyzji skierowanej do władającego powierzchnią ziemi zakres i termin udostępnienia przez niego powierzchni ziemi, obiektów lub innych miejsc, w których znajdują się odpady, zakres i sposób przeprowadzenia działań mających na celu usunięcie odpadów przez ten organ oraz

termin rozpoczęcia i zakończenia ww. działań, a ponadto żąda od posiadacza odpadów odpowiedzialnego za gospodarowanie odpadami zwrotu poniesionych przez siebie kosztów działań polegających na usunięciu odpadów i gospodarowaniu nimi, zaś po bezskutecznym upływie 14 dniowego terminu od dnia doręczenia żądania, w stosunku do posiadacza odpadów, który ustanowił zabezpieczenie roszczeń, wydaje decyzję o przeznaczeniu środków z tego zabezpieczenia na pokrycie kosztów, określając w decyzji wysokość tych kosztów, a w przypadku gdy wysokość ustanowionego zabezpieczenia roszczeń jest niewystarczająca na pokrycie tych kosztów, w decyzji nakłada na posiadacza odpadów także obowiązek zwrotu różnicy między wysokością tych kosztów a wysokością tego zabezpieczenia, określając wysokość tej różnicy oraz sposób i termin jej uiszczenia, natomiast w stosunku do posiadacza odpadów, który nie ustanowił zabezpieczenia roszczeń, właściwy organ, w drodze decyzji, nakłada na posiadacza odpadów obowiązek zwrotu kosztów oraz określa wysokość tych kosztów oraz sposób i termin ich uiszczenia (art. 26a ust. 2 pkt 2 w związku z art. 26a ust. 1, ust. 3, ust. 6, ust. 7 i ust. 8 ustawy o odpadach);

- wydaje, w drodze decyzji, zezwolenie na zbieranie odpadów i zezwolenie na przetwarzanie odpadów w przypadku braku właściwości marszałka województwa (art. 41 ust. 3 pkt 2 w związku z art. 41 ust. 2 ustawy o odpadach);
- jeżeli posiadacz odpadów, który uzyskał wydane przez starostę zezwolenie na zbieranie odpadów lub zezwolenie na przetwarzanie odpadów, narusza przepisy ustawy w zakresie działalności objętej zezwoleniem, w sposób istotny narusza wymagania dotyczące ochrony przeciwpożarowej lub działa niezgodnie z wydanym zezwoleniem, wzywa go do niezwłocznego zaniechania naruszeń, wyznaczając termin usunięcia nieprawidłowości (art. 47 ust. 1 ustawy o odpadach), zaś w przypadku, gdy posiadacz odpadów mimo wezwania nadal narusza przepisy ustawy, działa niezgodnie z wydanym zezwoleniem, narusza wymagania dotyczące ochrony przeciwpożarowej, cofa to zezwolenie, w drodze decyzji, bez odszkodowania, określając termin jej wykonania (art. 47 ust. 2 ustawy o odpadach), natomiast posiadacz odpadów, któremu cofnięto zezwolenie, jest obowiązany do usunięcia odpadów i negatywnych skutków w środowisku lub szkód w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, w ramach prowadzonej działalności objętej tym zezwoleniem, na własny koszt, w terminie wskazanym w decyzji, o której mowa w art. 47 ust. 2 (art. 47 ust. 5 ustawy o odpadach), przy czym przedmiotowy przepis znajduje odpowiednie zastosowanie w przypadku stwierdzenia nieważności, uchylecia lub wygaśnięcia zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów (art. 47 ust. 8 ustawy o odpadach);
- określa w drodze postanowienia formę i wysokość zabezpieczenia roszczeń wobec posiadacza odpadów obowiązane do uzyskania zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów, w wysokości umożliwiającej pokrycie kosztów wykonania zastępczej decyzji nakazującej posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania, o której mowa w art. 26 ust. 2 ustawy o odpadach oraz obowiązku wynikającego z art. 47 ust. 5 ustawy o odpadach, w tym usunięcia odpadów i ich zagospodarowania łącznie z odpadami stanowiącymi pozostałości z akcji gaśniczej lub usunięcia negatywnych skutków w środowisku lub szkód w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie w ramach prowadzonej działalności polegającej na zbieraniu lub przetwarzaniu odpadów (art. 48a ust. 7 w związku z art. 48a ust. 1 ustawy o odpadach), przechowuje złożone przez posiadacza odpadów dokumenty potwierdzające wniesienie zabezpieczenia roszczeń przez cały okres obowiązywania zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie

odpadów (art. 48a ust. 12 ustawy o odpadach), w razie stwierdzenia, że zabezpieczenie roszczeń nie zostało ustanowione lub zostało ustanowione niezgodnie z postanowieniem, w szczególności w wysokości niższej niż wymagana, odmawia wydania zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów (art. 48a ust. 13 ustawy o odpadach), w razie stwierdzenia po wydaniu zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów, że zabezpieczenie roszczeń nie zostało ustanowione lub zostało ustanowione niezgodnie z postanowieniem, w szczególności w wysokości niższej niż wymagana, cofa to zezwolenie (art. 48a ust. 14 ustawy o odpadach), w razie stwierdzenia, że posiadacz odpadów, wbrew obowiązkowi, nie utrzymuje ustanowionego zabezpieczenia roszczeń, cofa zezwolenie na zbieranie odpadów lub zezwolenie na przetwarzanie odpadów, a w przypadku zakończenia obowiązywania zezwolenia, niezwłocznie wszczyna egzekucję wykonania obowiązku, o którym mowa w art. 47 ust. 5 ustawy o odpadach, zgodnie z ustawą z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (art. 48a ust. 15 ustawy o odpadach), w przypadkach, o których mowa w art. 48a ust. 1 ustawy o odpadach, orzeka, w drodze decyzji, o przeznaczeniu środków z zabezpieczenia roszczeń zgodnie z art. 48a ust. 1 ustawy o odpadach, o ile posiadacz odpadów wszystkich tych działań nie wykonał w całości i o ile nie wykonał ich na własny koszt (art. 48a ust. 17 ustawy o odpadach), przy czym ww. regulacje stosuje się również do pozwoleń na wytwarzanie odpadów uwzględniających zbieranie lub przetwarzanie odpadów oraz do pozwoleń zintegrowanych uwzględniających zbieranie lub przetwarzanie odpadów (art. 48a ust. 23 ustawy o odpadach);

- organem wyższego stopnia w prowadzonych postępowaniach administracyjnych jest samorządowe kolegium odwoławcze, chyba że ustawy szczególne stanowią inaczej (art. 17 pkt 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego);
- jest organem ochrony środowiska właściwym w sprawach, o których mowa w art. 115a ust. 1, art. 149 ust. 1, art. 150, art. 152 ust. 1, art. 154 ust. 1, art. 178, art. 183, art. 237 i art. 362 ust. 1-3 ustawy Prawo ochrony środowiska (art. 378 ust. 1 w związku z art. 376 pkt 2 ustawy Prawo ochrony środowiska);
- wydaje w zakresie swojej właściwości, w drodze decyzji, pozwolenia: zintegrowane, na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz na wytwarzanie odpadów oraz orzeka o wygaśnięciu, cofnięciu oraz ograniczeniu pozwoleń (art. 183 ust. 1 i ust. 2 w związku z art. 181 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska);
- zadania, o których mowa w art. 41, art. 47 i art. 48a ustawy o odpadach, są zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej (art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców).

Wójt (burmistrz, prezydent miasta):

- w drodze decyzji wydawanej z urzędu, nakazuje posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania, z wyjątkiem przypadku, gdy obowiązek usunięcia odpadów jest skutkiem wydania decyzji o cofnięciu decyzji związanej z gospodarką odpadami, stwierdzenia nieważności, uchylecia lub wygaśnięcia decyzji związanej z gospodarką odpadami (art. 26 ust. 2 ustawy o odpadach);
- w przypadku gdy ze względu na zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska konieczne jest niezwłoczne usunięcie odpadów, w przypadku braku właściwości innego organu, podejmuje działania polegające na usunięciu odpadów i gospodarowaniu nimi, zaś w celu wykonania przedmiotowego obowiązku określa, w drodze decyzji skierowanej do władającego powierzchnią ziemi zakres i termin udostępnienia przez niego powierzchni ziemi, obiektów lub innych miejsc, w których znajdują się odpady,

zakres i sposób przeprowadzenia działań mających na celu usunięcie odpadów przez ten organ oraz termin rozpoczęcia i zakończenia ww. działań, a ponadto żąda od posiadacza odpadów odpowiedzialnego za gospodarowanie odpadami zwrotu poniesionych przez siebie kosztów działań polegających na usunięciu odpadów i gospodarowaniu nimi, zaś po bezskutecznym upływie 14 dniowego terminu od dnia doręczenia żądania, w stosunku do posiadacza odpadów, który ustanowił zabezpieczenie roszczeń, wydaje decyzję o przeznaczeniu środków z tego zabezpieczenia na pokrycie kosztów, określając w decyzji wysokość tych kosztów, a w przypadku gdy wysokość ustanowionego zabezpieczenia roszczeń jest niewystarczająca na pokrycie tych kosztów, w decyzji nakłada na posiadacza odpadów także obowiązek zwrotu różnicy między wysokością tych kosztów a wysokością tego zabezpieczenia, określając wysokość tej różnicy oraz sposób i termin jej uiszczenia, natomiast w stosunku do posiadacza odpadów, który nie ustanowił zabezpieczenia roszczeń, właściwy organ, w drodze decyzji, nakłada na posiadacza odpadów obowiązek zwrotu kosztów oraz określa wysokość tych kosztów oraz sposób i termin ich uiszczenia (art. 26a ust. 2 pkt 3 w związku z art. 26a ust. 1, ust. 3, ust. 6, ust. 7 i ust. 8 ustawy o odpadach);

- wydaje opinię odnośnie wniosku o wydanie zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów (art. 41 ust. 6a ustawy o odpadach);
- organem wyższego stopnia w prowadzonych postępowaniach administracyjnych jest samorządowe kolegium odwoławcze, chyba że ustawy szczególne stanowią inaczej (art. 17 pkt 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego);
- jest organem ochrony środowiska, w przypadku zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami, właściwym w sprawach: wydawania decyzji, o których mowa w art. 150 ust. 1 i art. 154 ust. 1 i 1a ustawy Prawo ochrony środowiska; przyjmowania wyników pomiarów, o których mowa w art. 149 i 150 ustawy Prawo ochrony środowiska oraz przyjmowania zgłoszeń, o których mowa w art. 152 ustawy Prawo ochrony środowiska (art. 378 ust. 3 w związku z art. 376 pkt 1 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Wzajemne relacje pomiędzy procedurami usuwania odpadów, wynikającymi z art. 47, art. 26 oraz art. 26a ustawy o odpadach, opisuje sporządzona na potrzeby Zespołu opinia prawna radcy prawnego z dnia 15 kwietnia 2024 r., stanowiąca Załącznik nr 3 do Raportu.

10.2. Zadania Wojewody pośrednio związane z miejscami nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego.

Jak wynika z przedstawionej w pkt. 10.1 identyfikacji i opisu zadań realizowanych przez organy administracji publicznej w obszarze dotyczącym nielegalnych miejsc nagromadzenia odpadów, zarówno na etapie ich powstawania, jak i istnienia oraz usuwania, organami bezpośrednio odpowiedzialnymi za podejmowanie przewidzianych prawem działań na terenie województwa są: wójt (burmistrz, prezydent), starosta (prezydent miast na prawach powiatu), marszałek województwa, wojewódzka inspekcja ochrony środowiska oraz regionalna dyrekcja ochrony środowiska. Organami wyższego stopnia w rozumieniu przepisów kodeksu postępowania administracyjnego, właściwymi do rozpatrywania odwołań od decyzji wydawanych przez wymienione organy, zażaleń na wydawane przez te organy postanowienia, ponagleń na beczynność lub przewlekłość tych organów a także właściwymi do weryfikacji rozstrzygnięć w tzw. trybach nadzwyczajnych, są samorządowe kolegia odwoławcze, minister właściwy do spraw klimatu, bądź właściwy organ centralny. Do bezpośredniej realizacji żadnego z wymienionych wyżej zadań, także w roli organu wyższego stopnia (organu odwoławczego), nie został wyznaczony Wojewoda.

Wojewoda realizuje natomiast pewne zadania o ogólniejszym charakterze bądź w innych obszarach, które w sposób pośredni mogą dotyczyć miejsc nielegalnego nagromadzenia odpadów na terenie województwa dolnośląskiego. Do zadań tego rodzaju można zaliczyć poniżej opisane.

Wojewoda:

- posiada kompetencje organu egzekucyjnego w przypadku gdy organem właściwym do wydania decyzji jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska (art. 48a ust. 1 ustawy o odpadach);
- ustala, w porozumieniu z wojewódzkim inspektorem ochrony środowiska, kierunki działania oraz roczne plany pracy Inspekcji Ochrony Środowiska w województwie, których elementem są roczne plany działalności kontrolnej (art. 5 ust. 4 pkt 2 ustawy o inspekcji ochrony środowiska);
- może zarządzać przeprowadzenie kontroli nieobjętych planem kontroli Inspekcji Ochrony Środowiska (art. 17 ust. 3 ustawy o inspekcji ochrony środowiska);
- kontroluje pod względem legalności, gospodarności i rzetelności wykonywanie przez organy samorządu terytorialnego zadań z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez nie na podstawie ustawy lub porozumienia z organami administracji rządowej (art. 3 ust. 2 ustawy o wojewodzie);
- odpowiada za wykonywanie polityki Rady Ministrów w województwie, a w szczególności: zapewnia współdziałanie wszystkich organów administracji rządowej i samorządowej działających w województwie i kieruje ich działalnością w zakresie zapobiegania zagrożeniu życia, zdrowia lub mienia oraz zagrożeniom środowiska, bezpieczeństwa państwa i utrzymania porządku publicznego, ochrony praw obywatelskich, a także zapobiegania klęskom żywiołowym i innym nadzwyczajnym zagrożeniom oraz zwalczania i usuwania ich skutków, na zasadach określonych w odrębnych ustawach oraz wykonuje i koordynuje zadania w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa oraz zarządzania kryzysowego, wynikające z odrębnych ustaw (art. 22 pkt 2 i pkt 4 ustawy o wojewodzie);
- może wydawać polecenia obowiązujące wszystkie organy administracji rządowej działające w województwie, a w sytuacjach nadzwyczajnych, obowiązujące również organy samorządu terytorialnego (art. 25 ust. 1 ustawy o wojewodzie);
- w zakresie zadań administracji rządowej realizowanych w województwie ma prawo żądania od organów administracji rządowej działających w województwie bieżących informacji i wyjaśnień o ich działalności, w tym w sprawach prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (art. 26 ust. 1 ustawy o wojewodzie);
- kontroluje wykonywanie przez organy rządowej administracji zespolonej w województwie zadań wynikających z ustaw i innych aktów prawnych wydanych na podstawie upoważnień w nich zawartych, ustaleń Rady Ministrów oraz wytycznych i poleceń Prezesa Rady Ministrów oraz wykonywanie przez organy samorządu terytorialnego i inne podmioty zadań z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez nie na podstawie ustawy lub porozumienia z organami administracji rządowej, zaś w szczególnie uzasadnionych przypadkach może kontrolować sposób wykonywania przez organy niezespolonej administracji rządowej działające w województwie zadań wynikających z ustaw i innych aktów prawnych wydanych na podstawie upoważnień w nich zawartych (art. 28 ust. 1 i ust. 2 ustawy o wojewodzie);
- jest organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie województwa; do zadań wojewody w sprawach zarządzania kryzysowego należy w szczególności kierowanie monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń

- na terenie województwa; zadania w tym zakresie wykonuje wojewoda we współpracy z właściwymi organami administracji publicznej;
- do zadań komórki organizacyjnej właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego w urzędzie wojewódzkim należy w szczególności: gromadzenie i przetwarzanie danych oraz ocena zagrożeń występujących na obszarze województwa; monitorowanie, analizowanie i prognozowanie rozwoju zagrożeń na obszarze województwa oraz dostarczanie niezbędnych informacji dotyczących aktualnego stanu bezpieczeństwa dla wojewódzkiego zespołu zarządzania kryzysowego, zespołu zarządzania kryzysowego działającego w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz Rządowego Centrum Bezpieczeństwa (art. 14 ust. 6 pkt. 1-3 ustawy o zarządzaniu kryzysowym);
  - do zadań wojewódzkiego zespołu zarządzania kryzysowego należy w szczególności: ocena występujących i potencjalnych zagrożeń mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo publiczne i prognozowanie tych zagrożeń oraz przygotowywanie propozycji działań i przedstawianie wojewodzie wniosków dotyczących wykonania, zmiany lub zaniechania działań ujętych w wojewódzkim planie zarządzania kryzysowego (art. 14 ust. 8 pkt. 1-2 ustawy o zarządzaniu kryzysowym).

11. Zadania komórek organizacyjnych Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu jako aparatu pomocniczego Wojewody Dolnośląskiego w odniesieniu do miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego.

Jak wynika z analizy przeprowadzonej w pkt. 10, wojewodzie – w przepisach prawa powszechnie obowiązującego – nie przypisano konkretnych zadań i kompetencji bezpośrednio odnoszących się do przeciwdziałania powstawaniu, zwalczania czy usuwania skutków powstania miejsc nielegalnego składowania odpadów.

Tym niemniej, z racji wykonywania ustawowo określonych zadań pośrednio związanych z procesem powstawania, funkcjonowania czy usuwania nielegalnie nagromadzonych odpadów, a także w następstwie praktyki obiegu korespondencji w tego typu sprawach, a w szczególności kierowanych do Wojewody interwencji społecznych bądź wystąpień innych organów, w Dolnośląskim Urzędzie Wojewódzkim we Wrocławiu były (lub powinny być) prowadzone sprawy w badanym obszarze.

W wyniku analizy Statutu i Regulaminu Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu zidentyfikowano następujące komórki organizacyjne mogące mieć udział w prowadzeniu spraw w badanym obszarze:

- a) **Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego** – jako realizujący zadania wynikające z ustawy o zarządzaniu kryzysowym, w tym zapewnienie funkcjonowania wojewódzkiego zespołu zarządzania kryzysowego działającego przy Wojewodzie.
(podstawa prawna: § 10 pkt 3, w związku z § 6 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 Statutu DUW oraz § 38 ust. 1 pkt. 1) – 10), 15), 20), 23), 53) i § 38 ust. 6 pkt. 4), 11), 12) Regulaminu DUW).
- b) **Wydział Prawny, Nadzoru i Kontroli** – jako realizujący zadania w następującym zakresie:
  - kontrola realizacji przez jednostki samorządu terytorialnego zadań z zakresu administracji rządowej wynikających z ustaw: o odpadach, o odpadach wydobywczych, prawo ochrony środowiska oraz o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,

- kontrola realizacji zadań organów administracji zespolonej, w tym w szczególności Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu,
- prowadzenie postępowań egzekucyjnych obowiązków o charakterze niepieniężnym. (podstawa prawna: § 13 pkt 1 i 5 Statutu DUW, § 41 ust. 1 pkt. 1); § 41 ust. 1 pkt 4d), 4e), 4g); § 41 ust. 1 pkt. 14), 15) Regulaminu DUW).
- c) **Wydział Nieruchomości, Rolnictwa i Środowiska** – z uwagi na przypisaną w statucie Urzędu realizację spraw objętych działem administracji rządowej – środowisko (podstawa prawna: § 14 pkt 8 Statutu DUW).
- d) **Wydział Finansów i Budżetu** – ewentualne zadania związane z finansowaniem działań polegających na usuwaniu odpadów z miejsc ich nielegalnego składowania (podstawa prawna: § 11 Statutu DUW i § 39 Regulaminu DUW).
- e) **Biuro Wojewody** – prowadzi sprawy związane z zespoloną administracją rządową w województwie, w tym dotyczące Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska, z zastrzeżeniem właściwości Wydziału Organizacji i Rozwoju (podstawa prawna: § 19 pkt 1a) Statutu DUW oraz § 47 ust. 3 pkt 3) i 4) Regulaminu DUW - współpraca z kierownikami zespolonych służb, inspekcji i straży oraz organami administracji niezespolonej w celu zapewnienia koordynacji ich funkcjonowania; podejmowanie działań w celu zapewnienia koordynacji działalności organów administracji rządowej działających na obszarze województwa, w zakresie zgodności z polityką Rady Ministrów i organami administracji centralnej).
- f) **Wydział Organizacji i Rozwoju** - prowadzi sprawy organizacyjne związane z zespoloną administracją rządową w województwie, w tym dotyczące Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska (podstawa prawna: § 15 pkt 1c) Statutu DUW oraz § 43 ust. 2 pkt. 13) – 15) Regulaminu DUW).

12. Realizacja spraw związanych z miejscami nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego przez Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu.

12.1. Uwagi wstępne.

Do komórek organizacyjnych DUW we Wrocławiu, wymienionych w pkt. 11, wystąpiono o niezbędne informacje w badanym obszarze oraz całość zebranej przez te komórki dokumentacji. Po przeanalizowaniu uzyskanych informacji oraz dokumentów, przyjęto wnioski opisane poniżej.

12.2. Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego.

Jak wynika z ustaleń, Wydział – w odniesieniu do zagrożeń w postaci miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego – realizował wynikające z ustawy o zarządzaniu kryzysowym zadania polegające na:

- a) gromadzeniu i przetwarzaniu danych oraz ocenie zagrożeń występujących na obszarze województwa;
- b) monitorowaniu, analizowaniu i prognozowaniu rozwoju zagrożeń na obszarze województwa;
- c) dostarczaniu niezbędnych informacji dotyczących aktualnego stanu bezpieczeństwa dla wojewódzkiego zespołu zarządzania kryzysowego.

Zadania były realizowane przy współpracy z administracją zespoloną Wojewody, tj. z podmiotem wiodącym jakim jest WIOŚ oraz Państwową Strażą Pożarną. Jak wyjaśniono, Wydział otrzymywał od podmiotów prowadzących monitoring środowiska oraz innych

podmiotów współpracujących informacje związane z nielegalnym składowaniem odpadów na terenie województwa. Informacje te, jak np. zestawienie miejsc nielegalnego składowania odpadów, były przedkładane członkom Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego na posiedzeniach.

Wydział nie prowadzi jednak odrębnych ewidencji i rejestrów w powyższym zakresie i nie posiada sporządzonych w formie pisemnej przez Wydział lub na jego zlecenie ocen, analiz i prognoz dotyczących zagrożeń (wspomniane oceny, analizy i prognozy były natomiast, jak wynika z nadesłanej dokumentacji, dokonywane w trakcie posiedzeń wojewódzkiego zespołu zarządzania kryzysowego w zakresie stanowiącym przedmiot danego posiedzenia). Podstawowym źródłem informacji Wydziału jest opracowany przez WIOŚ wykaz miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego, omówiony w pkt. 9 niniejszego Raportu, stanowiący Załącznik nr 2 do Raportu. Wykaz wykorzystywany jest przez Wydział jako źródło informacji o zagrożeniach w tym obszarze oraz o działaniach podejmowanych przez uprawnione organy w związku z ujawnionymi zagrożeniami – „na potrzeby bieżącego informowania Wojewody”. Informacje zawarte w zestawieniu są, w ocenie Wydziału, wystarczające. Wykaz jest doraźnie, w różnych i nieustalonych odstępach czasu aktualizowany przez WIOŚ, a wersje zaktualizowane przekazywane są Wojewodzie. Wydział BZ nie dokonuje aktualizacji we własnym zakresie.

Jak wynika z udzielonych wyjaśnień, w analizowanym okresie:

- Wydział nie realizował zadania wynikającego z art. 5 ust. 4 pkt 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, tj. nie działał w porozumieniu z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu przy ustalaniu kierunków działania oraz rocznych planów pracy Inspekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, których elementem są roczne plany działalności kontrolnej;

- Wydział nie podejmował działań związanych z zarządzeniem przez Wojewodę, na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o inspekcji ochrony środowiska, przeprowadzenia przez WIOŚ kontroli nieobjętej planem kontroli;

- na działania lub zaniechania Wydziału nie były składane skargi lub wnioski;

- nie były prowadzone kontrole zewnętrzne lub wewnętrzne obejmujące działania lub zaniechania Wydziału;

- w posiedzeniach WZZK nie brali udziału eksperci powoływani przez Wojewodę Dolnośląskiego na podstawie art. 22 ustawy o zarządzaniu kryzysowym. Z udzielonych wyjaśnień wynika, że kwestia powołania eksperta nigdy nie była podnoszona przez Wojewodę Dolnośląskiego oraz członków WZZK.

Zespół zapoznał się z całością przekazanej przez Wydział dokumentacji obrazującej realizację zadań. Stan faktyczny w tym zakresie przedstawia się następująco.

W związku z prośbą o podjęcie działania Stowarzyszenia [REDAKTOWANE] (1) z dnia 26.07.2019 r. w sprawie m.in. nielegalnego składowania zakaźnych odpadów szpitalnych na wysypisku [REDAKTOWANE] gm. [REDAKTOWANE] ujawnione podczas kontroli WIOŚ we Wrocławiu, Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego poprosił w dniu 06.08.2019 r. o zajęcie stanowiska Dolnośląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska oraz przedstawienie wyników analizy potencjalnego i realnego zagrożenia oraz informacji o planowanych działaniach w sprawie (2). Pismem z dnia 27.08.2019 roku (3) WIOŚ we Wrocławiu potwierdził ujawnienie odpadów medycznych oraz przekazał zaktualizowaną informację o ustaleniach kontroli oraz podjętych działaniach pokontrolnych, w tym m.in. wydanie zarządzenia zobowiązującego do wyeliminowania naruszeń, skierowanie do Marszałka Województwa Dolnośląskiego wystąpienia w sprawie oraz wystąpienia do Prokuratury Rejonowej w Głogowie z zawiadomieniem o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, wszczęcie postępowania w sprawie wymierzenia [REDAKTOWANE]

administracyjnej kary pieniężnej także za sprowadzenie odpadów z Niemiec bez zgłoszenia. W odpowiedzi BZ (4) z dnia 16.09.2019 r. dla Stowarzyszenia stwierdzono, że po usunięciu i unieszkodliwieniu odpadów medycznych ze składowiska zagrożenie dla zdrowia i życia nie występuje.

Informacja Wicestarosty Górowskiego z dnia 19.09.2019 r. (5) o zatwierdzeniu projektu budowlanego i udzieleniu pozwolenia na budowę „składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne” dla [REDAKTOWANE], które w związku z podejmowanymi przeciwko dobru spółki działaniami konkurencji przesyła do wiadomości w dniu 19.09.2019 r. (6) protokół oględzin przeprowadzonych przez Inspektorów WIOŚ we Wrocławiu wskazujący na brak obecności odpadów, których nie można deponować na składowisku oraz innych naruszeń funkcjonowania. Stowarzyszenie [REDAKTOWANE] dnia 15.10.2019 r. (7) wnioskuje o ujęcie w porządku obrad XI sesji Sejmiku województwa Dolnośląskiego sprawy nielegalnego składowania odpadów niebezpiecznych i zakaźnych odpadów medycznych na składowisku w [REDAKTOWANE], a także składa zawiadomienie (8) z 26.10.2020 r. o możliwości popełnienia przestępstwa polegającego na wykonaniu nadbudowy skarp górotworu odpadów w [REDAKTOWANE] z naruszeniem parametrów określonych w pozwoleniach.

Postanowienie Samorządowego Kolegium Odwoławczego we Wrocławiu z dnia 18.12.2019 r. odmawiające wstrzymania natychmiastowego wykonania decyzji Burmistrza Gminy Wołów nakazującej [REDAKTOWANE] usunięcie odpadów z terenu nieruchomości [REDAKTOWANE] w związku z koniecznością ochrony zdrowia i życia ludzkiego i ryzykiem zanieczyszczenia ujęcia wód podziemnych dla [REDAKTOWANE] (9).

Pismo Prezydenta Głogowa z dnia 24.02.2020 r. informujące Wojewodę (10) o sprawie nielegalnego składowania odpadów przy [REDAKTOWANE] w ilości ok. 3.600 ton z prośbą o interwencję w sprawie zmiany przepisów, tak aby Głogów mógł spełniać wymagania WFOŚ i NFOŚ. Brak czynności Wojewody.

Zawiadomienie Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Oleśnicy (11) z dnia 11.03.2020 r. w sprawie składowania odpadów w budynku kurnika pod adresem [REDAKTOWANE] na powierzchni ok. 2200 m², które wg oświadczenia właścicielki zostały tam podrzucone. Zawiadomienie niniejsze skierowano do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego, Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej oraz Powiatowego Lekarza Weterynarii, przekazano dwie notatki służbowe. Wojewoda nie podejmował czynności.

Do wiadomości Wojewody zawiadomienie z dnia 03.04.2020 r. Burmistrza Miasta i Gminy Bogatynia o zawieszeniu biegu terminu administracyjnego (12) oraz z dnia 21.05.2020 r. o wznowieniu biegu terminu (13) w sprawie usunięcia odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania z nieruchomości [REDAKTOWANE], działka [REDAKTOWANE] stanowiąca przedmiot własności [REDAKTOWANE].

Decyzja Wójta Gminy Domaniów (14) z dnia 15.01.2021 r. umarzająca postępowanie wobec władających nieruchomością w [REDAKTOWANE], gdzie nielegalnie składowano odpady, które po otrzymaniu dotacji od Wojewody oraz dotacji i pożyczki od WFOŚ zostały usunięte i unieszkodliwione z hali magazynowej i placu [REDAKTOWANE] oraz placu [REDAKTOWANE], które usunął właściciel działki.

Pismo z 21.01.2021 r. Wydziału (15) skierowane do Komendanta Wojewódzkiego Policji we Wrocławiu, Dolnośląskiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu, Dolnośląskiego Wojewódzkiego Inspektora Transportu Drogowego we Wrocławiu, DWIOŚ we Wrocławiu o przedstawienie, zgodnie z zakresem zadań i kompetencjami, aktualnych informacji dotyczących działań prewencyjnych w zakresie nielegalnego

składowania materiałów niebezpiecznych, a także rozpoznania i identyfikacji istniejących składowisk odpadów stwarzających potencjalne i realne zagrożenie pożarowe, dla środowiska oraz dla ludzi, w tym szczegółowych informacji na temat prowadzonych postępowań kontrolnych w stosunku do miejsc nielegalnego składowania odpadów niebezpiecznych w obszarze województwa dolnośląskiego. Uzyskano odpowiedzi (16-19) 21.01.2021 – 05.02.2021 r.

Prośba Wojewody z 21.01.2021 r. (BZ) (20) skierowana do Dolnośląskiego Powiatowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, RDOŚ we Wrocławiu o niezwłoczne wydanie opinii, o której mowa w art. 26a ust. 5 ustawy o odpadach i przekazanie ich do Wydziału Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miejskiego we Wrocławiu, w celu usunięcia odpadów. RDOŚ 21.01.2021 r. wydał postanowienie (21) o wyrażeniu opinii o spełnieniu przesłanek konieczności niezwłocznego usunięcia odpadów nielegalnie zdeponowanych na terenie działki [REDAKOWANE].

Pismo z 04.02.2022 r. Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (22) do WIOŚ do wiadomości Wojewodów w sprawie opublikowania Rozporządzenia MF z 25.01.2022 r. wprowadzającego obowiązek rejestrowania każdego przywozu odpadów do Polski oraz przewóz przez terytorium Polski w Systemie Elektronicznej Notyfikacji Transportów (SENT) prowadzonym przez KAS.

Pismo z 04.10.2022 r. Prokuratury Okręgowej w Jeleniej Górze (23) do Starosty Bolesławieckiego do wiadomości Wojewody o konieczności zastosowania art. 24 i 24 a ustawy o odpadach (dotyczy pojazdu z odpadami zatrzymanego do kontroli w miejscowości Łąka).

Kwestie związane z miejscami nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego, w okresie od dnia 6 września 2019 r., trzykrotnie były przedmiotem posiedzeń WZZK (do odpowiedzi udzielonej Zespołowi dołączono protokoły z posiedzeń).

- 1) Przedmiotem posiedzenia z dnia 1 grudnia 2022 r. były zagrożenia związane z porzuconymi odpadami niebezpiecznymi i medycznymi na parkingu przy stacji benzynowej w miejscowości Łąka. W podsumowaniu postanowiono zrealizować następujące przedsięwzięcia: a) sprawdzenie gotowości parkingu w Wałbrzychu do przyjęcia ładunku, b) ustalenie terminu dopuszczenia parkingu w Jarosławcu do przyjmowania ładunków niebezpiecznych oraz c) powiadomienie Rady Gminy Bolesławiec o uchyleniu się wójta od realizacji ustawowego obowiązku i przygotowaniu do rozpoczęcia procedury jego ewentualnego odwołania;
- 2) Przedmiotem posiedzenia z dnia 10 sierpnia 2023 r. były zagrożenia związane z nielegalnym składowaniem odpadów na terenie województwa dolnośląskiego w postaci pożarów. W przypadku 40 miejsc nielegalnego składowania odpadów wskazanych przez WIOŚ zagrożenie pożarowe dotyczyło 19 z nich. W podsumowaniu wskazano na brak mocy sprawczej organów decyzyjnych i kontrolnych oraz podkreślono: a) konieczność przekazania na poziom rządowy informacji o najbardziej problematycznych lokalizacjach, b) konieczność sprawowania nadzoru przez PSP nad miejscami, w których istnieje zagrożenie pożarowe ze szczególnym uwzględnieniem Głogowa oraz c) potrzebę stałego monitorowania sytuacji i szybkiego reagowania stosownie do zagrożenia.
- 3) Przedmiotem posiedzenia z dnia 15 stycznia 2024 r. była analiza zagrożeń oraz ocena bezpieczeństwa na terenie Bolesławca i Głogowa w związku z miejscami nielegalnego składowania odpadów niebezpiecznych. W toku posiedzenia ustalono: a) wystosowanie prośby do RZGW we Wrocławiu o analizę rozwiązań zabezpieczających (możliwych do wykonania przez RZGW we Wrocławiu) oraz dokonanie analizy sieci kanałów, które mogą odprowadzać wody pożarowe do rzeki Odry; b) przeprowadzenie wizji lokalnych obu miejsc nagromadzenia odpadów.

W odpowiedzi na pytanie, według jakich kryteriów wybierane były miejsca nielegalnego składowania odpadów stanowiące przedmiot posiedzeń WZZK, Wydział wyjaśnił, że były one wskazywane przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, na podstawie oceny dokonanej przez Inspekcję, gdzie kryterium była skala zagrożenia (oddziaływanie na środowisko i ewentualne zagrożenie pożarowe).

W odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób zrealizowane zostały zadania wyznaczone w toku posiedzeń WZZK, jaki organ/uczestnik posiedzenia był odpowiedzialny za ich realizację oraz jaki był ich skutek, a także, czy realizacja ustaleń podjętych podczas posiedzeń WZZK była, a jeśli tak, to w jaki sposób monitorowana, uzyskano następujące wyjaśnienia (stan na 4 kwietnia 2024 r.):

Ad. 1 a) i b) – „czynności w tym zakresie były podejmowane i są prowadzone przez WIOŚ”;

Ad. 1 c) – „po analizie sprawy przez Wydział NK, odstąpiono od realizacji czynności w tym zakresie ze względu na brak podstawy prawnej oraz toczące się już postępowanie prokuratorskie”;

Ad. 2 a) – „czynność bieżąca realizowana przez WIOŚ”;

Ad. 2 b) – „czynność bieżąca realizowana przez PSP”;

Ad. 2 c) – „czynność bieżąca realizowana przez WIOŚ, PSP oraz Policję – zgodnie z kompetencjami ustawowymi”;

Ad. 3 a) – „RZGW nie przedstawiło jeszcze rozwiązań w tym zakresie”;

Ad. 3 b) – w dniu 5 lutego 2024 r. została przeprowadzona koordynowana przez WIOŚ wizja lokalna miejsca nagromadzenia odpadów w Bolesławcu, w której uczestniczyli przedstawiciele WIOŚ, UM w Bolesławcu, Straży Pożarnej, Policji oraz Wydziału. Wizja lokalna w Głogowie jest w trakcie ustalania terminu, sprawę koordynuje WIOŚ.

Nie uzyskano zatem pełnej odpowiedzi na pytanie o skutek realizacji ustalonych zadań i nie uzyskano odpowiedzi na pytanie o sposób monitorowania realizacji ustalonych zadań. Nieudokumentowane wyjaśnienie, iż dana czynność realizowana jest na bieżąco przez określony organ, nie daje wiedzy co do sposobu realizacji tej czynności oraz jej skuteczności i terminowości. Zwraca także uwagę fakt, że wyznaczone w dniu 15 stycznia 2024 r. do realizacji jednego z zadań RZGW do dnia 4 kwietnia 2024 r. nie przedstawiło w tym zakresie żadnej informacji.

Ze względu na fakt, że opracowany przez WIOŚ Wykaz miejsc nielegalnego nagromadzenia odpadów wykorzystywany jest przez Wydział BZ jako podstawowe źródło wiedzy przy realizacji zadania, bez aktualizacji czy korekty tego wykazu, Zespół dokonał analizy powyższego opracowania dostrzegając następujące wady:

- w zestawieniu w wielu przypadkach brak jest numerów działek gruntu wchodzących w skład nieruchomości, na których znajdują się odpady oraz numerów ksiąg wieczystych prowadzonych dla tych nieruchomości, przez co nie jest możliwa lokalizacja na mapach miejsc nielegalnego składowania odpadów, jak również ustalenie stanu prawnego poszczególnych nieruchomości;
- w zestawieniu brak jest informacji w zakresie dat, sygnatur i podstaw prawnych wydawanych rozstrzygnięć administracyjnych, przez co nie jest możliwa ocena szybkości podejmowanych działań i ich realizacji, zastosowanych trybów postępowań, a tym samym możliwych źródeł finansowania oraz utrudnione jest dotarcie do dokumentacji źródłowej;
- zestawienie zawiera niekiedy błędne informacje, np. w przypadku miejsca nielegalnego składowania odpadów w Głogowie, wskazano, że odpady znajdują się na działce gruntu objętej uprzednio zezwoleniem, podczas gdy w rzeczywistości znajdują się one na działkach gruntu nim nieobjętych, przez co nie jest możliwe ustalenie trybu usuwania odpadów (na błąd w tym zakresie

- zwracał uwagę przedstawicielowi WIOŚ Wiceprezydent Głogowa w trakcie posiedzenia WZZK w dniu 15 stycznia 2024 r., ale błąd nie został usunięty);
- zestawienie często zawiera zbyt ogólnikowe i niejasne informacje o podjętych działaniach;
  - zestawienie zawiera uwagi, że nadal są przygotowywane działania, pomimo, że od odkrycia miejsca nielegalnego składowania odpadów upłynął długi okres czasu, albo zawiera zapowiedź ustaleń, na jakim etapie znajduje się sprawa przed innym organem;
  - w zestawieniu brak jest informacji o szacunkowej masie/objętości odpadów nielegalnie składowanych w danej lokalizacji, przez co nie jest możliwe określenie przybliżonych kosztów ich usunięcia;
  - w zestawieniu brak jest informacji w zakresie przedmiotu i podstawy prawnej postępowań prowadzonych przez prokuraturę (np. „odrębne postępowanie prowadziła Prokuratura” – nie wiadomo, jakiego rodzaju postępowanie, w sprawie czy przeciwko podejrzanemu, z jakim skutkiem itd.);
  - z zestawienia wynika, że WIOŚ korzysta z uprawnień wynikających z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2024 r., poz. 425), tj. zwraca się do organów administracji publicznej oraz Policji o udzielenie informacji i udostępnienie dokumentów i danych związanych z ochroną środowiska, natomiast WIOŚ nie korzysta z uprawnień wynikających z art. 16 ust. 3 ww. ustawy, tj. w razie stwierdzenia nieprawidłowości w działaniach organów administracji publicznej w zakresie ochrony środowiska nie zwraca się o wszczęcie postępowań administracyjnych, nie wnosi skarg do sądu administracyjnego, a także nie uczestniczy w tych postępowaniach – na prawach przysługujących prokuratorowi;
  - w zestawieniu brak jest informacji w zakresie szacunkowych kosztów usunięcia odpadów, przez co nie jest możliwe ustalenie możliwych źródeł finansowania ich usunięcia;
  - w zestawieniu brak jest informacji odnośnie stanu prawnego nieruchomości, w tym w szczególności w zakresie zawartych umów cywilnoprawnych, które nie podlegają ujawnieniu w księgach wieczystych;
  - brak w zestawieniu informacji odnośnie sposobu ustalenia posiadacza odpadów (właściciel nieruchomości/władający nieruchomością/inny podmiot);
  - zestawienie zawiera nieaktualne informacje (np. „rozprawa sądowa w sprawie ma odbyć się 30.08.2023 r.” – jest to informacja zawarta w wykazie sporządzonym według stanu na dzień 28 lutego 2024 r., z której zresztą nie wynika, w jakiej konkretnie sprawie i przed jakim sądem rozprawa miała się odbyć);
  - zawarte w zestawieniu propozycje działań sformułowane zostały zbyt ogólnikowo, tj. nie wskazują na rodzaj, tryb i podstawę prawną sugerowanego działania, np. „konieczność podjęcia działań przez gminę” przy jednoczesnym braku wskazania jakichkolwiek działań wobec Gminy ze strony WIOŚ;
  - zawarte w zestawieniu informacje nie są na bieżąco i kompleksowo aktualizowane w zakresie prowadzonych w sprawach postępowań i zapadłych rozstrzygnięć.

12.3. Wydział Prawny, Nadzoru i Kontroli.

Jak wynika z opisanego wcześniej stanu prawnego, zadań i kompetencji organów administracji publicznej oraz udzielonych przez Wydział wyjaśnień, następujące zadania organów samorządu terytorialnego, jako zlecone z zakresu administracji rządowej, podlegają kontroli Wojewody (realizowanej przez Wydział Prawny, Nadzoru i Kontroli):

- a) prowadzenie przez Marszałka Województwa Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO);
- b) zadania realizowane przez Marszałka Województwa na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych, wymienione w art. 41 ust. 4 tej ustawy;
- c) zadania realizowane przez Marszałka Województwa na podstawie przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska, wskazane w art. 378 ust. 4 tej ustawy, a w szczególności:
  - wydawanie pozwoleń dla przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zakładów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, bądź przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, realizowanych na innych terenach,
  - pozwolenia na wytwarzanie odpadów i pozwolenia zintegrowanego dla niektórych instalacji komunalnych,
  - pozwolenia na wytwarzanie odpadów dla odpadów innych niż wydobywcze, wytworzone w miejscu poszukiwania, rozpoznawania i wydobywania kopalin ze złóż oraz ich magazynowania i przeróbki oraz pozwolenia zintegrowane w tym zakresie;
- d) zadania realizowane przez Marszałka Województwa na podstawie przepisów ustawy o odpadach, a w szczególności:
  - wydawanie decyzji w przedmiocie zmiany klasyfikacji odpadów niebezpiecznych na inne niż niebezpieczne oraz decyzji o wyrażeniu sprzeciwu,
  - wydawanie zezwoleń na zbieranie niebezpiecznych odpadów medycznych i weterynaryjnych,
  - wydawanie zgód na spalanie odpadów poza instalacjami i urządzeniami,
  - wydawanie zezwoleń na gospodarowanie odpadami oraz cofanie udzielonych zezwoleń,
  - przechowywanie wniesionych przez posiadacza odpadów dokumentów potwierdzających zabezpieczenie roszczeń oraz podejmowanie stosownych działań w przypadku stwierdzenia, iż posiadacz odpadów nie utrzymuje stosownego zabezpieczenia,
  - wydawanie decyzji w przedmiocie zatwierdzenia instrukcji prowadzenia składowiska odpadów oraz określenia dodatkowych wymagań związanych ze specyfiką składowania odpadów, jak i wysokości oraz formy zabezpieczenia roszczeń, jak również decyzji określającej odrębny zakres prowadzenia monitoringu danego składowiska,
  - wydawanie decyzji w przedmiocie przeznaczenia środków z zabezpieczenia roszczeń na usunięcie negatywnych skutków lub szkód w środowisku,
  - wydawanie zgód na wydobywanie odpadów,
  - wydawanie decyzji w sprawach zamknięcia składowiska,
  - powoływanie komisji egzaminacyjnych i wydawanie świadectw potwierdzających kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami;
- e) zadania realizowane przez prezydentów miast na prawach powiatu oraz starostów powiatów, na podstawie przepisów ustawy o odpadach w związku z art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, a w szczególności wydawanie i cofanie zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie gospodarowania odpadami oraz w zakresie unieszkodliwiania odpadów wydobywczych.

W badanym okresie, żadne z ww. w pkt. a) – e) zadań nie było przedmiotem kontroli Wydziału.

Jako przyczyny braku podejmowania kontroli podano:

- realizację kontroli w innych obszarach, w tym kontroli wskazanych w priorytetach kontroli w administracji rządowej opracowywanych przez Prezesa Rady Ministrów,

- realizację zadań innych niż kontrolne przez Wydział,
- fluktuację kadr, braki kadrowe i problemy z obsadzeniem wakatów,
- brak wpływu do Wydziału jakichkolwiek sygnałów, sugerujących powstanie nieprawidłowości wymagających interwencji Wojewody, a co za tym idzie przeprowadzenia kontroli.

W badanym okresie przeprowadzono natomiast 3 kontrole działalności WIOŚ, w tym:

- kontrolę w trybie uproszczonym w przedmiocie weryfikacji działań kontrolnych, jakie WIOŚ przeprowadził wobec spółki [REDAKTOWANE], w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 18 lipca 2019 r. W sprawozdaniu z dnia 28 października 2019 r. z kontroli działalność WIOŚ oceniono pozytywnie.

- kontrolę problemową w przedmiocie bezpieczeństwa teleinformatycznego,
- kontrolę w trybie uproszczonym w przedmiocie weryfikacji działań WIOŚ podejmowanych w związku z wystąpieniem zjawiska masowego śnięcia i śmierci ryb oraz innej fauny słodkowodnej w biegu rzeki Odry.

W badanym okresie Wydział nie prowadził jakichkolwiek administracyjnych postępowań egzekucyjnych, których przedmiotem byłoby usunięcie odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania, ze względu na brak wniosków wierzyciela, co mogłoby dotyczyć wyłącznie regionalnego dyrektora ochrony środowiska wydającego decyzje w trybie art. 26 lub 26a ustawy o odpadach.

Ponadto, w badanym okresie i obszarze:

- na działania lub zaniechania Wydziału nie były składane skargi lub wnioski;
- nie były prowadzone kontrole zewnętrzne obejmujące działania lub zaniechania Wydziału;

- Wydział nie realizował zadań wynikających z art. 5 ust. 4 pkt 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, tj. nie działał w porozumieniu z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu przy ustalaniu kierunków działania oraz rocznych planów pracy Inspekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, których elementem są roczne plany działalności kontrolnej;

- Wydział nie podejmował działań związanych z zarządzeniem przez Wojewodę, na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o inspekcji ochrony środowiska, przeprowadzenia przez WIOŚ kontroli nieobjętej planem kontroli. Wskazano, że brak zarządzeń w powyższym zakresie wynika z tego, że Wydział nie otrzymywał jakichkolwiek sygnałów z zewnątrz, jak i sam nie posiadał informacji, które mogłyby skutkować ich wydaniem. Jednocześnie zaznaczono, że zlecenie przeprowadzenia ww. kontroli nie jest, zgodnie z Regulaminem DUW, zadaniem Wydziału.

12.4. Wydział Nieruchomości, Rolnictwa i Środowiska.

Jak wynika z ustaleń, w badanym okresie i obszarze:

- Wydział dwukrotnie – w 2021 r. i w 2023 r. – realizował zadanie wynikające z art. 5 ust. 4 pkt 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, tj. działał w porozumieniu z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu przy ustalaniu kierunków działania oraz rocznych planów pracy Inspekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, których elementem są roczne plany działalności kontrolnej. Jak wynika z przedłożonej dokumentacji, Wydział załatwiając tę sprawę współdziałał wyłącznie z Biurem Wojewody, a tym samym nie współdziałał z innymi komórkami organizacyjnymi DUW;

- Wydział prowadził korespondencję w sprawach związanych z badanym obszarem w następstwie kierowanych do Wydziału pism innych organów bądź osób fizycznych lub prawnych. Pod względem ilościowym przedstawia się to następująco: 13 pism skierowanych do Wojewody celem podjęcia określonych działań, 9 pism skierowanych do wiadomości

Wojewody. Pisma dotyczyły przede wszystkim nielegalnych wysypisk (najczęściej o znaczeniu lokalnym) bądź nieprawidłowości w funkcjonowaniu podmiotów gospodarujących odpadami na podstawie zezwoleń udzielonych przez właściwe organy. Pisma skierowane celem podjęcia działań były przekazywane – ze względu na brak kompetencji Wojewody do załatwienia sprawy – do innych organów celem rozpatrzenia zgodnie z właściwością wynikającą z obowiązujących przepisów (WIOŚ, RDOŚ, organ gminy, marszałek województwa, starosta);

- Wydział prowadził także korespondencję dotyczącą wsparcia finansowego Gminy Miejskiej Głogów w zakresie usunięcia odpadów z miejsca nielegalnego ich nagromadzenia na terenie tej Gminy, w tym występował z poparciem starań Gminy do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz do Ministra Klimatu i Środowiska;

- Wydział nie podejmował działań związanych z zarządzeniem przez Wojewodę, na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o inspekcji ochrony środowiska, przeprowadzenia przez WIOŚ kontroli nieobjętej planem kontroli;

- Wydział nie sporządzał planów lub sprawozdań w badanym obszarze;

- na działania lub zaniechania Wydziału nie były składane skargi lub wnioski;

- nie były prowadzone kontrole zewnętrzne lub wewnętrzne obejmujące działania lub zaniechania Wydziału.

Stwierdzono, że w odniesieniu do jednego z podań wniesionego przez organ zewnętrzny Wydział nie podjął właściwych czynności, tj. ani nie przekazał do organu właściwego celem rozpatrzenia, ani nie poinformował wnoszącego podanie o braku właściwości Wojewody. Uchybienie miało jednak charakter wyłącznie formalny o pomijalnych skutkach, albowiem z dokumentacji wynikało, że wnoszący podanie do Wojewody skierował je równolegle do organu właściwego.

Stwierdzono również, że pisma podmiotów zewnętrznych, przekazywane przez Wydział zgodnie z właściwością określonym organom, powinny być podawane dodatkowo do wiadomości innych organów bądź komórek organizacyjnych DUW, a nie były (np. interwencja dotycząca nieprawidłowości działania podmiotu gospodarującego odpadami powinna być skierowana nie tylko do WIOŚ, ale także do podmiotu sprawującego nadzór i kontrolę nad sposobem wykonywania zezwolenia, czyli marszałka województwa lub starosty, a także Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego oraz Wydziału Prawnego, Nadzoru i Kontroli celem wykorzystania w realizacji przypisanych im zadań – jak wcześniej wskazano, Wydział Prawny).

12.5. Wydział Finansów i Budżetu.

Z udzielonych wyjaśnień wynika, że w okresie od dnia 6 września 2019 r., do dnia udzielenia odpowiedzi, tj. 6 lutego 2024 r., Wydział Finansów i Budżetu, z urzędu lub na wniosek jakiegokolwiek podmiotu (komórki organizacyjnej), nie prowadził i nie uczestniczył w prowadzeniu jakiegokolwiek sprawy dotyczącej sfinansowania działań podejmowanych wobec miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego, a w szczególności działań mających na celu usunięcie bądź zagospodarowanie nielegalnie nagromadzonych odpadów.

W badanym okresie i obszarze:

- Wydział nie sporządzał planów ani sprawozdań z działalności;

- na działania lub zaniechania Wydziału nie były składane skargi lub wnioski;

- nie były prowadzone kontrole wewnętrzne i zewnętrzne obejmujące działania lub zaniechania Wydziału;

- Wydział nie realizował zadań wynikających z art. 5 ust. 4 pkt 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, tj. nie działał w porozumieniu z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu przy ustalaniu kierunków działania oraz rocznych planów pracy

Inspekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, których elementem są roczne plany działalności kontrolnej.

12.6. Biuro Wojewody.

Z udzielonych wyjaśnień wynika, że Biuro Wojewody nie dysponuje informacjami i dokumentami w określonym przez Zespół zakresie. W konsekwencji, wymienioną komórkę organizacyjną wyłączono z dalszej analizy i oceny.

Natomiast zaznaczenia wymaga, że do właściwości Biura Wojewody w badanym okresie należało:

- współpraca z kierownikami zespolonych służb, inspekcji i straży oraz organami administracji niezespolonej w celu zapewnienia koordynacji ich funkcjonowania;
- podejmowanie działań w celu zapewnienia koordynacji działalności organów administracji rządowej działających na obszarze województwa, w zakresie zgodności z polityką Rady Ministrów i organami administracji centralnej.

12.7. Wydział Organizacji i Rozwoju.

Z udzielonych wyjaśnień wynika, że do 2023 r. Wydział nie realizował zadań wynikających z art. 5 ust. 4 pkt 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, tj. nie działał w porozumieniu z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu przy ustalaniu kierunków działania oraz rocznych planów pracy Inspekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, których elementem są roczne plany działalności kontrolnej.

W lutym 2024 r. Wydział jednorazowo koordynował prace związane z akceptacją przez Wojewodę Dolnośląskiego planu pracy WIOŚ, przy czym weryfikacja przedmiotowego dokumentu obejmowała wyłącznie aspekt formalno-prawny. W ocenie Wydziału, zadanie w tym zakresie nie mieści się we właściwości Wydziału wynikającej ze Statutu oraz Regulaminu DUW.

Ponadto, Wydział przejął z Biura Wojewody, celem usystematyzowania, niekompletną dokumentację przesłaną przez kierowników rządowej administracji zespolonej do Wojewody w latach 2018-2024, w tym sprawozdania kwartalne oraz plan pracy WIOŚ na rok 2019 i rok 2022. Wydział nie posiada wiedzy, czy, a jeśli tak, w jakim zakresie dokumenty te stanowiły przedmiot analizy Biura Wojewody.

Wydział prowadzi natomiast sprawy organizacyjno – kadrowe w odniesieniu do zespolonej administracji rządowej w województwie.

13. Finansowanie zadań związanych z usuwaniem odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich gromadzenia.

Zasady finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej zawarte zostały w art. 400-411a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r., poz. 54). Przedmiotowa ustawa wskazuje zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej objęte finansowaniem – ich katalog znajduje się w art. 400a ust. 1 ustawy – oraz sposoby finansowania każdego z nich (art. 400b ust. 1 i ust. 2 oraz art. 403 ust. 1 i ust. 2 ustawy). Zgodnie z art. 400a ust. 1 pkt 8c ustawy, finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej obejmuje koszty usunięcia odpadów i gospodarowania nimi w przypadku, o którym mowa w art. 26a ustawy o odpadach, przy czym w myśl art. 400b ust. 1 i ust. 2 ustawy, zadanie to jest finansowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Znajdujący się w art. 400a ust. 1

ustawy katalog nie obejmuje natomiast innych zadań związanych bezpośrednio z usuwaniem odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich gromadzenia, tj. wykonania zastępczego przez organy administracji publicznej zadań, o których mowa w art. 26 i art. 47 ustawy o odpadach.

Finansowanie zadań związanych z usuwaniem odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich gromadzenia z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej następuje w ramach programu priorytetowego „Usuwanie porzuconych odpadów”, realizowanego w latach 2019-2026, którego celem jest ograniczenie zagrożenia dla życia ludzi lub możliwości zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku spowodowanych porzuconymi odpadami. Pełna treść programu stanowi Załącznik nr 4 do niniejszego Raportu.

Przedmiotowy program przewiduje dofinansowanie w formie dotacji, pożyczki oraz przekazania środków. Dofinansowanie w formie dotacji przewidziane zostało dla przedsięwzięć realizowanych na terenach będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego z wyłączeniem nieruchomości oddanych w użytkowanie wieczyste lub przedsięwzięć realizowanych na podstawie art. 26a ustawy o odpadach, i w tych przypadkach intensywność dofinansowania jest uzależniona od wysokości wskaźnika dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie – „wskaźnika G” w rozumieniu ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego zgodnie z tabelą:

Grupa	G/Gg [%]	Intensywność dotacji w odniesieniu do kosztów kwalifikowanych
I	≤ 50%	do 80%
II	> 50% i ≤ 70%	do 60%
III	> 70% i ≤ 100%	do 40%
IV	> 100% i ≤ 130%	do 25%
V	> 130%	do 10%

dla przedsięwzięć stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, wskazanych przez ministra właściwego do spraw klimatu przewidziano dofinansowanie w wysokości do 100% kosztów kwalifikowanych, zaś dla pozostałych przedsięwzięć – do 10% kosztów kwalifikowanych. Natomiast w przypadku dofinansowania w formie pożyczki oraz w formie przekazania środków, przewidziano dofinansowanie do 100% kosztów kwalifikowanych.

Z dofinansowania w ramach przedmiotowego programu skorzystać mogą:

- 1) w przypadku przedsięwzięć realizowanych na podstawie art. 26a ustawy o odpadach:
  - a) w przypadku terenów zamkniętych oraz nieruchomości, którymi gmina włada jako władający powierzchnią ziemi – regionalny dyrektor ochrony środowiska;
  - b) w przypadku gdy obowiązek usunięcia odpadów powstał w związku z wydaniem decyzji o cofnięciu decyzji związanej z gospodarką odpadami, stwierdzeniem nieważności, uchycieniem lub wygaśnięciem decyzji związanej z gospodarką odpadami – organ właściwy do wydania tej decyzji;
  - c) w pozostałych przypadkach – wójt, burmistrz lub prezydent miasta;
- 2) w pozostałych przypadkach – jednostki samorządu terytorialnego i ich związki.

Dofinansowanie w ramach przedmiotowego programu przyznawane jest na wniosek złożony w toku ogłaszanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej naborów wniosków. Ostatni nabór wniosków o udzielenie dofinansowania w formie bezzwrotnej, tj. dotacji oraz przekazania środków, zakończony został w dniu 31 grudnia 2023 r., przy czym termin ten uległ znacznemu skróceniu, bowiem pierwotnie wyznaczony był do dnia 31 grudnia 2024 r. Aktualnie nie ma więc możliwości otrzymania z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej bezzwrotnego dofinansowania zadań związanych z usuwaniem odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich gromadzenia. Jednocześnie z informacji uzyskanych przez Zespół taki stan spowodowany jest wcześniejszym niż zakładane

wykorzystaniem środków finansowych przewidzianych w programie, przy czym obecnie nie jest wiadome czy i kiedy program otrzyma dodatkowe finansowanie i ogłoszony zostanie kolejny nabór wniosków. Z kolei do dnia 31 grudnia 2024 r. trwa nabór wniosków o dofinansowanie zadań związanych z usuwaniem odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich gromadzenia w formie pożyczki, która co do zasady podlega zwrotowi, gdyż może zostać częściowo umorzona na warunkach określonych w „Zasadach udzielania dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej” z zastrzeżeniem, że dla przedsięwzięć realizowanych w formie wykonania zastępczego – do 80% kosztów kwalifikowanych (procentowy poziom umorzenia jest zgodny z intensywnością dofinansowania w formie dotacji, wskazaną w ww. tabeli).

Natomiast w zakresie finansowania zadań związanych z usuwaniem odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich gromadzenia z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Zespół ustalił, że aktualnie brak jest dedykowanego programu dla tego rodzaju działań, tym niemniej możliwe jest ubieganie się o dofinansowanie na zasadach ogólnych.

W ramach działalności Zespołu zbadano również możliwość finansowania zadań związanych z usuwaniem odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich gromadzenia z funduszy Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem KPO. W wyniku analizy stwierdzono, że aktualnie brak jest możliwości finansowania przedmiotowych zadań w ww. sposób. Ustalono również, że w okresie od 30 grudnia 2024 r. do 28 czerwca 2025 r. planowany jest nabór wniosków o dofinansowanie w programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 na projekty dotyczące Usuwania niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów oraz wywołanego przez nie zagrożenia dla ludzi lub środowiska. Szczegółowa analiza możliwości finansowania przedmiotowych działań z funduszy Unii Europejskiej, w tym KPO, stanowi Załącznik nr 5 do niniejszego Raportu.

Jak ustalono, podejmowane były również próby pozyskania środków na sfinansowanie zadań związanych z usuwaniem odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich gromadzenia z ogólnej rezerwy budżetowej oraz celowej rezerwy budżetowej. W przypadku środków z ogólnej rezerwy budżetowej złożone zostały dwa wnioski (z dnia 24 września 2018 r. – dotyczący odpadów zlokalizowanych w Domaniowie oraz z dnia 8 maja 2019 r., zmodyfikowany w dniach: 11 czerwca 2019 r. i 5 sierpnia 2019 r. – dotyczący odpadów zlokalizowanych w Głogowie), przy czym oba zostały rozpatrzone negatywnie, zaś jako przyczynę odmowy wskazano: ograniczone środki ogólnej rezerwy budżetowej i ponadprzeciętną liczbę wniosków w sprawie przyznania środków finansowych (odpady zlokalizowane w Domaniowie) oraz brak odpowiedzi Ministra Środowiska, koniec roku budżetowego oraz brak przygotowania i skierowania do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów projektu uchwały Rady Ministrów w przedmiotowej sprawie (odpady zlokalizowane w Głogowie). Natomiast ze środków z celowej rezerwy budżetowej Wojewody Dolnośląskiego (dział: 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, rozdział: 75421 – Zarządzanie kryzysowe, § 2030 Dotacje celowe przekazane z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych) – umowa dotacji z dnia 30 listopada 2018 r. – częściowo sfinansowano usunięcie odpadów zlokalizowanych w Domaniowie (zadanie zostało sfinansowane z dotacji celowej z budżetu Wojewody Dolnośląskiego – 284 955,00 zł, środków własnych Gminy Domaniów – 250 205,64 zł, dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – 250 000,00 zł oraz dotacji celowej z budżetu Powiatu Oławskiego – 35 000,00 zł).

14. Rekomendacje.

14.1. Współdziałanie z Wojewódzką Inspekcją Ochrony Środowiska.

Zadanie ustawowe Wojewody wynikające z art. 5 ust. 4 pkt 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, tj. działanie w porozumieniu z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu przy ustalaniu kierunków działania oraz rocznych planów pracy Inspekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, których elementem są roczne plany działalności kontrolnej, realizowane było w różnych latach przez różne komórki organizacyjne DUW pomimo braku zmian Regulaminu DUW uzasadniających taką rozbieżność. I tak, opisane zadanie dwukrotnie było realizowane przez Biuro Wojewody (plany pracy na rok 2019 i 2022), dwukrotnie przez Wydział Nieruchomości, Rolnictwa i Środowiska (plany pracy na rok 2021 i 2023) i raz przez Wydział Organizacji i Rozwoju (plan pracy na 2024 r.). Nie uzyskano informacji i dokumentacji pozwalającej ustalić, jaka komórka realizowała zadanie w odniesieniu do planu pracy na rok 2020.

Powyższe zadanie nie było i nie jest w Regulaminie DUW wprost przypisane do żadnej komórki organizacyjnej. Należy jednak wskazać, że do właściwości Biura Wojewody należało i należy „współpraca z kierownikami zespolonych służb, inspekcji i straży oraz organami administracji niezespolonej w celu zapewnienia koordynacji ich funkcjonowania”. Zadanie wynikające z art. 5 ust. 4 pkt 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska można uznać za mieszczące się w powyższym zakresie.

Zadanie ustawowe Wojewody wynikające z art. 17 ust. 3 ustawy o inspekcji ochrony środowiska, polegające na zarządzaniu przez Wojewodę przeprowadzenia przez WIOŚ kontroli nieobjętej planem kontroli, nie było realizowane przez żadną z komórek organizacyjnych. Powyższe zadanie nie było i nie jest w Regulaminie DUW wprost przypisane do żadnej komórki organizacyjnej. Stąd, w trakcie badania przez Zespół, *de facto* żadna z komórek organizacyjnych nie uznała się za właściwą do jego wykonywania.

W konsekwencji, Zespół rekomenduje dokonanie zmiany w Regulaminie DUW polegającej na konkretnym przypisaniu omawianych zadań określonym komórkom organizacyjnym. W obu przypadkach zadania mają charakter przekraczający właściwość jednej komórki organizacyjnej i wymagają współdziałania różnych komórek organizacyjnych, którego obowiązek powinien zostać przewidziany w Regulaminie DUW (w innym przypadku współdziałanie nie będzie realizowane, będzie realizowane przez różne komórki bądź będą toczyć się spory w tym zakresie).

W odniesieniu do zadania wynikającego z art. 5 ust. 4 pkt 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska Zespół proponuje, aby komórką wiodącą w realizacji było Biuro Wojewody jako komórka do której zadań statutowych należy realizacja zadań Wojewody objętych działem administracji rządowej administracja publiczna w zakresie zespolonej administracji rządowej w województwie, a do zadań regulaminowych należy współpraca z kierownikami zespolonych służb, inspekcji i straży oraz organami administracji niezespolonej w celu zapewnienia koordynacji ich funkcjonowania oraz podejmowanie działań w celu zapewnienia koordynacji działalności organów administracji rządowej działających na obszarze województwa, w zakresie zgodności z polityką Rady Ministrów i organami administracji centralnej. Ze względu na bardzo szeroki zakres tematyczny przedkładanych przez WIOŚ dokumentów w tym trybie, dotyczący spraw merytorycznych, w tym kontrolnych, ale także organizacyjno-kadrowych i finansowych, krąg komórek organizacyjnych DUW obowiązanych do współdziałania z Biurem Wojewody również powinien zostać określony szeroko (Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, Wydział Nieruchomości, Rolnictwa i Środowiska, Wydział Prawny, Nadzoru i Kontroli, Wydział Organizacji i Rozwoju, ewentualnie również Wydział Finansów i Budżetu oraz Biuro Administracyjno – Logistyczne).

W odniesieniu do zadania ustawowego Wojewody wynikającego z art. 17 ust. 3 ustawy o inspekcji ochrony środowiska Zespół proponuje, aby komórką wiodącą był Wydział Prawny, Nadzoru i Kontroli jako komórka realizująca w DUW zadania kontrolne bądź Biuro Wojewody (z przyczyn określonych powyżej, jak i dlatego, że zadanie to wiąże się częściowo z poprzednio opisanym, gdzie uzgadnia się plan kontroli). Obowiązek współdziałania, w tym np. informowania o zasadności zarządzenia kontroli na podstawie posiadanych informacji i dokumentów, powinien zostać nałożony na jedną z ww. komórek, nieprzewidzianą do realizacji zadania jako wiodąca oraz Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego i Wydział Nieruchomości, Rolnictwa i Środowiska).

Celem precyzyjnego określenia relacji prawnych (wzajemnych uprawnień i obowiązków oraz zakresu odpowiedzialności) pomiędzy Wojewodą jako przedstawicielem Rady Ministrów w województwie, zwierzchnikiem i organem rządowej administracji zespolonej w województwie, a wojewódzkim inspektoratem ochrony środowiska jako organem administracji zespolonej, podlegającym merytorycznie Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska, Zespół pozyskał opinię prawną radcy prawnego, stanowiącą Załącznik Nr 6 do Raportu, do wykorzystania w działalności bieżącej DUW, w szczególności Biura Wojewody.

14.2 Zarządzanie kryzysowe.

Liczba i tematyka posiedzeń Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (przez okres 4,5 roku odbyły się 3 posiedzenia Zespołu dotyczące wybranych aspektów w omawianym obszarze, jak zagrożenie pożarem lub poszczególnych miejsc), informacja o wykonaniu zadań ustalonych w toku posiedzeń, treść prowadzonej korespondencji, wykorzystane źródła informacji przemawiają za rekomendacją na rzecz wzmocnienia i usystematyzowania realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego w obszarze nielegalnych miejsc składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego oraz zacieśnienia współpracy z organem w tym obszarze kluczowym, tj. Wojewódzką Inspekcją Ochrony Środowiska.

We współpracy z WIOŚ należy doprowadzić do korekty Wykazu miejsc nielegalnego nagromadzenia odpadów, dążąc do usunięcia dostrzeżonych przez Zespół i opisanych wcześniej wad, tak, aby wykaz mógł stać się realnym, aktualnym, możliwie kompleksowym narzędziem do analizy, oceny i prognozowania zjawisk w badanym obszarze. Ze względu na fakt, że wykaz jest aktualizowany w sposób doraźny i nieregularny, i pomimo dokonywania aktualizacji zawiera dane nieaktualne, we współpracy z WIOŚ powinny zostać wypracowane i opisane zasady aktualizacji i przekazywania wykazu Wojewodzie z określoną częstotliwością, np. w regularnych odstępach czasu bądź w razie zaistnienia istotnych zmian. Pozyskanie kopii podstawowych dokumentów opisanych w Wykazie (np. decyzje o cofnięciu zezwolenia czy decyzje dotyczące usunięcia odpadów wydawane w trybie art. 26 lub art. 26a) pozwoliłoby na bardziej kompleksową ocenę monitorowanych zjawisk i planowanie konkretnych, dostosowanych do stanów faktycznych poszczególnych miejsc, działań. Odbiorcą tego dokumentu powinien być Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, ale powinien on podlegać przekazaniu do innych komórek organizacyjnych DUW realizujących jakiegokolwiek zadania związane z miejscami nielegalnego nagromadzenia odpadów. Wykazem powinny dysponować w szczególności: Biuro Wojewody; Wydział Nieruchomości, Rolnictwa i Środowiska; Wydział Prawny, Nadzoru i Kontroli; Wydział Finansów i Budżetu. Do komunikacji w tym zakresie można wykorzystać Zasoby współdzielone poprzez utworzenie dedykowanego folderu, w którym będzie zamieszczony wykaz, związane z nim dokumenty oraz aktualizacje, z dostępem zapewnionym dla pracowników wymienionych Wydziałów.

Należy rozważyć usystematyzowanie działań polegających na pozyskiwaniu informacji dotyczących miejsc nielegalnego nagromadzenia odpadów od innych organów aniżeli WIOŚ.

Z zebranej dokumentacji wynika, że w analizowanym okresie wystąpiono jednorazowo w styczniu 2021 r. do Komendanta Wojewódzkiego Policji we Wrocławiu, Dolnośląskiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu, Dolnośląskiego Wojewódzkiego Inspektora Transportu Drogowego we Wrocławiu, DWIOŚ we Wrocławiu o przedstawienie, zgodnie z zakresem zadań i kompetencjami, aktualnych informacji dotyczących działań prewencyjnych w zakresie nielegalnego składowania materiałów niebezpiecznych, a także rozpoznania i identyfikacji istniejących składowisk odpadów stwarzających potencjalne i realne zagrożenie pożarowe, dla środowiska oraz dla ludzi, w tym szczegółowych informacji na temat prowadzonych postępowań kontrolnych w stosunku do miejsc nielegalnego składowania odpadów niebezpiecznych na obszarze województwa dolnośląskiego. O ile wykaz przedłożony w odpowiedzi przez WIOŚ podlega aktualizacji i stanowi niejako stałe narzędzie wykorzystywane w realizacji zadań, o tyle przesłanie informacji i materiałów przez inne organy miało – jak wynika z ustaleń – charakter jednorazowy i nie podlegało aktualizacji.

Należy rozważyć wypracowanie zasad monitorowania przez Wojewodę realizacji przez inne organy zadań ustalonych podczas posiedzeń WZZK, tak, aby dysponowano konkretną, pisemną i bieżącą informacją o terminie i sposobie wykonania zadań bądź przyczynach ich niewykonania, umożliwiającą podjęcie ewentualnych działań korygujących.

14.3. Działalność kontrolna Wojewody.

Ustalenia dotyczące realizacji zadań kontrolnych przez Wydział Prawny, Nadzoru i Kontroli przemawiają za rekomendacją na rzecz zintensyfikowania działalności w zakresie kontroli wykonywania przez organy jednostek samorządu terytorialnego zadań zleconych z zakresu administracji rządowej w obszarze związanym z gospodarką odpadami, wymienionych w pkt. 12.3, w odniesieniu do których w badanym okresie nie przeprowadzono żadnej kontroli. Zespół ocenia, że przedmiotem kontroli Wojewody mogłaby być, w szczególności, działalność Marszałka Województwa Dolnośląskiego i/lub starostów powiatowych (prezydentów miast na prawach powiatu), polegająca na kontroli przez te organy sposobu wykonywania wydanych przez te organy pozwoleń/zezwoleń dotyczących gospodarki odpadami, a także szeroko pojętego nadzoru w tym zakresie, wraz z działaniami podejmowanymi (bądź nie podejmowanymi) w celu wyegzekwowania usunięcia stwierdzonych w toku kontroli/nadzoru nieprawidłowości, a więc z uwzględnieniem takich działań, jak wezwanie do usunięcia naruszeń, okresowa analiza pozwolenia, cofnięcie/ograniczenie pozwolenia/zezwoleń, współdziałanie w tym zakresie z WIOŚ, RDOŚ czy prokuraturą.

14.4. Pozostałe zagadnienia.

Z ustaleń Zespołu wynika także, że brak było odpowiedniej wymiany informacji pomiędzy komórkami organizacyjnymi realizującymi zadania związane z analizowanym obszarem.

W zakresie Wydziału Nieruchomości, Rolnictwa i Środowiska należy realizować w pełniejszy sposób zasadę informowania zarówno komórek organizacyjnych DUW (przede wszystkim BZ, NK), jak i organów zewnętrznych, o wpływie podania od podmiotu zewnętrznego i przekazaniu tego podania do rozpatrzenia przez organ właściwy w sprawie (przykładowo, wystąpienie osób fizycznych zgłaszające nieprawidłowości w zakresie sposobu wykonania zezwolenia na gospodarowanie odpadami powinno być nie tylko kierowane do WIOŚ, ale również do organu, który wydał dane zezwolenie, dysponującego kompetencjami w zakresie nadzoru i kontroli sposobu wykonywania zezwolenia). Powyższa czynność wydawałoby się wyłącznie porządkowa w rzeczywistości posiada istotne znaczenie, albowiem

brak oficjalnej, pisemnej informacji o nieprawidłowościach skutkuje brakiem adekwatnych działań lub spóźnioną reakcją ze strony właściwych organów oraz dostarcza niejako uzasadnienia do niepodejmowania działań.

W celu zapewnienia bardziej skutecznego i zupełnego obiegu informacji w sprawach dotyczących nielegalnych miejsc składowania odpadów Zespół proponuje, aby – analogicznie, jak w odniesieniu do wykazu miejsc opracowanego przez WIOŚ – utworzyć w zasobach współdzielonych DUW folder dotyczący problematyki związanej z badanym obszarem, gdzie mogłyby być zamieszczane dokumenty otrzymywane lub tworzone przez DUW przez wszystkie zaangażowane komórki organizacyjne, z zapewnionym dostępem pracowników tych komórek zajmujących się analizowanym obszarem. W takim folderze dokumenty można pogrupować przykładowo według miejsc nielegalnego nagromadzenia odpadów (miejsce x – podfolder x). Warunkiem przydatności wskazanego narzędzia jest jego zupełność i aktualność. W folderze mogłyby być zamieszczane również innego rodzaju materiały (np. dostępne analizy, opracowania, materiały szkoleniowe, omówienia branżowe itp.).

Wykorzystując już stworzone przez właściwe organy mechanizmy pozyskiwania informacji o nielegalnych działaniach w badanym obszarze, na stronie internetowej DUW może zostać zamieszczona stosowna informacja o możliwości i trybie dokonywania zgłoszeń poprzez odesłanie (link) do narzędzia: <https://www.gov.pl/web/gios/zglos-nielegalne-postepowanie-z-odpadami>. Zamieszczenie odesłania potencjalnie poszerzyłoby krąg adresatów tego narzędzia wśród mieszkańców województwa dolnośląskiego i skróciłoby obieg zgłaszanych przez nich, często niezgodnie z właściwością, interwencji.

Z ustaleń Zespołu wynika, że brak skutecznych działań organów właściwych wynika w dużym stopniu z braku skutecznych, systemowych rozwiązań w zakresie finansowania usuwania odpadów. Można zauważyć istnienie zjawiska unikania przez organy gmin wydawania decyzji w trybie art. 26a ustawy o odpadach, ponieważ skutkują one powstaniem obowiązku prawnego usunięcia odpadów przez gminę (a nie posiadacza odpadów), realizowanego w ramach zadań własnych, a nie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej (a więc na koszt Gminy). Wysokie koszty usunięcia odpadów, ograniczone możliwości pozyskania dofinansowania z budżetu państwa i brak perspektywy realnego odzyskania tych środków od posiadacza odpadów (regres przysługuje, ale w praktyce jest często iluzoryczny) powodują, że organy gmin nie wydają albo opóźniają wydanie decyzji na podstawie art. 26a ustawy o odpadach. Bezczynność gmin w tym zakresie może być skutecznie zwalczana przez WIOŚ przez wykorzystanie instytucji występowania w postępowaniu administracyjnym na prawach prokuratora, o czym była wcześniej mowa. Przeszkoda prawna do wydania decyzji w trybie art. 26a, jaka była często podawana przez organy gmin, okazała się iluzoryczna. Przeszkodą tą miało być uprzednie wydanie w odniesieniu do danego terenu decyzji w trybie art. 26 ustawy o odpadach, zobowiązującej posiadacza odpadów do ich usunięcia, mające uniemożliwiać wydanie decyzji w trybie art. 26a powołanego aktu prawnego. Jak ustalił Zespół i co potwierdza pozyskana i powoływana już wcześniej opinia prawna (Załącznik nr 3 do Raportu), zaistnienie takiego stanu nie wyłącza możliwości prawnej wydania w odniesieniu do tego samego miejsca nagromadzenia odpadów decyzji w obu trybach, oczywiście pod warunkiem zaistnienia opisanych w przepisach prawnych przesłanek. Jeżeli w określonej dacie – przed wydaniem którejkolwiek z obu decyzji – są spełnione przesłanki z art. 26a, powinna być wydana decyzja w tym trybie. Jeżeli przesłanki z art. 26a nie są w określonej dacie spełnione, powinna zostać wydana decyzja z art. 26. To jednak nie wyłącza możliwości i obowiązku zarazem wydania decyzji na podstawie art. 26a, jeżeli wskutek zmian, np. w następstwie postępującej degradacji porzuconych odpadów, przesłanki do jej wydania zaktualizują się w późniejszym czasie.

Opisana wyżej interpretacja odnosząca się do relacji pomiędzy art. 26 i art. 26a ustawy o odpadach powinna zostać wykorzystana w praktyce postępowań w omawianym obszarze.

Analogiczne spostrzeżenia dotyczą relacji art. 26a i obowiązku usunięcia odpadów wynikającego z faktu cofnięcia, stwierdzenia nieważności, uchylecia lub wygaszenia zezwolenia, o czym jest z kolei mowa w art. 47 ustawy o odpadach.

Jeżeli zaś chodzi o zapewnienie realnego dofinansowania w omawianym zakresie, jest ono zadaniem NFOŚiGW i nie może zostać rozwiązane na poziomie Wojewody. Zespół negatywnie ocenia zakończenie naborów na dofinansowanie bezzwrotne przez NFOŚiGW w ramach programu priorytetowego Usuwanie porzuconych odpadów z dniem 31 grudnia 2023 r., co jest prawdopodobnie podyktowane brakiem wystarczających środków finansowych. Zespół ocenia także, że istniejące w programie kryterium dofinansowania związane z poziomem dochodowości gmin powinno zostać zrewidowane, ponieważ nie uwzględnia w wystarczający sposób stopnia zagrożenia/pilności usunięcia odpadów, rozlokowania geograficznego miejsc nagromadzenia odpadów, w tym jego specyfiki skutkującej m.in. tym, że to województwo dolnośląskie jest, z racji położenia przy granicy z Republiką Federalną Niemiec oraz dużej ilości wyrobisk poeksploatacyjnych, regionem bardziej narażonym na skutki zjawiska, przy jednocześnie relatywnie wysokich współczynnikach G gmin z tego terenu. Omawiany sposób alokacji może skutkować np. tym, że w szybszym tempie dojdzie do usunięcia odpadów o niższym stopniu zagrożenia i w województwie o mniejszym narażeniu na występowanie zjawiska (za to położonych w gminie o niskim współczynniku dochodowości), aniżeli do usunięcia odpadów o wyższym stopniu zagrożenia i w województwie bardziej narażonym na występowanie zjawiska (gdzie miejsc nagromadzenia odpadów jest lub może być więcej).

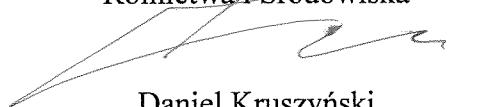
Załączniki:

1. Wykaz podstawowych aktów prawa powszechnie obowiązującego dotyczących miejsc nielegalnego składowania odpadów.
2. Wykaz lokalizacji miejsc nielegalnego magazynowania/składowania odpadów, które mogą zagrażać lokalnej społeczności.
3. Opinia prawna dotycząca wzajemnych relacji pomiędzy procedurami usuwania odpadów uregulowanymi w art. 26, art. 26a i art. 47 ustawy z dnia 4 grudnia 2012 r. o odpadach.
4. Program priorytetowy „Usuwanie porzuconych odpadów”.
5. Notatka z analizy dotyczącej możliwości i kryteriów finansowania usuwania porzuconych odpadów w zakresie funduszy Unii Europejskiej, z uwzględnieniem KPO.
6. Opinia prawna dotycząca wzajemnych relacji prawnych pomiędzy Wojewodą Dolnośląskim a Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska.

Przewodniczący Zespołu

Zastępca Dyrektora Wydziału Nieruchomości,

Rolnictwa i Środowiska

Daniel Kruszyński

Wykaz podstawowych aktów prawa powszechnie obowiązującego dotyczących miejsc nielegalnego składowania odpadów:

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r., poz. 1587 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r., poz. 54).
3. Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 425).
4. Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190).
5. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 122).
6. Ustawa z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. z 2022 r., poz. 2336).
7. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2024 r., poz. 399).
8. Ustawa z dnia 29 czerwca 2007 r. o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów (Dz. U. z 2020 r., poz. 1792 ze zm.).
9. Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. z 2023 r., poz. 1658 ze zm.).
10. Ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2020 r., poz. 2187).
11. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 ze zm.).
12. Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r., poz. 236).
13. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r., poz. 572).
14. Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2023 r., poz. 2505 ze zm.).
15. Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2020 r., poz. 10).
16. Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie funkcjonowania Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (Dz. U. z 2023 r., poz. 1).
17. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. z 2022 r., poz. 1902).
18. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 maja 2015 r. w sprawie odzysku odpadów poza instalacjami i urządzeniami (Dz. U. z 2015 r. poz. 796).

Wrocław, dnia 15 kwietnia 2024 r.

NK-OP.054.420.2024.IW

Opinia prawna

dotycząca wzajemnych relacji pomiędzy procedurami usuwania odpadów uregulowanymi w art. 26, art. 26a i art. 47 ustawy z dnia 4 grudnia 2012 r. o odpadach.

Opinia została sporządzona na zlecenie Przewodniczącego Zespołu ds. miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego, Zastępcy Dyrektora Wydziału Nieruchomości Rolnictwa i Środowiska, pana Daniela Kruszyńskiego.

Analiza została przeprowadzona na podstawie ustawy z dnia 4 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1587 ze zm.), dalej u.o.o.

I. Informacje wstępne.

Ustawa z dnia 4 grudnia 2012 r. o odpadach przewiduje kilka trybów usuwania odpadów z nieruchomości. Przyjęte ustawą o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw z dnia 19 lipca 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1579) zmiany w u.o.o., w tym wprowadzenie art. 26a u.o.o. autorzy projektu uzasadniali potrzebą rozszerzenia zakresu objętego przepisami zawartymi w dziale II rozdział 8 pn.: z „Usuwania odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania”, na: „Usuwanie odpadów”, bowiem wcześniej obowiązujące przepisy zawarte w omawianym rozdziale odnosiły się wyłącznie do odpadów zdeponowanych w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych. Zmienione i wprowadzone przepisy (art. 26 ust. 3a–3c i nowy art. 26a) objęły również obowiązkiem usunięcia odpady zdeponowane w miejscach, które pierwotnie były miejscami przeznaczonymi do składowania i magazynowania odpadów, ze względu na funkcjonujące w przeszłości prawomocne decyzje administracyjne.

Jednocześnie autorzy w/w projektu ustawy wskazywali, że w sytuacjach na stwarzanie przez odpady zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi może być konieczne niezwłoczne ich usunięcie, stąd konieczność wprowadzenia specjalnej procedury poprzez wprowadzenie wprost w przepisach ustawy o odpadach możliwości wykonania obowiązku usunięcia odpadów przez organ ochrony środowiska i związanej z tym możliwości odzyskania kosztów działań poniesionych przez organ. Aby zapewnić w ww. sytuacjach niezwłoczne usunięcie porzuconych odpadów w przedmiotowym projekcie zmian w u.o.o. na mocy art. 26a ust. 1 i 2 na organ I instancji, który wydał zezwolenie na zbieranie odpadów, zezwolenie na przetwarzanie odpadów, pozwolenie na wytwarzanie odpadów lub pozwolenie zintegrowane (jeżeli obowiązek usunięcia odpadów powstał w związku z cofnięciem, stwierdzeniem

nieważności, uchyleniem lub wygaśnięciem tej decyzji), na regionalnego dyrektora ochrony środowiska (w przypadku terenów zamkniętych oraz nieruchomości należących do gminy), a w pozostałych przypadkach – na wójta, burmistrza lub prezydenta miasta nałożono obowiązek usunięcia odpadów. Zmiana polegająca na dodaniu nowego art. 26a (usuwanie odpadów z miejsc, w których stwarzają one znaczące zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzi) miała przede wszystkim na celu stworzenie nowego narzędzia administracyjnego dla przypadków nielegalnego gospodarowania odpadami przed wejściem w życie niniejszej nowelizacji, gdy nagromadzone odpady stwarzały zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi.

Doświadczenia organów administracji dotyczące usuwania odpadów, w tym w postępowaniu przed SKO, czy przed sądami administracyjnymi ujawniło także konieczność poprawy skuteczności egzekwowania obowiązku usuwania odpadów przez ich posiadaczy. Nowymi rozwiązaniami stało się m.in. ustanowienie dla posiadaczy odpadów solidtarnej odpowiedzialności za wykonanie obowiązków wskazanych w decyzji w sprawie nakazu usunięcia odpadów oraz umożliwienie wydania tej decyzji w stosunku do wszystkich posiadaczy odpadów (dodanie w art. 26 ust. 3a–3c).

II. Usuwanie odpadów na podstawie art. 26 u.o.o.

Podstawową przesłanką wszczęcia postępowania administracyjnego na podstawie art. 26 u.o.o. jest stwierdzenie, że jakieś odpady znajdują się w miejscu nieprzeznaczonym do ich składowania lub magazynowania, a ich posiadacz niezwłocznie nie usunął ich z takiego miejsca.

Obowiązek usunięcia odpadów powstaje *ex lege*, a posiadacz odpadów ma je usunąć bez wezwania, a w razie jego beczynności organ administracji publicznej z urzędu nakazuje posiadaczowi ich usunięcie (z wyjątkiem przypadku, gdy obowiązek usunięcia odpadów jest skutkiem wydania decyzji o cofnięciu decyzji związanej z gospodarką odpadami, stwierdzenia nieważności, uchylenia lub wygaśnięcia decyzji związanej z gospodarką odpadami).

Postępowanie w sprawie wydania decyzji zobowiązującej posiadacza odpadów do ich usunięcia prowadzi z urzędu wójt, burmistrz lub prezydent miasta (dla terenów zamkniętych lub nieruchomości, którymi gmina włada jako władający powierzchnią ziemi, a niebędących w posiadaniu tego podmiotu – regionalny dyrektor ochrony środowiska).

Procedura zobowiązania posiadacza odpadów do ich usunięcia z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania powinna być stosowana w sytuacji, gdy odpady nie stwarzają realnego zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzi lub środowiska, a **w związku z tym nie wymagają niezwłocznego usunięcia. Nie ma też znaczenia rodzaj odpadów, ani ich**

ilość. NSA w wyroku z dnia 3 lutego 2022 r., III OSK 64/22 wyraźnie wskazał na charakter postępowania o wydanie decyzji o usunięciu odpadów. Nie jest to bowiem postępowanie skierowane do rzeczy, tj. dotyczące jedynie ustalenia obowiązku usunięcia odpadów. Konieczne jest ustalenie, jak w zasadzie w każdym postępowaniu administracyjnym, stron postępowania, w tym podmiotu, na który należy nałożyć obowiązek usunięcia odpadów.

W decyzji nakazującej usunięcie odpadów właściwy organ powinien wskazać rodzaj odpadów podlegających usunięciu, sposób ich usunięcia oraz termin ich usunięcia. Decyzja może zostać zmieniona w zakresie sposobu usunięcia odpadów, jeżeli jej wykonanie okaże się niemożliwe lub może stwarzać zagrożenia dla życia, zdrowia lub środowiska lub inny sposób wykonania jest bardziej racjonalny ze względu na wymagania ochrony środowiska lub ze względów ekonomicznych przy zachowaniu właściwego poziomu ochrony życia, zdrowia ludzi i środowiska.

Podmiotem zobowiązanym do wykonania decyzji zobowiązującej do usunięcia odpadów są solidarnie ustaleni w toku postępowania administracyjnego posiadacze odpadów. Zgodnie z definicją legalną zawartą w art. 3 ust. 1 pkt 19 u.o.o. *posiadaczem odpadów jest wytwórca odpadów lub osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej będące w posiadaniu odpadów.*

Wytwórcą odpadów rozumie się każdego, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów (pierwotny wytwórca odpadów) oraz każdego, kto przeprowadza wstępną obróbkę, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów; wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń do sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba że umowa o świadczenie usługi stanowi inaczej.

Poza wytwórcą odpadów chodzi o podmiot, który sam nie wytworzył odpadów (w sposób pierwotny lub wtórny), ale faktycznie nimi włada. Pomiedzy jego zachowaniem, a odpadami musi wystąpić adekwatny związek przyczynowy.

Ustawodawca wprowadził ponadto domniemanie prawne, że władający powierzchnią ziemi jest posiadaczem odpadów znajdujących się na nieruchomości. Regulacja ta ma zapobiec sytuacjom, gdy brak jest podmiotu odpowiedzialnego za umieszczenie odpadów na nieruchomości. Domniemanie to jest wzruszalne, a ciężar przeprowadzenia dowodu celem jego obalenia obciąża władającego nieruchomością. Tym samym władający powierzchnią ziemi może się zwolnić z odpowiedzialności wykazując, że odpadem włada lub władał faktycznie inny podmiot, a organy nie są zobowiązane do prowadzenia we własnym zakresie dochodzenia mającego na celu ustalenie podmiotu będącego posiadaczem odpadów, jeżeli domniemany posiadacz nie przedstawi wiarygodnych dowodów w tym zakresie (por. wyrok NSA z dnia 6 marca 2019 r. II OSK 816/18, wyrok NSA z dnia 30 sierpnia 2019 r. sygn. akt II OSK 2414/17).

W ocenie NSA nie wystarczy tylko przedstawienie dowodu, kto jest wytwórcą odpadów, konieczne jest także dowód, że odpady zostały złożone na nieruchomości nielegalnie, wbrew

woli właściciela. Władający gruntem muszą mieć świadomość dbałości o stan swoich nieruchomości i odpowiedzialności na zasadzie ryzyka za działalność osób trzecich prowadzących do zanieczyszczenia ich nieruchomości (por. wyrok NSA z 29 grudnia 2016 r. II OSK 847/15). Jednocześnie w sytuacji, gdy władający nieruchomością zgłasza wnioski dowodowe w związku z toczącym się postępowaniem prokuratorskim w sprawie nielegalnego składowania odpadów i zostaną w sprawie ujawnione okoliczności lub pojawią się poważne wątpliwości wskazujące na to, że właściciel nieruchomości nie jest posiadaczem odpadów, obowiązkiem organu jest ich wyjaśnienie i poczynienie odpowiednich ustaleń, zanim będzie mógł oprzeć swoją decyzję o domniemaniu z art. 3 ust. 1 pkt 19 u.o.o. (por. uzasadnienie do wyroku WSA w Łodzi z dnia 11 lipca 2023 II SA/Ła 427/23). Warto zwrócić także uwagę na wyrażone w wyroku WSA w Opolu z dnia 11 stycznia 2022 r. tezy, że „przypisanie odpowiedzialności administracyjnoprawnej wymaga łącznego spełnienia zarówno przesłanek o charakterze przedmiotowym, jak i podmiotowym. Jeżeli zatem władający nieruchomością nie może lub nie chce wskazać wytwórcy odpadów lub składującego odpady, wówczas on ponosi odpowiedzialność administracyjną. W ocenie Sądu domniemanie podmiotowe można jednak obalić przez wykazanie w sposób niebudzący wątpliwości, że w momencie objęcia nieruchomości we władanie odpady już na niej istniały, jednak dany podmiot nie był ich wytwórcą i nie on je na tej nieruchomości zgromadził.”

Przez **władającego powierzchnią ziemi** należy rozumieć (zgodnie z definicją zawartą w art. 3 pkt 44 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. prawo ochrony środowiska) właściciela nieruchomości, a jeżeli w ewidencji gruntów i budynków prowadzonej na podstawie *Prawa geodezyjnego i kartograficznego* ujawniono inny podmiot władający gruntem – podmiot ujawniony jako władający.

Obowiązek niezwłocznego usunięcia odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania obciąża posiadacza odpadów i jeżeli był on jednocześnie władającym powierzchnią ziemi, którą następnie zbył na rzecz podmiotu, który nie był uprawniony do gospodarowania odpadami (art. 27 ust. 2 u.o.o.), to nie zwolnił się z obowiązku usunięcia odpadów. NSA w wyroku z dnia 11 lipca 2023 r. III OSK 6649/21 wyraźnie wskazał, że obowiązek niezwłocznego usunięcia odpadów nie podlega zbyciu lub przeniesieniu w drodze cywilnoprawnej.

NSA w wyroku z dnia 21 lipca 2022 r. III OSK 5421/21 wskazał, że „*nowe przepisy zawarte w art. 26 ust. 3a-3c ustawy z 14 grudnia 2012 r. o odpadach zakładają, po pierwsze, że adresatem decyzji z art. 26 ust. 1 ma być nie tylko ostatni posiadacz odpadów, czyli ten, który je zgromadził (złożył) w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym, ale także wszyscy poprzedni posiadacze tych odpadów, a więc również wytwórca, jako tzw. posiadacz pierwotny. Po drugie, wszyscy adresaci decyzji za jej realizację mają odpowiadać w sposób solidarny, co oznacza, że organ może wszcząć postępowanie egzekucyjne w przypadku niewykonania decyzji wobec każdego z adresatów, czyli niejako wybrać adresata decyzji uznanego przez organ za odpowiedzialnego za wykonanie obowiązku usunięcia. Stwierdzenie powyższe wyprowadzone zostało z koncepcji odpowiedzialności solidarniej w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego (art. 366 w zw. z art. 369), przepisy ustawy o odpadach nie precyzują bowiem zasad odpowiedzialności solidarniej w rozumieniu używanym w tej ustawie”.*

III. Usuwanie odpadów na podstawie art. 26a u.o.o.

Podstawową przesłanką obligującą organ administracji do wszczęcia postępowania na podstawie art. 26a u.o.o. jest sytuacja, gdy odpady stwarzają **zagrożenie** dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska, a w związku z tym jest konieczne niezwłoczne ich usunięcie. Zagrożenie musi mieć charakter realny, a nie potencjalny (por. uzasadnienie do wyroku WSA w Łodzi z dnia 11 lipca 2023 r. II SA/La 427/23).

Organami wydającymi decyzję o niezwłocznym usunięciu odpadów są:

- 1) w przypadku terenów zamkniętych oraz nieruchomości, którymi gmina włada jako władający powierzchnią ziemi - **regionalny dyrektor ochrony środowiska;**
- 2) w przypadku, gdy obowiązek usunięcia odpadów powstał w związku z wydaniem decyzji o cofnięciu decyzji związanej z gospodarką odpadami, stwierdzeniem nieważności, uchyleniem lub wygaśnięciem decyzji związanej z gospodarką odpadami - **organ właściwy do wydania tej decyzji;**
- 3) w pozostałych przypadkach - wójt, burmistrz lub prezydent miasta.

Decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu i nie ma możliwości wstrzymania jej wykonania przez sąd administracyjny na podstawie art. 61 § 3 i 4 p.p.s.a.

W celu zabezpieczenia interesów władającego powierzchnią ziemi, art. 26a ust. 3 daje wymienionym wyżej organom możliwość wydania władającemu powierzchnią ziemi, na której znajdują się odpady, decyzji określającej m.in. **zakres** i **termin** udostępnienia terenu oraz sposób postępowania z odpadami, co umożliwi sprawną realizację zadania. Wprowadzona regulacja miała na celu uniknięcie sytuacji, w której z powodu braku wskazania terminu (rozpoczęcia i zakończenia prac) udostępnienia powierzchni ziemi, obiektów lub innych miejsc, w których znajdują się odpady, decyzja organu właściwego mogła zostać uznana za wadliwą.

Przedmiotowa decyzja wydawana jest po zasięgnięciu opinii w sprawie spełnienia przesłanek konieczności niezwłocznego usunięcia odpadów, w tym oceny, czy w danym przypadku występuje znaczące zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi oraz czy usunięcie odpadów musi być dokonane niezwłocznie. Opinię w wyżej wymienionym zakresie wydaje zgodnie z art. 26a ust. 5 u.o.o.: wojewódzki inspektor ochrony środowiska; regionalny dyrektor ochrony środowiska (z wyjątkiem przypadku gdy decyzję wydaje ten organ); komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej, odpowiednio organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej albo organ Wojskowej Inspekcji Sanitarnej stosownie do ich właściwości miejscowej (w odniesieniu do oceny występowania znaczącego zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi

w związku z obecnością tych odpadów, zanieczyszczenia w ujęciach wody przeznaczonej do spożycia w związku z obecnością tych odpadów).

W uzasadnieniu do wyroku II SA/Bk 516/21 WSA w Białymstoku z dnia 7 października 2021r. Sąd wskazał, że dla potwierdzenie istnienia aktualnego i realnego zagrożenia wystarczy opinia jednego z w/w podmiotów, a ponadto organ ma prawo do własnej oceny opinii przedstawionej przez te organy. W ocenie Sądu decyzja nie narusza przepisu art. 26a ust 1 u.o.o., ponieważ zastosowanie tego przepisu nie jest uzależnione od uprzedniego wydania decyzji z art. 26 ust. 2 ustawy czyli zobowiązania właściciela do usunięcia odpadów.

Przesłanką negatywną zastosowania art. 26 a u.o.o. jest stan, w którym:

- odpady są składowane: na eksploatowanym lub zamkniętym składowisku odpadów lub w miejscu, w którym przed dniem 1 października 2001 r. były składowane odpady;
- odpady są przemieszczane na podstawie przepisów o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów;
- zastosowanie ma art. 16 pkt 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.

Posiadacz odpadów jest obowiązany do **zwrotu kosztów usunięcia i gospodarowania** odpadami: w pierwszej kolejności powinno to nastąpić dobrowolnie po wezwaniu przez organ dokonujący tych działań, w następnej na pokrycie tych kosztów powinny zostać uruchomione środki z zabezpieczenia roszczeń, o których mowa w art. 48a u.o.o. Jeżeli odzyskanie zwrotu kosztów wydatkowanych przez organ w wyżej opisany sposób będzie niemożliwe z tego powodu, że posiadacz nie będzie miał ustanowionego zabezpieczenia roszczeń lub będzie je miał, ale w niewystarczającej wysokości, organ wyda decyzję nakładającą na posiadacza odpadów obowiązek zwrotu kosztów poniesionych przez ten organ, w ramach realizacji działań polegających na usunięciu odpadów i gospodarowaniu nimi, określając wysokość tych kosztów oraz sposób i termin ich uiszczenia. W związku z możliwością przeznaczania środków z zabezpieczenia roszczeń na pokrycie kosztów poniesionych przez ten organ, w ramach realizacji działań polegających na usunięciu odpadów i gospodarowaniu nimi na podstawie art. 26a u.o.o. – taki sposób wydatkowania tych środków został dodany w art. 48a u.o.o.

IV. Usuwanie odpadów na podstawie art. 47 u.o.o.

Normy zawarte w art. 47 u.o.o. odnoszą się wyłącznie do podmiotów (posiadaczy odpadów) prowadzących działalność na podstawie zezwolenia na zbieranie odpadów lub

zezwolenia na przetwarzanie odpadów albo zezwolenia na przetwarzanie dla prowadzącego zakład recyklingu statków.

Odpowiednio normy te stosowne są do podmiotów w przypadku stwierdzenia nieważności, uchylecia lub wygaśnięcia zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów.

Organem właściwym do prowadzenia postępowania jest organ, który wydał stosowne zezwolenie na zbieranie lub przetwarzanie odpadów.

W ustawie o odpadach brak jest więc przepisu, jakim w Prawie ochrony środowiska jest art. 183 ust. 2, zgodnie z którym o wygaśnięciu, cofnięciu oraz ograniczeniu pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii orzeka organ właściwy do wydania pozwolenia. WSA w Poznaniu w uzasadnieniu wyroku z dnia 2 listopada 2021 r. II SA/Po 90/21 stwierdził, że „biorąc pod uwagę to rozwiązanie oraz art. 162 § 1 KPA, należy przyjąć, że organ właściwy do wydania zezwolenia w pierwszej instancji jest także właściwy do stwierdzenia jego wygaśnięcia i powinno być w tym zakresie przeprowadzone postępowanie” (podobnie WSA w Poznaniu w wyroku z dnia 13 stycznia 2022 r. II SA/Po 308/21).

Przesłanką uzasadniającą i obligującą do cofnięcia zezwolenia jest stwierdzenie naruszenia przepisów ustawy w zakresie działalności objętej zezwoleniem lub prowadzeniem działalności niezgodnie z wydanym zezwoleniem, a dodatkowo wobec zakładu recyklingu statków okolicznością uzasadniającą cofnięcie zezwolenia jest niespełnienie wymagań, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1257/2013 z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie recyklingu statków oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 i dyrektywę 2009/16/WE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.Urz.UE.L Nr 330, str. 1), które pomimo wezwania organu do niezwłocznego zaniechania naruszeń i bezskutecznego upływu terminu na usunięcie nieprawidłowości, są w dalszym ciągu naruszane lub/i działalność jest prowadzona niezgodnie z udzielonym zezwoleniem.

Wezwanie do usunięcia nieprawidłowości ma charakter obligatoryjny, **powinno być poprzedzone postępowaniem dowodowym**, mającym na celu wyjaśnienie stanu faktycznego sprawy, przy jednoczesnym zapewnieniu czynnego udziału strony oraz umożliwiającym sformułowanie na czym ma polegać niezwłoczne zaniechanie stwierdzonych naruszeń. Wezwanie powinno zawierać pouczenie o konsekwencjach niezastosowania się do wezwania. Wezwanie ma formę pisma kierowanego do strony w toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego w sprawie, którego celem jest doprowadzenie do przestrzegania prawa.

Konsekwencją niezastosowania się do wezwania organu jest obligatoryjne wydanie decyzji o cofnięciu zezwolenia, przy czym ocena czy decyzja ta powinna mieć rygor natychmiastowej wykonalności zależy od uznania organu oraz ustalone w toku postępowania zagrożenia dla środowiska. Odpowiednie zastosowanie art. 26 ust. 5 i 6 u.o.o. wskazuje na konieczność wskazania w decyzji o cofnięciu zezwolenia terminu usunięcia odpadów, rodzaju odpadów i sposobu ich usunięcia.

Ponadto władającemu powierzchnią ziemi przysługuje od posiadacza odpadów wynagrodzenie za udostępnienie nieruchomości celem usunięcia tych odpadów.

V. Wnioski końcowe.

Wskazane w ustawie o odpadach procedury ich usuwania wskazane w art. 26, art. 26a oraz art. 47 u.o.o. różnią się między sobą zarówno przedmiotowo, jak i podmiotowo. Podmiotem zobowiązanym do usunięcia odpadów jest ich posiadacz - nieprowadzący działalności związanej ze zbieraniem lub przetwarzaniem odpadów (art. 26 u.o.o.) lub któremu cofnięto zezwolenie na prowadzenie takiej działalności (odpowiednio stwierdzono nieważność zezwolenia, jego uchylenie lub wygaśnięcie) – art. 47 u.o.o.

Podmiotem zobowiązanym do niezwłocznego usunięcia odpadów, które stanowią realne zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi albo środowiska (art. 26a u.o.o.) jest w przypadku terenów zamkniętych oraz nieruchomości, którymi gmina włada jako władający powierzchnią ziemi - **regionalny dyrektor ochrony środowiska**; w przypadku gdy obowiązek usunięcia odpadów powstał w związku z wydaniem decyzji o cofnięciu decyzji związanej z gospodarką odpadami, stwierdzeniem nieważności, uchyleniem lub wygaśnięciem decyzji związanej z gospodarką odpadami - **organ właściwy do wydania tej decyzji**; w pozostałych przypadkach - **wójt, burmistrz lub prezydent miasta**.

Różnice pomiędzy poszczególnymi trybami postępowania dotyczą także przesłanek warunkujących ich przeprowadzenie: przy art. 26a u.o.o. to realne zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska wymagające niezwłocznego usunięcia odpadów, potwierdzone stosownymi opiniami wskazanych w ustawie podmiotów. W przypadku art. 47 u.o.o. to utrata zezwolenia na zbieranie lub przetwarzanie odpadów wynikająca z jego cofnięcia, stwierdzenia nieważności, uchylenia lub wygaśnięcia. Na podstawie art. 26 u.o.o. wystarczy nieusunięcie odpadów z miejsca, które nie jest przeznaczone do ich składowania lub magazynowania. Ostatnim elementem różnic między poszczególnymi trybami dotyczy finansowania usuwania odpadów, szczególnie tych, których utylizacja jest bardzo kosztowna, bowiem wszczynając procedurę z art. 26a u.o.o. organ musi dysponować środkami finansowymi pozwalającymi na

skuteczne i trwale usunięcie tych odpadów. Obowiązek zwrotu tych kosztów przez posiadacza odpadów jest, mimo 10 letniego terminu przedawnienia dla dochodzenia roszczenia przez właściwy organ, często iluzoryczny. Podmioty zobowiązane do zwrotu poniesionych przez organ kosztów z reguły nie mają wystarczających środków finansowych, by takie roszczenia zaspokoić.

Istotną kwestią wymagającą oceny są relacje między postępowaniem wszczętym na podstawie art. 26 u.o.o., a art.26a u.o.o. W uzasadnieniu do wyroku WSA w Krakowie z dnia 24 stycznia 2023 r. II SA/Kr 1056/22 sąd wskazał, że *„postępowania prowadzone na podstawie art. 26 i 26a ustawy o odpadach, to całkowicie odmiennie postępowania, o odmiennych przesłankach ich wszczęcia, a także odmiennych trybach i adresatach obowiązku usunięcia odpadów. Tak więc okoliczność, że toczyło się już postępowanie na podstawie art. 26 ustawy o odpadach, które zostało zakończone ostateczną decyzją nakazującą usunięcie odpadów, oraz że toczy się inne postępowanie w przedmiocie usunięcia tych odpadów przeciwko innemu podmiotowi na tej samej podstawie prawnej tj. na podstawie art. 26 ustawy o odpadach, nie stanowi przesłanki do odmowy wszczęcia postępowania na podstawie art. 26a ustawy o odpadach”*.

W ocenie opiniującego wszczęcie postępowania na podstawie art. 26 u.o.o. i ustalenie podmiotu zobowiązanego do usunięcia odpadów pozostaje bez związku z wszczęciem postępowania na podstawie art.26a u.o.o., jeżeli uprawdopodobnione są okoliczności wskazujące, że odpady te winny być niezwłocznie usunięte, gdyż stanowią realne zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi albo środowiska. Postępowania ta różnią się między sobą nie tylko innymi adresatami obowiązku usunięcia odpadów, ale także inny będzie termin i sposób ich realizacji. W wielu wypadkach różnice będą dotyczyć także ilości i rodzaju odpadów podlegających usunięciu, bowiem nie każde odpady podlegające usunięciu na podstawie art. 26 u.o.o. będą wymagały niezwłocznego usunięcia z powodu stwarzania realnego zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska. Nie ma przy tym znaczenia, czy postępowanie wszczęte na podstawie art. 26 u.o.o. jest w toku, czy też zakończyło się wydaniem decyzji ostatecznej, a zobowiązany do usunięcia odpadów nie wykonał tego obowiązku lub wykonał go w sposób niezgodny z decyzją. Najistotniejsze jest stwierdzenie istnienia zagrożenia, które w postępowaniu prowadzonym na podstawie art.26 a u.o.o. musi zostać potwierdzone. Wszczęcie postępowania na podstawie art. 26a u.o.o. nie musi się bowiem zakończyć wydaniem decyzji o niezwłocznym usunięciu odpadów, jeżeli właściwe organy nie potwierdzą istnienia przesłanek uzasadniających wydanie takiej decyzji. Jeżeli jednak zostanie potwierdzone zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska wymagające

niezwłocznego usunięcia odpadów, to decyzja wydana na podstawie art.26a u.o.o. będzie podlega natychmiastowemu wykonaniu, bez możliwości jej wstrzymania decyzją sądu na podstawie przepisów art. 61 § 3 i 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2023 r. poz.1634 ze zm.).

Irena Maria Wlazło

radca prawny

PROGRAM PRIORYTETOWY

Tytuł programu: Usuwanie porzuconych odpadów

1. Cel programu

Ograniczenie zagrożenia dla życia ludzi lub możliwości zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku spowodowanych porzuconymi odpadami.

2. Wskaźnik osiągnięcia celu

Stopień realizacji celu programu mierzony jest za pomocą wskaźników osiągnięcia celu pn.:

Masa odpadów poddanych odzyskowi lub unieszkodliwieniu [Mg]

Planowana wartość wskaźnika osiągnięcia celu wynosi co najmniej **41 500 Mg**, w tym:

- a) dla bezzwrotnych form dofinansowania – co najmniej **40 000 Mg**;
- b) dla zwrotnych form dofinansowania – co najmniej **1 500 Mg**;

3. Budżet

Budżet na realizację celu programu wynosi do **600 000** tys. zł., w tym:

- 1) dla bezzwrotnych form dofinansowania – do **400 000** tys. zł.;
w tym dla przedsięwzięć wskazanych przez Ministra właściwego do spraw klimatu do łącznej kwoty dofinansowania nie przekraczającej 100 000 tys. zł
- 2) dla zwrotnych form dofinansowania – do **200 000** tys. zł.

4. Okres wdrażania

Program realizowany będzie w latach 2019 - 2026, przy czym:

- 1) zobowiązania (rozumiane jako podpisywanie umów) podejmowane będą do **2025 r.**,
- 2) środki wydatkowane będą do **2026 r.**

Dla wniosków złożonych po 01.09.2022 r., zobowiązania w ramach bezzwrotnych form dofinansowania podejmowane będą do wysokości przychodów NFOŚiGW, o których mowa w art. 401 ust. 7 pkt 14 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, tj. z nawiązek wymierzanych na podstawie art. 47 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny. (nie dotyczy przedsięwzięć wskazanych przez Ministra właściwego do spraw klimatu)

5. Terminy i sposób składania wniosków

Nabór wniosków odbywa się w trybie ciągłym.

Terminy, sposób składania i rozpatrywania wniosków określone zostaną odpowiednio w ogłoszeniu o naborze lub w regulaminie naboru, które zamieszczane będą na stronie internetowej NFOŚiGW.

6. Koszty kwalifikowane

- 1) okres kwalifikowalności kosztów od 01.01.2019 r. do 15.11.2026 r w którym to poniesione koszty mogą być uznane za kwalifikowane, z zastrzeżeniem, że dla wniosków złożonych po 01.01.2022 r. koszty kwalifikuje się od 01.01.2022 r.;
- 2) koszty kwalifikowane - zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kosztów kwalifikowanych”, z zastrzeżeniem, że:
  - a) kwalifikowane są wyłącznie koszty następujących działań:
    - zbieranie, transport oraz odzysk lub unieszkodliwienie odpadów, w tym zanieczyszczonej gleby i ziemi,
    - remediacja powierzchni ziemi w zakresie zanieczyszczeń spowodowanych usuwanymi w ramach projektu odpadami; jako koszty remediacji kwalifikuje się koszty:

- a. badań zanieczyszczenia gleby i ziemi,
  - b. opracowania projektu planu remediacji,
  - c. przeprowadzenia remediacji;
- b) nie kwalifikuje się kosztów zarządzania przedsięwzięciem w zakresie realizowanym przez pracowników Beneficjenta;
- c) nie kwalifikuje się kosztów nabycia nieruchomości;
- d) nie kwalifikuje się kosztów nabycia środków trwałych, sprzętu i wyposażenia, wartości niematerialnych i prawnych;
- e) nie kwalifikuje się kosztów organu ochrony środowiska z tytułu odszkodowań przysługujących władającemu powierzchnią ziemi;
- f) koszty poniesione przed dniem złożenia wniosku mogą być kwalifikowane do wysokości nieprzekraczającej 10 % kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia, przy uwzględnieniu okresu kwalifikowania kosztów określonym w pkt. 1);
- g) koszty związane z przygotowaniem przedsięwzięcia, kwalifikuje się do wysokości nieprzekraczającej 5 % sumy kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia.

7. Formy i warunki udzielania dofinansowania

7.1 Formy dofinansowania

- 1) dotacja;
- 2) pożyczka;
- 3) przekazanie środków.

7.2 Intensywność dofinansowania

- 1) dofinansowanie w formie dotacji:
  - a) dla przedsięwzięć realizowanych na terenach będących własnością Skarbu Państwa z wyłączeniem nieruchomości oddanych w użytkowanie wieczyste przedsiębiorcom lub osobom fizycznym lub
  - b) jednostek samorządu terytorialnego z wyłączeniem nieruchomości oddanych w użytkowanie wieczyste przedsiębiorcom lub osobom fizycznym, lub
  - c) dla przedsięwzięć realizowanych na podstawie art. 26a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach

intensywność dofinansowania jest uzależniona od wysokości wskaźnika dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie - "wskaźnika G"* w rozumieniu ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego zgodnie z poniższą tabelą nr 1:

Tabela nr 1

Grupa	G/Gg [%]	Intensywność dotacji w odniesieniu do kosztów kwalifikowanych
1	2	3
I	≤ 50 %	do 80 %
II	> 50% i ≤ 70%	do 60 %
III	> 70% i ≤ 100%	do 40 %
IV	> 100% i ≤ 130%	do 25 %
V	> 130%	do 10 %

*Dla określenia intensywności dofinansowania przyjmowany jest wymiar wskaźnika G, dla gminy na terenie której zlokalizowane jest przedsięwzięcie, stanowiący podstawę do wyliczenia rocznych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej i wpłat na rok złożenia wniosku o dofinansowanie (wg zasad określonych w ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego - Dz.U. z 2018 r. poz. 1530, z późn. zm.).

- d) dla przedsięwzięć stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, wskazanych przez Ministra właściwego do spraw klimatu – do 100% kosztów kwalifikowanych
- e) dla pozostałych przedsięwzięć – do 10% kosztów kwalifikowanych;

- 2) dofinansowanie w formie pożyczki - do 100% kosztów kwalifikowanych.
- 3) dofinansowanie w formie przekazania środków – do 100% kosztów kwalifikowanych.

7.3 Warunki dofinansowania

- 1) dofinansowanie w formie dotacji:
  - a) Dotacja może być udzielona tylko na przedsięwzięcia dotyczące usunięcia i zagospodarowania niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów niebezpiecznych wraz z przeprowadzeniem remediacji powierzchni ziemi w zakresie skutków spowodowanych oddziaływaniem usuwanych odpadów;
  - b) Dotacja może być udzielona gdy podmiot prawnie zobowiązany do usunięcia odpadów lub remediacji nie może zostać zidentyfikowany lub nie można wszcząć wobec niego postępowania egzekucyjnego, lub egzekucja okazała się bezskuteczna i postępowanie egzekucyjne zostało umorzone lub gdy ze względu na zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub dla środowiska organ podejmuje działania na podstawie art. 26 a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach;
  - c) wypłata transz dotacji następuje wyłącznie w formie refundacji;
  - d) Beneficjent zobowiązuje się do dochodzenia zwrotu kosztów od zobowiązanego, a uzyskane środki przekazać na konto NFOŚiGW (do wysokości zobowiązań wobec NFOŚiGW) w terminie do 14 dni od wpływu środków na konto Beneficjenta. Odzyskane środki należy w pierwszej kolejności przeznaczyć na zaspokojenie zobowiązań wobec NFOŚiGW;
  - e) w przypadku otrzymania korzyści majątkowej z tytułu odpłatnego rozporządzenia oczyszczonym terenem w okresie 10 lat od zakończenia rzeczowego przedsięwzięcia należy zwrócić NFOŚiGW kwotę dotacji w całości lub do wysokości przysporzenia;
- 2) dofinansowanie w formie pożyczki:
  - a) oprocentowanie:
    - WIBOR 3M, nie mniej niż 1 % w skali roku – w przypadku przedsięwzięć realizowanych w trybie wykonania zastępczego w rozumieniu ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub na podstawie art. 26a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r o odpadach;
    - WIBOR 3M +50 p.b., nie mniej niż 2% w skali roku – w pozostałych przypadkach.Odsetki z tytułu oprocentowania spłacane są na bieżąco w okresach kwartalnych. Pierwsza spłata na koniec kwartału kalendarzowego, następującego po kwartale, w którym wypłacono pierwszą transzę środków;
  - b) okres finansowania: pożyczka może być udzielona na okres nie dłuższy niż 12 lat liczony od daty planowanej wypłaty pierwszej transzy pożyczki do daty planowanej spłaty ostatniej raty kapitałowej;
  - c) okres karencji: przy udzielaniu pożyczki może być stosowana karencja w spłacie rat kapitałowych, liczona od daty wypłaty ostatniej transzy pożyczki do daty spłaty pierwszej raty kapitałowej, lecz nie dłuższa niż 12 miesięcy od daty zakończenia realizacji przedsięwzięcia;
  - d) wypłata transz pożyczki następuje wyłącznie w formie refundacji;
  - e) częściowe umorzenie pożyczki:

pożyczka może być częściowo umorzona na warunkach określonych w „Zasadach udzielania dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej” z zastrzeżeniem, że dla przedsięwzięć realizowanych w formie wykonania zastępczego- do 80% kosztów kwalifikowanych (procentowy poziom umorzenia jest zgodny z intensywnością dofinansowania w formie dotacji, wskazaną w tabeli nr 1), a Beneficjent przedstawi dokumenty potwierdzające:

    - przejęcie przez Beneficjenta na własność lub w użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntowej, na której było realizowane przedsięwzięcie,
    - umorzenie egzekucji administracyjnej z powodu braku majątku zobowiązanego do pokrycia zobowiązania pieniężnego powstałego na skutek wykonania zastępczego,

- zawiadomienie organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przynajmniej jednego z przestępstw opisanych w rozdziale XXII „Przestępstwa przeciwko środowisku” Kodeksu karnego lub złożenie oświadczenia, że działalność zobowiązanego nie nosi znamion przestępstwa lub wykroczenia;
- f) dofinansowanie realizacji przedsięwzięć w trybie wykonania zastępczego jest możliwe jedynie w formie pożyczki;
  - g) w przypadku realizacji przedsięwzięcia w trybie wykonania zastępczego lub na podstawie art. 26a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach Beneficjent zobowiązuje się do dochodzenia należności od zobowiązanego, a uzyskane środki przekazać na konto NFOŚiGW (do wysokości zobowiązań wobec NFOŚiGW) w terminie do 14 dni od wpływu środków na konto jednostki samorządu terytorialnego, środki odzyskane od zobowiązanego należy w pierwszej kolejności przeznaczyć na zaspokojenie zobowiązań wobec NFOŚiGW;
  - h) w przypadku otrzymania korzyści majątkowej z tytułu odpłatnego rozporządzenia oczyszczonym terenem w okresie 10 lat od zakończenia rzeczowego przedsięwzięcia należy zwrócić NFOŚiGW umorzoną kwotę pożyczki w całości lub do wysokości przysporzenia;
- 3) zadanie nie zostało zakończone przed dniem złożenia wniosku;
  - 4) w przypadku, gdy dofinansowanie stanowi pomoc publiczną, musi być ono udzielane zgodnie z regulacjami dotyczącymi pomocy publicznej;
  - 5) w przypadku wyczerpania limitu środków w planie finansowym NFOŚiGW w roku bieżącym zaplanowane wypłaty mogą być przesunięte przez NFOŚiGW na rok następny. Wypłaty mogą być przesunięte nie więcej niż o jeden rok wobec planowanych terminów. Przesunięcie może dotyczyć nie więcej niż 50% kwoty zaplanowanej do wypłaty na dany rok.

7.4 Beneficjenci

- 1) W przypadku przedsięwzięć realizowanych na podstawie art. 26a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach:
  - a) w przypadku terenów zamkniętych oraz nieruchomości, którymi gmina włada jako władający powierzchnią ziemi – regionalny dyrektor ochrony środowiska;
  - b) w przypadku gdy obowiązek usunięcia odpadów powstał w związku z wydaniem decyzji o cofnięciu decyzji związanej z gospodarką odpadami, stwierdzeniem nieważności, uchynieniem lub wygaśnięciem decyzji związanej z gospodarką odpadami – organ właściwy do wydania tej decyzji;
  - c) w pozostałych przypadkach – wójt, burmistrz lub prezydent miasta.
- 2) w pozostałych przypadkach – jednostki samorządu terytorialnego i ich związki.

7.5 Rodzaje przedsięwzięć

Usunięcie i zagospodarowanie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów, w tym odpadów powstałych w wyniku pożaru odpadów niewłaściwie składowanych lub magazynowanych wraz z przeprowadzeniem remediacji powierzchni ziemi w zakresie skutków spowodowanych oddziaływaniem usuwanych odpadów.

8. Szczegółowe kryteria wyboru przedsięwzięć

KRYTERIA DOSTĘPU

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	TAK	NIE
1.	Wniosek jest złożony w terminie określonym w regulaminie naboru		
2.	Wniosek jest złożony na obowiązującym formularzu i w wymaganej formie		
3.	Wniosek jest kompletny i prawidłowo podpisany, wypełniono wszystkie wymagane pola formularza wniosku oraz dołączono wszystkie wymagane załączniki		

4.	Wnioskodawca mieści się w katalogu Beneficjentów, określonym w programie priorytetowym		
5.	W ciągu ostatnich 3 lat przed dniem złożenia wniosku NFOŚiGW nie wypowiedział Wnioskodawcy lub nie rozwiązał z nim umowy o dofinansowanie – za wyjątkiem rozwiązania za porozumieniem stron – z przyczyn leżących po stronie Wnioskodawcy		
6.	Wnioskodawca wywiązuje się ze zobowiązań publicznoprawnych na rzecz NFOŚiGW, właściwych organów, czy też podmiotów		
7.	Wnioskodawca wywiązuje się ze zobowiązań cywilnoprawnych na rzecz NFOŚiGW		
8.	Cel i rodzaj przedsięwzięcia jest zgodny z programem priorytetowym		
9.	Realizacja przedsięwzięcia nie jest zakończona przed dniem złożenia wniosku		
10.	Okres realizacji przedsięwzięcia i wypłaty dofinansowania są zgodne z programem priorytetowym		
11.	Forma i intensywność wnioskowanego dofinansowania jest zgodna z programem priorytetowym		
12.	Wnioskodawca posiada tytuł prawny do nieruchomości, na których realizowane będzie przedsięwzięcie.		
13.	W przypadku przedsięwzięć realizowanych na podstawie art. 26a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach Wnioskodawca posiada: - opinie, o których mowa w art. 26a ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, potwierdzające, że odpady, które będą usuwane stanowią zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska; - decyzję wydaną na podstawie art. 26a z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach		

KRYTERIA JAKOŚCIOWE PUNKTOWE

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	PUNKTY	WAGA	WYNIK OCENY (uzyskana liczba pkt x waga)
I.	ZASADNOŚĆ REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘCIA			
1.	Ocena planowanego efektu ekologicznego – wpływ na realizację wskaźników programu priorytetowego	0 pkt 3 pkt 5 pkt	10	max 50 pkt
<p>Zasady oceny:</p> <p>0 pkt</p> <ul style="list-style-type: none"> – masa odpadów, w tym zanieczyszczonej gleby poddanych odzyskowi lub unieszkodliwieniu < 10 Mg <p>3 pkt</p> <ul style="list-style-type: none"> – masa odpadów, w tym zanieczyszczonej gleby poddanych odzyskowi lub unieszkodliwieniu ≥ 10Mg i ≤ 100 Mg <p>5 pkt</p> <ul style="list-style-type: none"> – masa odpadów, w tym zanieczyszczonej gleby poddanych odzyskowi lub unieszkodliwieniu > 100 Mg <p><i>Negatywna ocena kryterium (uzyskanie 0 pkt) powoduje odrzucenie wniosku</i></p>				

Suma punktów w obszarze I (minimalny próg wymagany dla pozytywnej oceny w ramach obszaru wynosi 50% możliwych do uzyskania punktów)				max 50 pkt
II.	WYKONALNOŚĆ PRZEDSIĘWZIĘCIA			
1.	Ocena uzasadnienia wyboru przyjętego rozwiązania/technologii (w tym ocena analizy alternatywnych rozwiązań)	0 pkt 5 pkt	2	max 10 pkt
<p>Zasady oceny:</p> <p>0 pkt</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak analizy alternatywnych rozwiązań, – analiza alternatywnych rozwiązań nie potwierdza wyboru metody realizacji przedsięwzięcia (nie zawiera odniesienia do dokumentacji technicznej i projektowej, uzasadniającej wybór i, – nie wykazano z uzasadnieniem, że dostępna jest wyłącznie jedna metoda realizacji przedsięwzięcia. <p>5 pkt</p> <ul style="list-style-type: none"> – dokonano prawidłowego zdefiniowania poddanych analizie alternatywnych metod realizacji przedsięwzięcia lub wykazano z uzasadnieniem, że dostępna jest wyłącznie jedna metoda i, – analiza alternatywnych rozwiązań potwierdza dokonany wybór metody realizacji przedsięwzięcia (zawiera odniesienie do dokumentacji technicznej i projektowej, uzasadniające wybór). <p><i>Negatywna ocena kryterium (uzyskanie 0 pkt) powoduje odrzucenie wniosku</i></p>				
2.	Ocena realności wdrożenia przyjętego rozwiązania (w tym: realistyczny harmonogram wdrażania z uwzględnieniem posiadanych pozwoleń i harmonogramu pozyskiwania pozostałych)	0 pkt 3 pkt 5 pkt	3	max 15 pkt
<p>Zasady oceny:</p> <p>0 pkt</p> <ul style="list-style-type: none"> – nierealistycznie terminy realizacji przedsięwzięcia lub, – brak projektu/dokumentacji technicznej, wymaganych prawem decyzji, uzgodnień i pozwoleń administracyjnych lub, – nierealistycznie zaplanowane terminy sporządzenia wymaganej dokumentacji technicznej i projektowej. <p>3 pkt</p> <ul style="list-style-type: none"> – realistyczne terminy realizacji przedsięwzięcia i, – realistycznie zaplanowane terminy uzyskania wymaganej dokumentacji technicznej i projektowej i, – realistyczny harmonogram uzyskania wymaganych prawem decyzji, uzgodnień i pozwoleń administracyjnych, które nie były wymagane na etapie składania wniosku. <p>5 pkt</p> <ul style="list-style-type: none"> – wnioskodawca dysponuje wszystkimi wymaganymi prawem decyzjami, uzgodnieniami i pozwoleniami administracyjnymi niezbędnymi dla realizacji przedsięwzięcia. wniosek posiada wszystkie niezbędne dokumenty, w tym wymaganą dokumentację techniczną i projektową, komplet decyzji administracyjnych zezwalających na realizację przedsięwzięcia harmonogram rzeczowo-finansowego oraz powyższe elementy wykazują na pełną gotowość przedsięwzięcia do realizacji, <p><i>Negatywna ocena kryterium (uzyskanie 0 pkt) powoduje odrzucenie wniosku</i></p>				

3.	Ocena przygotowania instytucjonalnego do wdrożenia przyjętego rozwiązania (czy możliwe jest sprawne wdrożenie projektu i jego trwałość instytucjonalna - ocena dotyczy również podmiotu upoważnionego do ponoszenia kosztów)	0 pkt 5 pkt	1	max 5 pkt
<p>Zasady oceny:</p> <p>0 pkt</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wnioskodawca nie posiada doświadczenia w realizacji projektów finansowanych ze środków publicznych. <p>5 pkt</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wnioskodawca posiada doświadczenie w realizacji projektów finansowanych ze środków publicznych. – Wnioskodawca zrealizował co najmniej 1 projekt z dziedziny objętej wnioskiem lub o podobnym charakterze. <p><i>Negatywna ocena kryterium (uzyskanie 0 pkt) nie powoduje odrzucenia wniosku</i></p>				
Suma punktów w obszarze II				max 30 pkt
<i>(minimalny próg wymagany dla pozytywnej oceny w ramach obszaru wynosi 60% możliwych do uzyskania punktów)</i>				
III.	EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA			
1.	Ocena niezbędności zakresu przedsięwzięcia dla osiągnięcia efektu ekologicznego	0 pkt 5 pkt	2	max 10 pkt
<p>Zasady oceny:</p> <p>0 pkt</p> <ul style="list-style-type: none"> – zakres rzeczowy nie jest adekwatny do deklarowanego efektu ekologicznego, jako kwalifikowane zostały wskazane koszty niezgodne z katalogiem kosztów kwalifikowanych, lub które nie są niezbędne dla osiągnięcia efektu ekologicznego lub, – zakres rzeczowy nie umożliwi osiągnięcia docelowego efektu rzeczowego lub ekologicznego <p>5 pkt</p> <ul style="list-style-type: none"> – zakres rzeczowy jest adekwatny do deklarowanego efektu ekologicznego, jako kwalifikowane zostały wskazane wyłącznie koszty, zgodne z katalogiem kosztów kwalifikowanych, lub które są niezbędne dla osiągnięcia efektu ekologicznego i, – zakres rzeczowy umożliwi osiągnięcie docelowego efektu ekologicznego <p><i>Negatywna ocena kryterium (uzyskanie 0 pkt) powoduje odrzucenia wniosku</i></p>				
2.	Ocena wysokości kosztów pod warunkiem zaakceptowania ich kwalifikowalności w poszczególnych kategoriach	0 pkt 5 pkt	2	max 10 pkt
<p>Zasady oceny:</p> <p>0 pkt</p> <ul style="list-style-type: none"> – wysokość kosztów nieadekwatna do zakresu przedsięwzięcia, – nie przedstawiono metody kalkulacji kosztów (np. kosztorys inwestorski, udokumentowano przeprowadzenie badania rynku itp.). <p>5 pkt</p> <ul style="list-style-type: none"> – wysokość kosztów adekwatna do zakresu przedsięwzięcia. Koszty zostały racjonalnie oszacowane, – przedstawiono metodę kalkulacji kosztów (np. kosztorys inwestorski, udokumentowane przeprowadzenie badania rynku). <p><i>Negatywna ocena kryterium (uzyskanie 0 pkt) nie powoduje odrzucenia wniosku</i></p>				
Suma punktów w obszarze III				max 20 pkt

<i>(minimalny próg wymagany dla pozytywnej oceny w ramach obszaru wynosi 60% możliwych do uzyskania punktów)</i>	
Suma punktów z oceny w obszarach I-III <i>(minimalny próg wymagany dla pozytywnej oceny przedsięwzięcia wynosi 60 punktów)</i>	max 100 pkt
Liczba punktów, jakie otrzymało przedsięwzięcie w ramach oceny kryteriów horyzontalnych <i>(jeżeli dotyczy)</i>	
Ocena łączna – suma punktów z poszczególnych obszarów tematycznych i kryteriów horyzontalnych	

KRYTERIA JAKOŚCIOWE DOPUSZCZAJĄCE

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	TAK	NIE
I.	OCENA EKOLOGICZNO-TECHNICZNA <i>dotyczy przedsięwzięć realizowanych na podstawie art. 26a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2019 r. poz. 701 i 1403)</i>		
1.	Analiza wykonalności przedsięwzięcia i efektywności kosztowej		
<p>Zasady oceny:</p> <p>Kryterium jest oceniane pozytywnie o ile z oceny wynika, iż przedsięwzięcie jest przygotowane do realizacji (wnioskodawca dysponuje wszystkimi wymaganymi prawem decyzjami, uzgodnieniami i pozwoleniami administracyjnymi niezbędnymi do realizacji przedsięwzięcia, a wniosek posiada wszystkie niezbędne dokumenty, w tym wymaganą dokumentację techniczną i projektową), wysokość kosztów jest adekwatna do zakresu przedsięwzięcia, kwalifikowane zostały wskazane wyłącznie koszty, zgodnie z katalogiem kosztów kwalifikowanych, niezbędne dla osiągnięcia efektu ekologicznego oraz uzasadniono przyjęty sposób zagospodarowania odpadów których usunięcie jest przedmiotem wniosku.</p> <p><i>Negatywna ocena kryterium powoduje odrzucenie wniosku</i></p>			
2.	Ocena celowości realizacji przedsięwzięcia w kontekście spełniania przesłanek wynikających z art. 26a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach		
<p>Zasady oceny:</p> <p>W przypadku przedsięwzięć realizowanych na podstawie art. 26a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach wniosek uzyskał pozytywną opinię Ministra właściwego do spraw klimatu.</p> <p><i>Negatywna ocena kryterium powoduje odrzucenie wniosku</i></p>			
II.	OCENA FINANSOWA (o ile dotyczy)		
1.	Analiza bieżącej sytuacji finansowej Wnioskodawcy.		
<p>Zasady oceny:</p> <p>Ocena przeprowadzana jest na podstawie zweryfikowanych przez NFOŚiGW danych finansowych przedstawionych we wniosku (wraz z załącznikami) zgodnie z <i>Metodyką oceny finansowej wniosku o dofinansowanie</i>. Kryterium jest oceniane pozytywnie o ile z oceny wynika, iż Wnioskodawca nie znajduje się w złej sytuacji finansowej.</p> <p><i>Negatywna ocena kryterium nie powoduje odrzucenia wniosku o ile ocena kryterium nr 2 jest pozytywna</i></p>			

2.	Analiza prognozowanej sytuacji finansowej Wnioskodawcy –w tym analiza wykonalności i trwałości finansowej		
<p><i>Zasady oceny:</i></p> <p>Ocena przeprowadzana jest na podstawie zweryfikowanych przez NFOŚiGW danych finansowych przedstawionych we wniosku (wraz z załącznikami) zgodnie z <i>Metodyką oceny finansowej wniosku o dofinansowanie</i>. Kryterium jest oceniane pozytywnie o ile z oceny prognozowanej sytuacji finansowej Wnioskodawcy wynika, iż nie znajduje się on w złej sytuacji finansowej i jest w stanie zapewnić wykonalność i trwałość finansową oraz zbilansowanie źródeł finansowania projektu.</p> <p><i>Negatywna ocena kryterium powoduje odrzucenie wniosku niezależnie od wyników oceny kryterium nr 1</i></p>			
III.	OCENA DOPUSZCZALNOŚCI POMOCY PUBLICZNEJ		
1.	Dopuszczalność pomocy publicznej zgodnie z przepisami o pomocy publicznej		
<p><i>Zasady oceny:</i></p> <p>Ocena dopuszczalności i intensywności wnioskowanej pomocy publicznej pod kątem jej zgodności z warunkami określonymi we właściwych przepisach o pomocy publicznej</p> <p><i>Negatywna ocena kryterium powoduje odrzucenie wniosku</i></p>			

9. Postanowienia dodatkowe

- 1) do niniejszego programu priorytetowego mają zastosowanie „Zasady udzielania dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej” oraz „Kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej”;
- 2) w przypadku gdy oddziaływanie odpadów, których usunięcie jest przedmiotem dofinansowania było przyczyną wystąpienia szkody w środowisku w powierzchni ziemi, zakres rzeczowy przedsięwzięcia musi obejmować remediację zgodne z wymogami właściwej decyzji (w tym planu remediacji);
- 3) nie jest wymagane sporządzenie przez Wnioskodawcę studium wykonalności;
- 4) przedsięwzięcia realizowane na podstawie art. 26a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach nie podlegają ocenie w oparciu o kryteria jakościowe punktowe;
- 5) Beneficjent zobowiązany jest do zapewnienia zagospodarowania odpadów usuwanych w ramach realizacji przedsięwzięcia zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, o której mowa w ustawie z dnia 14 grudnia 2020 r. o odpadach (Dz. U. z 2020 r., poz. 797, z późn. zm.). Beneficjent zobowiązany będzie udokumentować zagospodarowanie (odzysk lub unieszkodliwienie) odpadów usuwanych w ramach realizowanego przedsięwzięcia.
- 6) W przypadku przedsięwzięć realizowanych na podstawie art. 26a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach Beneficjent udokumentuje sposób postępowania z usuwanymi odpadami na każdym etapie ich zagospodarowania, tj. od usunięcia do ostatecznego odzysku lub unieszkodliwienia.

Wrocław, dnia 11.04.2024 r.

Notatka z analizy dotyczącej możliwości i kryteriów finansowania usuwania porzuconych odpadów w zakresie funduszy Unii Europejskiej, z uwzględnieniem KPO

Analiza została przeprowadzona w oparciu o informacje uzyskane w trakcie prac Zespołu do spraw nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego powołanego Zarządzeniem nr 9 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 10 stycznia 2024 r. Kwestia usuwania odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania została uregulowana w art. 26 i art. 26a ustawy o odpadach. W zależności od okoliczności właściwymi w tych sprawach są organy wykonawcze gmin, starostowie, marszałek województwa lub regionalny dyrektor ochrony środowiska. Pomijając szczegółowe uregulowania prawne w tym zakresie okazuje się, że kluczowym aspektem, którego dotyczy problematyka usuwania porzuconych odpadów jest pozyskanie niezbędnych środków finansowych na ten cel.

W pierwszej kolejności analizę przeprowadzono z wykorzystaniem *Wyszukiwarki dotacji Funduszy Europejskich* (<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/wyszukiwarka>), uwzględniając stosowne parametry w zakresie odpowiedniego podmiotu (JST), województwa (dolnośląskiego) i dziedziny (Gospodarka odpadami i wodno-ściekowa – odpady). W tym zakresie wyszukiwarka wskazała jedynie jeden rekord dotyczący wsparcia w zakresie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie (KPO). Niemniej jednak, możliwość uzyskania dotacji we wskazanym priorytecie nie dotyczy przedsięwzięć będących przedmiotem prac Zespołu. Należy jednak nadmienić, że wyszukiwarka wyszukuje jedynie aktualne nabory.

Poza powyższym zweryfikowano oraz przeprowadzono robocze konsultacje w punkcie informacyjnym Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego w zakresie możliwości otrzymania dofinansowania na usuwanie porzuconych odpadów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 (FEDS). W ramach przeprowadzonej analizy uzyskano wynik negatywny w zakresie możliwości uzyskania dofinansowania przedsięwzięć będących przedmiotem prac Zespołu.

Analizą objęto również Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) w zakresie weryfikacji dostępnych komponentów i poszczególnych rodzajów inwestycji oraz przeprowadzono robocze konsultacje z Ministerstwem Klimatu i Środowiska.

Realizacja KPO przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska ma na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania gospodarki na środowisko, przy jednoczesnym zapewnieniu konkurencyjności i bezpieczeństwa energetycznego oraz ekologicznego kraju, a także rozwój zrównoważonego, bezpiecznego i odpornego systemu transportowego zapewniającego odpowiednią obsługę potrzeb gospodarki i społeczeństwa. Zaplanowane działania będą skoncentrowane na wdrażaniu odpowiednich reform i inwestycji, przyczyniających się do

osiągnięcia wyznaczonego celu. Jedną z planowanych reform jest Wsparcie rekultywacji środowiska i ochrony przed substancjami niebezpiecznymi, w ramach której zaplanowano Inwestycje w neutralizację zagrożeń oraz odnowę wielkoobszarowych terenów zdegradowanych i Morza Bałtyckiego. Celem inwestycji jest przede wszystkim usunięcie zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi jakie stwarzają wielkoobszarowe tereny przemysłowe, minimalizacja ich negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze oraz odzyskanie tych terenów do ponownego wykorzystania poprzez nadanie im nowych funkcji. Program odpowiada także na zagrożenia wynikające z występowania zanieczyszczeń i materiałów niebezpiecznych w polskich obszarach morskich, które w perspektywie nadchodzących lat mogą zostać w niekontrolowany sposób uwolnione do środowiska i spowodować znaczne szkody. Realizacja celu obejmie między innymi działanie w zakresie inwestycyjnym dot. likwidacji „bomb ekologicznych”, w ramach którego wspierane będą między innymi:

- kompleksowe rozpoznanie stanu środowiska na wybranych wielkoobszarowych terenach zdegradowanych, w tym inwentaryzacja zanieczyszczeń i odpadów oraz budynków i infrastruktury na danym terenie, przeprowadzenie badań zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych oraz powierzchni ziemi, ocena stanu elementów przyrodniczych, sporządzenie dokumentacji ekofizjograficznej,
- ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko oraz przywrócenie do ponownego użytkowania wybranych wielkoobszarowych terenów zdegradowanych, np. poprzez usuwanie i unieszkodliwianie odpadów lub zabezpieczenie i rekultywację miejsc składowania odpadów, rekultywację gruntów, działania na rzecz ochrony wód, remediację zanieczyszczonej powierzchni ziemi, odtwarzanie elementów przyrodniczych, przygotowanie do zagospodarowania terenu.

Powyżej wskazane inwestycje jednak dotyczą konkretnych pięciu wskazanych lokalizacji (historycznie zdegradowanych – Tomaszów Mazowiecki, Jaworzno, Zgierz, Bydgoszcz, Tarnowskie Góry), zatem nie jest możliwe i nie będzie możliwe dofinansowanie w ramach tego komponentu KPO.

Niezależnie od powyższego należy podkreślić, że obecnie trwa proces publicznych konsultacji rewizji KPO, które trwają do 15 kwietnia 2024 r.

Uwzględniając powyżej przeprowadzoną analizę uzyskano wynik negatywny w zakresie możliwości uzyskania dofinansowania przedsięwzięć będących przedmiotem prac Zespołu.

Jednocześnie analiza Szczegółowego Opisu Priorytetów Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) wykazała w zakresie działania FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury (cel szczegółowy EFRR/FS.CP2.VII - Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia), pkt 7b kwalifikowalne działanie dotyczące **Usuwania niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów oraz wywołanego przez nie zagrożenia dla ludzi lub środowiska.**

Projekty dot. usuwania i zagospodarowania niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi lub stanu środowiska, podejmowane jako zadanie publiczne przez organy publiczne zgodnie z art. 26a ustawy o odpadach. Wsparcie obejmuje tereny będące własnością Skarbu Państwa lub jednostek

samorządu terytorialnego (w tym również tereny Skarbu Państwa będące w wieczystym użytkowaniu j.s.t.), na których występują odpady niebezpieczne lub łącznie odpady niebezpieczne i odpady inne niż niebezpieczne.

Po usunięciu odpadów, z uwzględnieniem założeń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla lokalizacji, wskazane jest doprowadzenie powierzchni ziemi, obiektów lub akwenów, poprzez rekultywację lub remediację, do stanu umożliwiającego wykorzystanie tych miejsc na cele przyrodnicze, publiczne, społeczne lub gospodarcze (w ostatnim wymienionym przypadku - wnoszące istotny wkład w realizację co najmniej jednego celu środowiskowego w rozumieniu Rozporządzenia Taksonomii).

Projekty będą wspierane z zachowaniem zasady „zanieczyszczający płaci”, tj. kiedy posiadacz odpadów lub inny podmiot zobowiązany do usunięcia odpadów nie może zostać zidentyfikowany lub nie można wszcząć wobec niego postępowania egzekucyjnego lub egzekucja okazała się bezskuteczna, lub w przypadkach wynikających z konieczności zastosowania art. 26a ustawy o odpadach, tj. potwierdzono zagrożenie dla zdrowia ludzi lub możliwość zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku oraz konieczne jest niezwłoczne podjęcie tych działań. W przypadku trwających działań mających na celu identyfikację/pociągnięcie do odpowiedzialności prawnej i finansowej podmiotu odpowiedzialnego za gospodarowanie odpadami lub uzyskanie w przyszłości informacji pozwalających na jego identyfikację, beneficjent jest zobowiązany do podjęcia wszelkich działań mających na celu realizację zasady „zanieczyszczający płaci”, a jeśli będą one skuteczne, do rozliczenia uzyskanego wsparcia zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie.

Zgodnie z aktualnym harmonogramem naborów wniosków o dofinansowanie w programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, w ramach wskazanego powyżej działania, nabór wniosków planowany jest w okresie od 30.12.2024 r. do 28.06.2025 r. na projekty dotyczące Usuwania niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów oraz wywołanego przez nie zagrożenia dla ludzi lub środowiska. Wnioski będą przyjmowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Natomiast dodatkowe informacje na temat planowanych naborów będą podawane sukcesywnie w ramach kolejnych aktualizacji harmonogramu.

Niezależnie od powyższego należy zauważyć, że w ramach Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska funkcjonuje Program w zakresie usuwania porzuconych odpadów, którego celem jest ograniczenie zagrożenia dla życia ludzi lub możliwości zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku spowodowanych porzuconymi odpadami. Niemniej jednak, jest on ograniczony jedynie do przedsięwzięć realizowanych na podstawie art. 26a ustawy o odpadach. Poza tym istnieją dodatkowe wymogi i ograniczenia, a same dofinansowanie może być udzielane w kilku formach, w tym w ramach bezzwrotnej dotacji. W bieżącym roku trwa nabór ciągły jedynie na dofinansowanie w formie preferencyjnej pożyczki. Należy jednak podkreślić, że podczas bezpośredniego kontaktu roboczego uzyskano informację o wyczerpaniu środków na ten cel, aczkolwiek możliwe jest zwiększenie alokacji Programu.

Równocześnie analiza listy przedsięwzięć priorytetowych WFOŚiGW we Wrocławiu planowanych do dofinansowania na 2024 r. potwierdziła brak możliwości uzyskania dofinansowania na przedmiotowy cel.

Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie w programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027

Priorytet	Działanie	Tytuł naboru	Typy projektów, które mogą otrzymać dofinansowanie	Wnioskodawcy	Data początkowa	Data końcowa	Kwota dofinansowania	Obszar geograficzny	Instytucja przyjmująca wnioski o dofinansowanie	Sposób wyboru projektów	Cel polityki lub cel szczegółowy	Informacje dodatkowe	Kolumna1
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Ochrona czynna (II)	Ochrona in-situ lub ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych	Partnerstwa, Przedsiębiorstwa, Administracja publiczna, Służby publiczne	29.02.2024	29.05.2024	200 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	niekoncepcyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, regionalne dyrekcje ochrony środowiska, Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, urzędy morskie, Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej, partnerstwa	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Opracowanie dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych (I)	Opracowanie dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych	Administracja publiczna, Służby publiczne	29.03.2024	28.06.2024	160 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	niekoncepcyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Urzędy Morskie, Parki Narodowe	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Zwalcianie inwazyjnych gatunków obcych (I)	Zwalcianie inwazyjnych gatunków obcych	Przedsiębiorstwa, Instytucje nauki i edukacji, Administracja publiczna, Służby publiczne, Organizacje społeczne i związki wyznaniowe	30.04.2024	28.06.2024	20 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	konkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Dodatkowe informacje na temat planowanego naboru zostaną podane w ramach późniejszych aktualizacji harmonogramu	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Zwalcianie inwazyjnych gatunków obcych (II)	Zwalcianie inwazyjnych gatunków obcych	Administracja publiczna, Służby publiczne,	30.04.2024	28.06.2024	30 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	niekoncepcyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Centralny Azył dla Zwierząt	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Bazy edukacyjne w parkach narodowych	Rozwój zdolności i usprawnienie zarządzania obszarami chronionymi	Służby publiczne	02.10.2023	31.12.2024	200 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	niekoncepcyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: parki narodowe (bazy edukacyjne)	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Teledetekcja, rozwój infrastruktury geoinformacyjnej i cyfryzacja zasobów	Rozwój zdolności i usprawnienie zarządzania obszarami chronionymi	Partnerstwa, Przedsiębiorstwa, Administracja publiczna, Służby publiczne	16.02.2024	26.04.2024	50 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	konkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, regionalne dyrekcje ochrony środowiska, Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, parki narodowe, Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej, partnerstwa (projekty dotyczące teledetekcji)	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Wykupy gruntów w parkach narodowych	Rozwój zdolności i usprawnienie zarządzania obszarami chronionymi	Służby publiczne	30.04.2024	28.06.2024	30 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	konkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: parki narodowe (wykupy gruntów)	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Ukierunkowanie ruchu turystycznego	Rozwój zdolności i usprawnienie zarządzania obszarami chronionymi	Administracja publiczna, Służby publiczne	30.04.2024	28.06.2024	20 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	konkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: parków narodowych (kanalizacja ruchu turystycznego)	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Zielona i niebieska infrastruktura wraz ze stosownym zapleczem (I)	Zielona i niebieska infrastruktura wraz ze stosownym zapleczem	Przedsiębiorstwa, Instytucje nauki i edukacji, Administracja publiczna, Służby publiczne, Organizacje społeczne i związki wyznaniowe	31.05.2024	31.07.2024	50 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	konkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, jednostki samorządu terytorialnego i ich związki oraz jednostki organizacyjne działające w ich imieniu, pozarządowe organizacje ekologiczne, podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego, stowarzyszenia ogrodowe	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 ZNI - przywracanie funkcji i poprawa stanu siedlisk hydrogenicznych	Zielona i niebieska infrastruktura wraz ze stosownym zapleczem	Administracja publiczna, Służby publiczne,	17.05.2024	12.07.2024	100 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	niekoncepcyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe,	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Monitoring przyrody, powietrza i hałasu(I)	Monitoring przyrody, powietrza i hałasu	Partnerstwa, Administracja publiczna, Służby publiczne	29.03.2024	28.06.2024	135 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	niekoncepcyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Instytut Ochrony Środowiska Państwowy Instytut Badawczy	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Rekultywacja i remediacja terenów zdegradowanych (I)	Rekultywacja i remediacja terenów zdegradowanych działalnością gospodarczą;	Administracja publiczna, Służby publiczne	30.09.2024	29.11.2024	150 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	konkurencyjny/ niekoncepcyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Dodatkowe informacje na temat planowanych naborów będą podawane sukcesywnie w ramach kolejnych aktualizacji harmonogramu	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Usuwanie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów (I)	Usuwanie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów oraz wywołanego przez nie zagrożenia dla ludzi lub środowiska	Administracja publiczna, Służby publiczne	30.12.2024	28.06.2025	20 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	niekoncepcyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Dodatkowe informacje na temat planowanych naborów będą podawane sukcesywnie w ramach kolejnych aktualizacji harmonogramu	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Edukacja w zakresie ochrony przyrody (I)	Edukacja w zakresie ochrony przyrody	Instytucje nauki i edukacji, Administracja publiczna, Służby publiczne, Organizacje społeczne i związki wyznaniowe	16.02.2024	26.04.2024	40 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	konkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: regionalne dyrekcje ochrony środowiska, Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, parki narodowe, jednostki naukowe i naukowo-badawcze, uczelnie wyższe, pozarządowe organizacje ekologiczne	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Edukacja w zakresie ochrony przyrody (II)	Edukacja w zakresie ochrony przyrody	Administracja publiczna, Służby publiczne,	19.04.2024	20.06.2024	20 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	niekoncepcyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: Ministerstwo Klimatu i Środowiska	

Priorytet	Działanie	Tytuł naboru	Typy projektów, które mogą otrzymać dofinansowanie	Wnioskodawcy	Data początku	Data końcowa	Kwota dofinansowania	Obszar geograficzny	Instytucja przyjmująca wnioski o dofinansowanie	Sposób wyboru projektów	Cel polityki lub cel szczegółowy	Informacje dodatkowe	Kolumna1
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Ochrona czynna (II)	Ochrona in-situ lub ex-situ zagrożonych gatunków i siedlak przyrodniczych	Partnerstwa, Przedsiębiorstwa, Administracja publiczna, Skłuby publiczne	29.02.2024	29.05.2024	200 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	niekonkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, regionalne dyrekcje ochrony środowiska, Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, urzędy morskie, Biuro Urzędzenia Lasu i Geodezji Leśnej, partnerstwa	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Opracowanie dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych (I)	Opracowanie dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych	Administracja publiczna, Skłuby publiczne	29.03.2024	28.06.2024	160 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	niekonkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Urzędy Morskie, Parki Narodowe	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Zwalczenie inwazyjnych gatunków obcych (I)	Zwalczenie inwazyjnych gatunków obcych w rozmiarze	Przedsiębiorstwa, Instytucje nauki i edukacji, Administracja publiczna, Skłuby publiczne, Organizacje społeczne i związki wyzaniowe	30.04.2024	28.06.2024	20 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	konkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Dotatkowe informacje na temat planowanego naboru zostają podane w ramach późniejszych aktualizacji harmonogramu	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Zwalczenie inwazyjnych gatunków obcych (II)	Zwalczenie inwazyjnych gatunków obcych	Administracja publiczna, Skłuby publiczne	30.04.2024	28.06.2024	30 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	niekonkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Centralny Ażur dla Zwierzat	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Bazy edukacyjne w parkach narodowych	Rozwój zdolności i usprawnienie zarządzania obszarami chronionymi	Skłuby publiczne	02.10.2023	31.12.2024	200 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	niekonkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: parki narodowe (bazy edukacyjne)	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Teledetekcja, rozwój infrastruktury geoinformacyjnej i cyfryzacja zasobów	Rozwój zdolności i usprawnienie zarządzania obszarami chronionymi	Partnerstwa, Przedsiębiorstwa, Administracja publiczna, Skłuby publiczne	16.02.2024	26.04.2024	50 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	konkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, regionalne dyrekcje ochrony środowiska, Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, parki narodowe, Biuro Urzędzenia Lasu i Geodezji Leśnej, partnerstwa (projekty dotyczące teledetekcji)	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Wykupy gruntów w parkach narodowych	Rozwój zdolności i usprawnienie zarządzania obszarami chronionymi	Skłuby publiczne	30.04.2024	28.06.2024	30 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	konkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: parki narodowe (wykupy gruntów)	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Ukierunkowanie ruchu turystycznego	Rozwój zdolności i usprawnienie zarządzania obszarami chronionymi	Administracja publiczna, Skłuby publiczne	30.04.2024	28.06.2024	20 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	konkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: parkow narodowych (kanalizacja ruchu turystycznego)	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Zielona i niebieska infrastruktura wraz ze stosownym zapleczem (I)	Zielona i niebieska infrastruktura wraz ze stosownym zapleczem	Przedsiębiorstwa, Instytucje nauki i edukacji, Administracja publiczna, Skłuby publiczne, Organizacje społeczne i związki wyzaniowe	31.05.2024	31.07.2024	50 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	konkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, jednostki samorządu terytorialnego i ich związki oraz jednostki organizacyjne działające w ich imieniu, pozarządowe organizacje ekologiczne, podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego, stowarzyszenia ogrodowe	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 ZNI - przywracanie funkcji i poprawa stanu siedlak hydrogenicznych	Zielona i niebieska infrastruktura wraz ze stosownym zapleczem	Administracja publiczna, Skłuby publiczne	17.05.2024	12.07.2024	100 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	niekonkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe,	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Monitoring przyrody, powietrza i hałasu(I)	Monitoring przyrody, powietrza i hałasu	Partnerstwa, Administracja publiczna, Skłuby publiczne	29.03.2024	28.06.2024	135 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	niekonkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Instytut Ochrony Środowiska Państwowy Instytut Badaawczy	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Rekultywacja i remediacja terenów zdegradowanych (I)	Rekultywacja i remediacja terenów zdegradowanych	Administracja publiczna, Skłuby publiczne	30.09.2024	29.11.2024	150 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	konkurencyjny/ niekonkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Dotatkowe informacje na temat planowanych naborów będą podawane sukcesywnie w ramach kolejnych aktualizacji harmonogramu	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Usuwanie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów (I)	Usuwanie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów oraz wydalane przez nie zagrożenia dla ludzi lub środowiska	Administracja publiczna, Skłuby publiczne	30.12.2024	28.06.2025	20 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	niekonkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Dotatkowe informacje na temat planowanych naborów będą podawane sukcesywnie w ramach kolejnych aktualizacji harmonogramu	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Edukacja w zakresie ochrony przyrody (I)	Edukacja w zakresie ochrony przyrody	Instytucje nauki i edukacji, Administracja publiczna, Skłuby publiczne, Organizacje społeczne i związki wyzaniowe	16.02.2024	26.04.2024	40 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	konkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: regionalne dyrekcje ochrony środowiska, Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, parki narodowe, jednostki naukowe i naukowo-badaawcze, uczelnie wyższe, pozarządowe organizacje ekologiczne	
Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności	Działanie FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury	FENX.01.05 Edukacja w zakresie ochrony przyrody (II)	Edukacja w zakresie ochrony przyrody	Administracja publiczna, Skłuby publiczne	19.04.2024	20.06.2024	20 000 000	cały kraj	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	niekonkurencyjny	EFRR/FS.CP2.VII	Nabór przeznaczony dla: Ministerstwo Klimatu i Środowiska	

NK-OP.054.388.2024.IW

Opinia prawna

dotycząca relacji prawnych pomiędzy Wojewodą Dolnośląskim jako przedstawicielem Rady Ministrów w województwie, zwierzchnikiem i organem rządowej administracji zespolonej w województwie a Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska jako organem administracji zespolonej w województwie, podlegającym merytorycznie Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska.

Opinia została sporządzona na zlecenie Przewodniczącego Zespołu ds. miejsc nielegalnego składowania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego, Zastępcy Dyrektora Wydziału Nieruchomości Rolnictwa i Środowiska, pana Daniela Kruszyńskiego w celu precyzyjnego określenia wzajemnych uprawnień i obowiązków pomiędzy Wojewodą a WIOŚ oraz zakresu odpowiedzialności Wojewody za działania/ zaniechania WIOŚ.

Analiza przeprowadzona na podstawie następujących aktów prawnych:

- Ustawa o wojewodzie i administracji rządowej w województwie z 23 stycznia 2009 r. (Dz.U. 2023 r. poz. 190), dalej u.w.a.r.z.w.;
- Ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska z dnia 20 lipca 1991 r. (Dz.U. 2024 poz. 425), dalej u.i.o.ś.;
- Ustawa z dnia 4 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1587 ze zm.), dalej u.o.o.

I. Informacje wstępne.

Organy administracji publicznej dzielą się na centralne (obejmujące swoim działaniem cały kraj) i terenowe.

Organami terenowymi są te, których uprawnienia związane są wyłącznie z określoną częścią terytorium państwa, która odpowiada zwykle województwu, powiatowi czy gminie.

Terenowa administracja składa się z administracji zespolonej i niezespolonej.

Zwierzchnikiem służb zespolonych jest wojewoda.

Wojewoda jest:

- a) przedstawicielem Rady Ministrów w województwie;
- b) **zwierzchnikiem rządowej administracji zespolonej w województwie;**
- c) **organem rządowej administracji zespolonej w województwie;**
- d) organem nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego i ich związków pod względem legalności
- e) organem administracji rządowej w województwie, do którego właściwości należą wszystkie sprawy z zakresu administracji rządowej w województwie niezastrzeżone w odrębnych ustawach do właściwości innych organów tej administracji;
- f) reprezentantem Skarbu Państwa, w zakresie i na zasadach określonych w odrębnych ustawach;
- g) organem wyższego stopnia w rozumieniu przepisów k.p.a.

Wojewoda odpowiada za wykonywanie polityki Rady Ministrów w województwie, a w szczególności:

- 1) dostosowuje do miejscowych warunków cele polityki Rady Ministrów;
- 2) zapewnia współdziałanie wszystkich organów administracji rządowej i samorządowej działających w województwie i kieruje ich działalnością w zakresie zapobiegania zagrożeniu życia, zdrowia lub mienia oraz zagrożeniom środowiska, bezpieczeństwa

państwa i utrzymania porządku publicznego, ochrony praw obywatelskich, a także zapobiegania klęskom żywiołowym i innym nadzwyczajnym zagrożeniom oraz zwalczania i usuwania ich skutków;

3) dokonuje oceny stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego województwa, opracowuje plan operacyjny ochrony przed powodzią oraz ogłasza i odwołuje pogotowie i alarm przeciwpowodziowy;

4) wykonuje i koordynuje zadania w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa oraz zarządzania kryzysowego, wynikające z odrębnych ustaw;

5) przedstawia Radzie Ministrów, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw administracji publicznej, projekty dokumentów rządowych w sprawach dotyczących województwa.

Administracja zespolona

Administracja zespolona jako całość stanowi element terenowej administracji rządowej. Oznacza to, że razem z wojewodą i pod jego kierownictwem wykonują oni politykę Rady Ministrów na terenie konkretnego województwa. Ważną cechą administracji zespolonej jest **podległość** wojewodzie - jego rolę dokładnie określa ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie.

2. Wojewoda kontroluje pod względem legalności, gospodarności i rzetelności wykonywanie przez organy samorządu terytorialnego zadań z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez nie na podstawie ustawy lub porozumienia z organami administracji rządowej. (...).

Z treści art. 3 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, a także z przepisów znajdujących się w dalszej części ustawy (w tym art. 51) wynika jasno, że w zakresie współdziałania z administracją zespoloną najważniejszymi zadaniami wojewody są przede wszystkim:

- **wybór** organów administracji zespolonej - kierowników i komendantów (istnieją wyjątki od tej zasady - m.in. komendant wojewódzkiej policji, którego powołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych, lecz jest zobowiązany do zasięgnięcia opinii wojewody w tej kwestii - muszą one jednak wynikać bezpośrednio z ustaw),
- **kierowanie i koordynowanie** działania administracji zespolonej,
- **kontrolowanie** funkcjonowania i wykonywania zadań administracji zespolonej, oraz przedstawiania ich organom wyników kontroli i ewentualnych zaleceń pokontrolnych,
- **zapewnienie** możliwości prawidłowego funkcjonowania administracji zespolonej.

Osobny obowiązek wojewody wprowadza też kodeks postępowania administracyjnego:

- Art. 22 § 1. Spory o właściwość rozstrzygają: (...)
- 3) między organami administracji zespolonej w jednym województwie nie wymienionymi w pkt 2 – wojewoda;

Wojewoda jako organ koordynujący i nadzorujący odpowiada za to, w jaki sposób administracja zespolona i jej organy wykonują swoje działania i czy robią to zgodnie z przepisami prawa, mimo iż organy administracji zespolonej wykonują powierzone im zadania we własnym imieniu lub – jeśli wskazują to przepisy odrębnej ustawy – z upoważnienia ustawowego.

Zadania zespolonej administracji rządowej w województwie dolnośląskim wykonuje Wojewoda Dolnośląski oraz działający pod jego zwierzchnictwem kierownicy zespolonych służb, inspekcji i straży:

- 1) Dolnośląski Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej;
- 2) Dolnośląski Komendant Wojewódzki Policji;
- 3) Dolnośląski Kurator Oświaty;
- 4) Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny;
- 5) Dolnośląski Wojewódzki Inspektor Farmaceutyczny;
- 6) Dolnośląski Wojewódzki Inspektor Inspekcji Handlowej;
- 7) Dolnośląski Wojewódzki Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych;
- 8) Dolnośląski Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego;
- 9) Dolnośląski Wojewódzki Inspektor Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego;
- 10) Dolnośląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa;
- 11) **Dolnośląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska;**
- 12) Dolnośląski Wojewódzki Inspektor Transportu Drogowego;
- 13) Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- 14) Dolnośląski Wojewódzki Lekarz Weterynarii.

Administracja niezespolona.

Administracja niezespolona w przeciwieństwie do administracji zespolonej **nie podlega wojewodzie**. Organy administracji niezespolonej są podporządkowane właściwym ministrom lub innym centralnym organom administracji państwowej. Organy administracji niezespolonej **mogą być powoływane w drodze ustawy** (są wymienione w art. 56 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie).

Ze względu na to, że administracja niezespolona działa zazwyczaj na terenie województwa, w wielu sytuacjach musi uzgadniać podejmowane czynności z wojewodą np. może on opiniować działania jej organów, jeśli przepisy tak stanowią, koordynować je i kontrolować, **jednak nie może wpływać na nie władczo**. Organy administracji niezespolonej mają także obowiązek **konsultować** z wojewodą wszelkie wydawane przez siebie akty prawne, zwłaszcza te, które mogłyby wpływać na działania wojewody i instytucji mu podlegających, a także składać mu roczny raport z działalności do końca lutego każdego roku, a w razie nadzwyczajnych okoliczności także informacji o konkretnym zdarzeniu lub podjętych działaniach.

II. Podstawowe zagadnienia kompetencyjne dotyczące relacji między wojewodą a administracją zespoloną w województwie.

Wojewoda jest zwierzchnikiem rządowej administracji zespolonej w terenie. **Zwierzchnictwo** oznacza cel w postaci osiągnięcia stanu oddziaływania jednego organu na drugi organ, **zespolecie** natomiast jest środkiem służącym osiągnięciu zwierzchnictwa i odnosi się do struktur organizacyjnych w administracji publicznej. Organy administracji zespolonej różnicują się przedmiotem działania, należącym do różnych działów administracji rządowej, ale na poziomie terenowym są powiązane organizacyjnie pod kierownictwem jednego organu o kompetencji ogólnej – wojewody.

Zwierzchnictwo związane z zespoleniem nie ma charakteru zwierzchnictwa typowo służbowego, ponieważ zespolenie ma charakter horyzontalny. Wojewoda nie ma narzędzi prawnych o charakterze dyscyplinującym charakterystycznych dla relacji hierarchicznych, którymi mógłby posługiwać się w celu wymuszenia określonych działań/zaniechań organu

administracji zespolonej. W rezultacie organy zespolone funkcjonują w układzie podwójnego podporządkowania: pionowego - odpowiedniemu merytorycznie organowi centralnemu, i poziomemu - wojewodzie, mającemu aspekt osobowy, kompetencyjny, organizacyjny i finansowy.

Kierowanie przez wojewodę administracją zespoloną w znaczeniu szerokim polega na kontroli i koordynacji działań administracji, a także zapewnieniu jej warunków skutecznego działania. Zgodnie z art. 25 u.w.a.rz.w, prawo do wydawania poleceń administracji rządowej z wyłączeniem polecenia dotyczącego rozstrzygnięć co do istoty sprawy załatwianej w drodze decyzji administracyjnej, a także nie mogą dotyczyć czynności operacyjno-rozpoznawczych, dochodzeniowo-śledczych oraz czynności z zakresu ścigania wykroczeń. Do kierowników jednostek administracji zespolonej należy określenie sposobu wykonania polecenia i to oni decydują o rodzaju działań, które podejmą w celu wykonania polecenia.

Kierownictwo *sensu stricto* należy do inspektorów i komendantów poszczególnych jednostek administracji zespolonej; to oni są ich zwierzchnikami, przełożonymi służbowymi pracowników, wydają decyzje administracyjne oraz organizują merytoryczne działanie jednostek administracji zespolonej.

Wojewoda nie sprawuje kierownictwa merytorycznego w zakresie działania organów specjalistycznych i pozostaje ono w rękach zwierzchników poszczególnych jednostek oraz ich organów centralnych (naczelných), zatem zwierzchnictwo wojewody nie jest zwierzchnictwem służbowym ani merytorycznym, a wykonywane jest tylko w zakresie określonym w przepisach szczególnych.

Kontrola jest **procesem, ciągiem działań obejmujących badanie stanu istniejącego, jego porównanie ze stanem postulowanym lub pożądanym, a następnie ustaleniem zakresu i przyczyn rozbieżności, jeśli taki zostanie stwierdzony** (por. J.Boć „Prawo administracyjne”). Kontrola sprawowana przez wojewodę nad organami administracji zespolonej ma bardzo szeroki zakres (obejmuje kryteria legalności, gospodarności, celowości i rzetelności); ponadto dotyczy wykonywania przez nie zadań wynikających z ustaw i innych aktów prawnych, a także ustaleń Rady Ministrów oraz wytycznych i poleceń Prezesa Rady Ministrów (art. 28 ust. 1 u.w.a.rz.w.).

Zgodnie z treścią art. 51 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 224) poza planowymi kontrolami w jednostkach administracji zespolonej w przypadkach uzasadnionych charakterem sprawy lub pilnością przeprowadzenia czynności kontrolnych można zarządzić przeprowadzenie kontroli w trybie uproszczonym w szczególności w razie potrzeby: sporządzenia informacji dla kierownika jednostki kontrolującej, sprawdzenia informacji zawartych w skargach i wnioskach, czy dokonania analizy dokumentów otrzymanych z jednostek kontrolowanych.

Przepisy będące podstawą nadzoru hierarchicznego zawierają znaczący zakres uznania administracyjnego w zw. ze stosowaniem tych środków nadzoru.

III. Kompetencje wojewody wobec wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

Inspekcja Ochrony Środowiska zgodnie z art. 1 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska z dnia 20 lipca 1991 r. jest powołana do kontroli przestrzegania przepisów o ochronie środowiska oraz badania i oceny stanu środowiska.

Organami Inspekcji Ochrony Środowiska są:

- 1) Główny Inspektor Ochrony Środowiska (GIOŚ) będący centralnym organem administracji nadzorowanym przez ministra właściwego do spraw klimatu.
- 2) wojewódzki inspektor ochrony środowiska (WIOŚ) jako organ rządowej administracji zespolonej w województwie.

1. **Wybór organów wojewódzkiego inspektoratu ochrony środowiska** – w aspekcie osobowym do powołania wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska konieczne jest współdziałanie wojewody oraz organu centralnego GIOŚ, bowiem wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska **powołuje i odwołuje wojewoda, za zgodą Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.**

Zastępców wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, w liczbie do dwóch, powołuje i odwołuje wojewoda, na wniosek wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

Wojewoda powołuje/ odwołuje wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska i jego zastępców, ustala wysokość ich wynagrodzenia oraz składniki płacy, udziela zgody na urlop, przyznaje też nagrody (pod warunkiem, że wojewódzka inspekcja ochrony środowiska ma zabezpieczone środki na ten cel w swoim budżecie).

Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska jest jednostką budżetową, na czele której stoi WIOŚ (pomocniczą). To jemu podlegają pracownicy inspekcji w relacji reprezentant pracodawcy-pracownik (ze wszystkimi atrybutami stosunku pracowniczego) i to WIOŚ ponosi odpowiedzialność za działanie inspekcji i jej pracowników.

Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach urzędniczych w komendach, **inspektoratach** i innych jednostkach organizacyjnych stanowiących aparat pomocniczy kierowników **zespolonych służb**, inspekcji i straży wojewódzkich oraz kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży, chyba że odrębne ustawy stanowią inaczej stanowią korpus służby cywilnej stanowią zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej. Przepisy tej ustawy określają także zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników inspekcji ochrony środowiska (komisję dyscyplinarną w wojewódzkim inspektoracie ochrony środowiska powołuje WIOŚ)

2. **Kierowanie i koordynowanie działania WIOŚ.**

Główny Inspektor Ochrony Środowiska kieruje działalnością Inspekcji Ochrony Środowiska, co oznacza efektywnie osiąganie celów poprzez wykonywanie kompetencji kierowniczych, a więc realizowanie obowiązków i uprawnień o charakterze władczym, w sposób wiążący oddziałującym na kierowane podmioty.

Przede wszystkim to GIOŚ ustala ogólne kierunki działania, zalecenia i wytyczne oraz polecenia dla WIOŚ, organizuje szkolenia dla inspektorów ochrony środowiska oraz ustala szczegółowe zasady postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii w zakresie należącym do właściwości Inspekcji Ochrony Środowiska oraz zasady współdziałania z innymi organami administracji publicznej, organizuje i koordynuje kontrole podmiotów korzystających ze środowiska o zasięgu lub znaczeniu ponad wojewódzkim.

Na płaszczyźnie kompetencyjnej WIOŚ wykonuje merytoryczne zadania inspekcji ochrony środowiska na terenie województwa z wyłączeniem zastrzeżonych dla GIOŚ takich zadań jak: prowadzenie państwowego monitoringu środowiska, w szczególności:

- a) opracowywanie i realizacja wieloletnich strategicznych programów państwowego monitoringu środowiska i wykonawczych programów państwowego monitoringu środowiska,
  - b) gromadzenie informacji o środowisku w zakresie ujętym w programach państwowego monitoringu środowiska,
  - c) przetwarzanie zgromadzonych informacji o środowisku i dokonywanie ocen stanu środowiska,
  - d) opracowywanie raportów o stanie środowiska,
  - e) udział w międzynarodowej wymianie informacji o stanie środowiska, w tym koordynacja współpracy z Europejską Agencją Środowiska, o której mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 401/2009 z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie Europejskiej Agencji Środowiska oraz Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska (Dz.Urz. UE L 126 z 21.05.2009, str. 13);
- 2a) prowadzenie działalności laboratoryjnej polegającej na:
- a) wykonywaniu badań, w tym pobieraniu próbek, wykonywaniu pomiarów i analiz na potrzeby państwowego monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych,
  - b) zapewnieniu nadzoru nad jakością badań, o których mowa w lit. a, zgodnie z normą PN-EN-ISO/IEC 17025 Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorujących,
  - c) prowadzeniu badań przy użyciu referencyjnych i równoważnych metod pomiarowych,
  - d) organizacji i udziale w porównaniach międzylaboratoryjnych i badaniach biegłości.

Ponadto GIOŚ może wydawać wojewódzkim inspektorom ochrony środowiska polecenia dotyczące podjęcia określonych czynności i żądać będących w ich posiadaniu informacji o stanie środowiska i jego ochronie oraz o zakresie i wynikach ich działania, a także może wydawać wojewódzkim inspektorom ochrony środowiska polecenia przeprowadzenia w określonym czasie kontroli.

Wojewoda kieruje i koordynuje działalnością WIOŚ, ale tylko w ściśle określonych przepisami szczególnymi granicach. Pierwsze ograniczenie kompetencyjne dotyczy obszaru działania WIOŚ tj. województwa, drugie ograniczenie - zakresu i intensywności oddziaływania. Obowiązki WIOŚ w zakresie ustalania kierunków działania oraz rocznych planów pracy Inspekcji Ochrony Środowiska w województwie, których elementem są roczne plany działalności kontrolnej wymagają porozumienia z wojewodą. Oznacza to możliwość wpływania wojewody na wskazanie obszarów wymagających większej efektywności działania wojewódzkiej inspekcji ochrony środowiska oraz podmiotów, które powinny być objęte planową kontrolą. Ustawodawca nie przewidział jednak obowiązku sporządzania przez WIOŚ sprawozdania z realizacji w/w planów i ich oceny przez wojewodę. Obowiązki informacyjne WIOŚ wobec Wojewody mają w tym zakresie ograniczony i dobrowolny charakter. Wojewoda może ponadto zarządzić przeprowadzenie kontroli przez WIOŚ w zakresie nie objętym rocznym planem działania (art. 17 ust. 3 u.i.o.ś.). Kompetencja ta jest wyrazem kierowniczej roli wojewody w rządowej administracji zespolonej, gdyż stwarza możliwość wydawania poleceń w sprawie wykonywania kontroli pozaplanowych dotyczących ochrony środowiska w województwie.

Kontrolowanie funkcjonowania i wykonywania zadań WIOŚ oraz przedstawianie ich organom wyników kontroli i ewentualnych zaleceń pokontrolnych. Kontrola sprawowana przez wojewodę nad WIOŚ może mieć charakter planowy lub doraźny. Jej zakres jest co do zasady uznaniowy w granicach obowiązków WIOŚ wynikających z przepisów prawa lub poleceń uprawnionych organów. Może dotyczyć realizacji zadań objętych rocznym planem działania, przeprowadzonych przez WIOŚ kontroli lub podjętych czynności sprawdzających, ma bardzo

szeroki zakres (obejmuje kryteria legalności, gospodarności, celowości i rzetelności); ponadto dotyczy wykonywania przez nie zadań wynikających z ustaw i innych aktów prawnych, a także ustaleń Rady Ministrów oraz wytycznych i poleceń Prezesa Rady Ministrów

3. Obowiązek wojewody zapewnienia możliwości prawidłowego funkcjonowania wojewódzkiej inspekcji ochrony środowiska jest ograniczony głównie do sfery techniczno-finansowej. Majątek inspekcji stanowi własność Skarbu Państwa, a jego powiększenie następuje ze środków finansowych zabezpieczonych w budżecie inspektoratu w oparciu o plany finansowe sporządzane przez WIOŚ dla danego roku w ramach limitów wydatkowych wskazanych przez Ministra Finansów. Ponadto z upoważnienia ustawowego to minister właściwy do spraw klimatu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej określa, w drodze rozporządzenia, zasady i sposób organizacji wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska oraz ich delegatur, mając na względzie zapewnienie ich sprawnego i jednolitego działania.

Wojewoda zatwierdza regulamin organizacyjny wojewódzkiej inspekcji ochrony środowiska (art. 53 ust.4 u.w.a.rz.w), zatem również w tym zakresie ma nieznaczną możliwość wpływania na sposób działania inspekcji ochrony środowiska na swoim terenie, z zastrzeżeniem w/w kompetencji ministra właściwego do spraw oraz ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

Natomiast Wojewoda, na wniosek wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, może tworzyć delegatury wojewódzkiego inspektoratu ochrony środowiska. Kierownik delegatury może, z upoważnienia wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, prowadzić sprawy i wydawać na terenie swojego działania decyzje administracyjne.

Odpowiedzialność wojewody za działanie/ zaniechanie WIOŚ

Analizując zakres obowiązków WIOŚ i ich specyficzny charakter, opiniujący nie znalazł przepisów, które w bezpośredni sposób nakładałyby na wojewodę odpowiedzialność za działanie lub zaniechanie WIOŚ inna niż polityczna.

Przepisy regulujące kwestię odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej można znaleźć w Konstytucji RP oraz w Kodeksie cywilnym². Podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa za ewentualną szkodę stanowią art. 417 i 417¹ k.c. Przesłanką odpowiedzialności jest bezprawność, a warunkiem koniecznym skonstruowania skutecznego pozwu z roszczeniem odszkodowawczym przeciwko Skarbowi Państwa jest wykazanie wszystkich przesłanek odpowiedzialności.

Stosownie do treści art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Źródła szkody zostały zaś wskazane w art. 417¹ k.c. W myśl § 1 ww. przepisu, jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie aktu normatywnego, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu niezgodności tego aktu z Konstytucją RP, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. Jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją RP, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą (§ 2). Jeżeli szkoda została

wyrządzona przez niewydanie orzeczenia lub decyzji, gdy obowiązek ich wydania przewiduje przepis prawa, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu niezgodności z prawem niewydania orzeczenia lub decyzji, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej (§ 3). Jeżeli szkoda została wyrządzona przez niewydanie aktu normatywnego, którego obowiązek wydania przewiduje przepis prawa, niezgodność z prawem niewydania tego aktu stwierdza sąd rozpoznający sprawę o naprawienie szkody (§ 4).

Dla określenia odpowiedzialności odszkodowawczej władz publicznych, oprócz zdarzenia sprawczego, konieczne jest ustalenie pozostałych przesłanek odpowiedzialności deliktowej, a więc szkody i związku przyczynowego to jest istnienie ogólnych przesłanek z art. 361 k.c., a więc zdarzenia, z którym ustawa łączy odpowiedzialność (deliktu władzy publicznej), szkody oraz adekwatnego związku przyczynowego między szkodą i owym zdarzeniem. Ciężar dowodu co do tych wszystkich przesłanek spoczywa na poszkodowanym, tj. stronie powodowej.

Do zadań WIOŚ należy m.in. kontrolowanie, czy przedsiębiorcy przestrzegają wymogów ochrony środowiska w ramach prowadzonej działalności gospodarczej i stosowanie środków prawnych obligujących podmioty korzystające ze środowiska do podejmowania działań, które w konsekwencji mają spowodować zmniejszenie lub wyeliminowanie ich negatywnego wpływu na środowisko.

Na podstawie ustaleń kontroli wojewódzki inspektor ochrony środowiska może:

- wydać zarządzenie pokontrolne,
- skierować wystąpienie do innych organów administracji rządowej i samorządowej z wnioskiem o podjęcie działań związanych z ich właściwością,
- zastosować karę grzywny (mandat karny),
- skierować wniosek do właściwego sądu i organów ścigania,
- wymierzyć karę pieniężną za naruszenie warunków korzystania ze środowiska,
- wydać decyzję wstrzymującą działalność zakładu,
- wstrzymać oddanie do użytkowania obiektu nie spełniającego wymogów ochrony środowiska.

Nałożenie kary poprzedzone jest przeprowadzeniem sformalizowanego postępowania administracyjnego, w ramach którego zbierany jest materiał dowodowy do ustalenia, czy do naruszenia przepisów w rzeczywistości doszło. Wysokość administracyjnej kary pieniężnej zależy od uznania WIOŚ, z tym że WIOŚ związany jest tzw. dyrektywami wymiaru administracyjnej kary pieniężnej, tj. okolicznościami wpływającymi na wyższą lub niższą wysokość kary (takich jak np. waga i okoliczności dokonanego naruszenia, jego częstotliwość oraz korzyści jakie sprawca osiągnął z dokonanego naruszenia).

Kary pieniężne w zakresie gospodarki odpadami wymierzane są w razie stwierdzenia

- o zmiany klasyfikacji odpadów niebezpiecznych na odpady inne niż niebezpieczne, przez ich rozcieńczenie,
- o transport odpadów niezgodnie z wymaganiami,
- o niepoprawne magazynowanie odpadów, w tym w zakresie wizyjnego systemu kontroli,
- o brak wymaganego wpisu w tzw. BDO,
- o zbieranie odpadów lub przetwarzanie odpadów bez wymaganego zezwolenia.

W ramach zadań z zakresu przeciwdziałania poważnym awariom obejmujących nadzór nad zakładami najbardziej uciążliwymi dla środowiska w skali kraju i województwa, WIOŚ

- prowadzi bazę danych o zakładach dużego i zwiększonego ryzyka oraz także zakładów pozostałych, mogących spowodować wystąpienie poważnej awarii przemysłowej,
- prowadzi kontrole w/w zakładów, z częstotliwością określoną w ustawie o Inspekcji Ochrony Środowiska,
- współdziała w akcji zwalczania skutków poważnych awarii z organami właściwymi do jej prowadzenia, nadzoruje prace nad usuwaniem skutków poważnych awarii.

W ramach prowadzonych działań kontrolnych przez WIOŚ trudno byłoby wskazać związek przyczynowy między szkodą, a bezprawnym działaniem/zaniechaniem inspektów ochrony środowiska.

Ustawodawca dokonując nowelizacji ustawy o IOŚ, ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska i niektórych innych ustaw, postanowił poszerzyć kompetencje Inspekcji o możliwość prowadzenia postępowania przygotowawczego w zakresie przestępstw przeciwko środowisku, wymienionych w kodeksie karnym, jak też powierzył jej uprawnienie do wnoszenia i popierania aktu oskarżenia przed sądem, co w istocie stanowi dopełnienie funkcji kontroli przestrzegania prawa, którą IOŚ od dawna dysponował. Przewidziane w ustawie uprawnienia stanowią *lex specialis* w stosunku do uregulowań kodeksowych. Realizacja problematyki ochrony środowiska za pomocą instrumentów prawa karnego dotyczy zagadnień związanych ze zwalczaniem najpoważniejszych zamachów na środowisko. Wciąż postępujące zanieczyszczenie środowiska wymaga kompleksowej ochrony środowiska, gdzie zastosowanie sankcji karnych jest warunkiem koniecznym. Przestępstwa przeciwko środowisku w kodeksie karnym zostały opisane w art. 181–188 i odpowiedzialność karna dotyczy najczęściej szkód powstałych w sposób gwałtowny, widoczny i ewidentnie odczuwalny, a omija szkody, których wynik końcowy jest efektem długotrwałej kumulacji. Do tych przestępstw zaliczymy: przestępstwa przeciwko przepisom o ochronie przyrody (art. 181, 187, 188 kk); przestępne zanieczyszczenie środowiska (art. 182, 184 kk), bezprawne postępowanie z odpadami lub substancjami oraz bezprawne przewożenie z zagranicy substancji zagrażających środowisku (art. 183 kk), przestępne zaniechanie w użytkowaniu urządzeń ochronnych (art. 186 kk). Kwalifikowane typy przestępstw określonych w art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1 lub 3, art. 184 § 1 albo 2 kk przewiduje art. 185 Kodeksu karnego. Kwalifikowany charakter tych przestępstw polega na tym, że wysoce negatywne skutki ich popełnienia polegają na zniszczeniu w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach bądź ich konsekwencją jest śmierć człowieka, bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu wielu osób i za ten typ przestępstw przewidziana jest wyższa kara.

Nielegalne składowanie odpadów wypełnia najczęściej znamiona przestępstwa opisanego w art. 183 § 1 kodeksu karnego tj. *„kto wbrew przepisom składa, usuwa, przetwarza, zbiera, dokonuje odzysku, unieszkodliwia albo transportuje odpady lub substancje w takich warunkach lub w taki sposób, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5”*.

W wyżej przedstawionym katalogu przestępstw bardzo istotną rolę odgrywa forma, w jakiej należy prowadzić postępowanie przygotowawcze, gdyż w większości wypadków będzie to śledztwo (art. 181–184, 186 k.k.), a dochodzenie będzie prowadzone jedynie przy trzech przestępstwach – art. 185, 187, 188 k.k. Brak wskazania przez ustawodawcę, na jakich zasadach uprawnienia te powinny być przez inspekcję ochrony środowiska, w tym brak odniesienia przepisów ustawy o inspekcji ochrony środowiska do kodeksu postępowania karnego powoduje iluzoryczność wskazanych kompetencji. W zaistniałej sytuacji należy uznać, że głównym zadaniem inspekcji ochrony środowiska jest odpowiednie gromadzenie materiałów w celu

późniejszego przekazania zawiadomienia o ściganiu przestępstwa przeciwko środowisku. Zgromadzony przez inspekcję materiał, z uwagi na specyfikę jej zadań i obecne możliwości techniczne, pozwala jej uczynić to w sposób bardziej efektywny, niż zrobiłyby to podstawowe organy powołane do prowadzenia postępowania przygotowawczego.

W opisanej wyżej sytuacji – zebranie materiału przygotowawczego i przekazanie go wraz z zawiadomieniem o podejrzeniu popełnienia przestępstwa organom ścigania nie rodzi odpowiedzialności odszkodowawczej WIOŚ.

Wnioski końcowe:

Wojewódzki inspektor ochrony środowiska realizuje swoje zadania przy pomocy aparatu pomocniczego: wojewódzkiej inspekcji ochrony środowiska i zatrudnionych w niej pracowników. Decyzje wydawane przez WIOŚ podlegają merytorycznej kontroli instancyjnej GIOŚ. Za wszelkie działania i zaniechania inspektorów ochrony środowiska w zakresie zgodności z prawem prowadzonych postępowań administracyjnych dotyczących ochrony środowiska oraz kontroli odpowiada WIOŚ oraz dyscyplinarnie (ew. karnie) pracownicy inspekcji. Wpływ wojewody na działalność wojewódzkiej inspekcji ochrony środowiska ogranicza się przede wszystkim do ustalania kierunków działania oraz rocznych planów pracy inspekcji, w tym rocznych planów działalności kontrolnej, zlecenia kontroli doraźnych oraz działań podejmowanych w ramach zarządzania kryzysowego. W wypadku negatywnej oceny pracy WIOŚ i jego zastępców – Wojewoda może doprowadzić do ich odwołania.

Irena Maria Wlazło
radca prawny